

Erityishoitoraha

07.02.2024

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	2
1.3 Oikeus ja edellytykset	2
1.3.1 Vakuutetun oikeus	3
1.3.1.1 Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat	3
1.3.1.2 Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat	3
1.3.2 Myöntämisedellytykset	4
1.3.2.1 Työstä estyminen ja ansionmenetys	4
1.3.2.2 Lääketieteelliset myöntämisedellytykset	7
1.3.2.2.1 Vaikea sairaus ja vaativa hoidollinen vaihe	8
1.3.2.2.2 Esimerkkejä sairausryhmittäin	10
1.3.2.2.2.1 Diabetes	10
1.3.2.2.2.2 Elin- ja kantasolusiirrot	11
1.3.2.2.2.3 Epilepsia	12
1.3.2.2.2.4 Leukemia ja muut syöpätaudit	13
1.3.2.2.2.5 Aivokasvaimet	15
1.3.2.2.2.6 Munuaissairaudet	16
1.3.2.2.2.7 Murtumat ja muut tapaturmat	17
1.3.2.2.2.8 Psykiatriset sairaudet	19
1.3.2.2.2.9 Päiväkirurgiset toimenpiteet	19
1.3.2.2.2.10 Reuma	20
1.3.2.2.2.11 Sydänsairaudet, -leikkaukset ja katetritoimenpiteet	21
1.3.2.2.2.12 Tulehdukselliset suolistosairaudet	22
1.3.2.2.2.13 Monisairaajat lapset	24
1.3.2.2.2.14 Muut	24
1.3.2.2.3 Sairaanhoidon ja kuntoutukseen osallistuminen	26
1.3.2.2.3.1 Sairaalahoido	26
1.3.2.2.3.2 Poliklinikkahoito	27
1.3.2.2.3.3 Kotihoito	28
1.3.2.2.3.4 Varallaolo koulu- tai päivähoitokokeilun ajalla	28
1.3.2.2.3.5 Kuntoutus	29
1.3.3 Enimmäisajat ja niiden ylittäminen	30
1.3.3.1 Suorituspäivien laskeminen alusta	31
1.3.3.2 Painavat lääketieteelliset syyt	32
1.3.4 Ulkomailla annettu hoito ja kuntoutus	33
1.3.5 Kv-säännökset	33
1.3.5.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet	33
1.3.5.1.1 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin	34
1.3.5.1.2 Vuositulo (Työtulot)	36
1.3.5.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen	37
1.3.5.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen	38
1.3.5.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa	39

1.3.5.2 Sosiaaliturvasopimukset	40
1.4 Suhde muihin etuuksiin	40
1.4.1 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet	41
1.4.2 Tietyt täyden työkyvyttömyyden johdosta maksetut etuudet	41
1.4.3 Osatyökyvyttömyyseläke ja osittaiset ansionmenetyskorvaukset	42
1.4.4 Työttömyysetuus	43
1.4.5 Vuorottelukorvaus	43
1.4.6 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus	43
1.4.7 Kuntoutusraha lapsen kuntoutuksen vuoksi	43
1.4.8 Opiskelu	44
1.4.9 Lasten kotihoidon tuki, omaishoidon tuki ja perhehoidosta maksettava hoitopalkkio	44
1.4.10 Tartuntatautipäiväraha	44
1.4.11 Vanhuuseläke	44
1.4.12 Työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke	44
1.4.13 Potilasvahinkolain mukainen ansionmenetyskorvaus	45
1.4.14 Liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetyskorvaus	45
1.5 Hakeminen	46
1.5.1 Vireilletulo	47
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	47
1.5.3 Haku aika	47
1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen	47
1.5.4.1 Lisäselvitykset erityishoitorahassa	48
1.6 Määrä	48
1.6.1 Vuositulo	48
1.6.1.1 Vuositulon tarkastelujakso	49
1.6.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla	50
1.6.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen	52
1.6.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen	54
1.6.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen	56
1.6.1.2.4 Suomeen muutto	56
1.6.2 Vuosituloon huomioon otavat tulot	57
1.6.2.1 Palkkatulot	57
1.6.2.2 Vakuutus palkka	63
1.6.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot	63
1.6.2.4 Ansiomenetyskorvaukset	64
1.6.2.5 Etuusperusteinen tulo	65
1.6.2.6 Muutokset vuositulossa	70
1.6.3 Muut erityishoitorahan määrät	72
1.6.3.1 Erityishoitorahan vähimmäismäärä ja laskukaavat	73
1.6.3.2 Erityishoitoraha oikeus uusiutuu 30 päivän kuluessa	73
1.6.3.3 Vuodenvaihteen 2019 - 2020 jälkeiset etuusjaksot	74
1.7 Ratkaiseminen	75
1.7.1 Esteellisyydestä	75
1.7.2 Asiantuntijalääkärin arvio	75

1.7.3 Kuuleminen	75
1.7.4 Päätöksen antaminen	75
1.7.4.1 Päätöksensaajat	75
1.8 Maksaminen	76
1.8.1 Maksuosoite	76
1.8.1.1 Ulkomaan maksuosoite	77
1.8.2 Maksunsaajat	77
1.8.2.1 Vakuutettu	77
1.8.2.2 Kelan toimisto	78
1.8.2.3 Palkkaturvan maksaja	78
1.8.2.4 Edunvalvoja	78
1.8.2.5 Hyvinvointialue	78
1.8.2.6 Ulosottoviranomainen	79
1.8.3 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet	81
1.8.4 Maksun estäminen	81
1.8.5 Etuusmaksujen peruutukset pankista	81
1.9 Ilmoitusvelvollisuus	82
1.10 Tarkistaminen	82
1.11 Lakkauttaminen	82
1.12 Liikamaksu	83
1.12.1 Takaisinperintä	83
1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	83
1.14 Muutoksenhaku	83

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet erityishoitorahahakemusta, huomioi aina perheen kokonaistilanne. *Kun olet yhteydessä asiakkaaseen, huomioi ja ota tarpeen mukaan puheeksi myös perheen kokonaistilanne.* Lapsi tai hänen perheensä saattaa tarvita myös muita Kelan tai muiden toimijoiden etuuksia tai palveluita. Kiinnitä kokonaistilannetta hahmottaessasi huomiota lapsen sairauden lisäksi yksilötekijöihin kuten lapsen ikä ja kehitysvaihe, elämänvaihe, mahdolliset muut lapsen sairaudet, huoltajan voimavarat tai motivaatio sekä ympäristötekijöihin (esimerkiksi asumisolosuhteet, perhesuhteet, muu arjen ympäristö) ja arjen sujumiseen. Yksilö- ja ympäristötekijät voivat toimia lapsen ja perheen voimavaroina tai kuormittaa perhettä. Kuormittavat asiat heikentävät elämänhallintaa ja toimintaedellytyksiä. Kokonaistilanteen hahmottamisella ja asiakkaan ohjauksella on tarkoitus estää kuormittavien asioiden kasaantuminen.

Hahmota kokonaistilanne

Tutustu asiakkaan tilanteeseen Oiwa:n koostenäytöllä.

- Tarkista asiakkaan ja tarvittaessa lapsen etuustiedot sekä vireillä olevat työt ja ratkaistut hakemukset, erityisesti etuuksien viimeisimmät ratkaisut.
- Katso viimeisimmät yhteydenotot, kommentit, viestit ja asiakaskirjeet.
- Katso, onko asiakkaalla muutoksenhakuja vireillä.
- Katso, onko asiakkaalla useita asioita vireillä tai onko hän saanut hylkääviä päätöksiä.
- Kiinnitä huomioita myös siihen, onko asiakkaalla toimeentulotuen päätöksiä; jos on, niin kuinka pitkäaikaisia.

Dokumentointi

- Jos olet yhteydessä asiakkaaseen, kirjaa yhteydenottoon asiakkaalta saadut tiedot.
- Kirjaa tarpeelliset tiedot työn kommenttiin.
- Tee tarvittaessa toimeksianto toiseen etuuteen esimerkiksi tiedon välittämiseksi.
- Huomioi erityisesti seuraavat etuudet: alle 16-vuotiaan vammaistuki, vaativa lääkinnällinen ja harkinnanvarainen kuntoutus, omaisen kuntoutusraha ja sairaanhoidon korvaukset (esimerkiksi erityiskorvattavat lääkkeet ja matkakorvaukset).

Varmista jatko

Muodosta itsellesi käsitys asiakkaan kokonaistilanteesta yllä kerrottujen tietojen perusteella sekä sinulla käsiteltävänä olevan työn asiakirjojen perusteella. Kiinnitä vielä huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Millainen perhemuoto on kyseessä?
- Ovatko ratkaisuun vaikuttavien henkilöiden vakuuttamistiedot ajan tasalla? Tee tarvittavat toimenpiteet kv-prosessin mukaisesti.
- Asuuko, työskenteleekö tai saako joku perheenjäsenistä etuutta ulkomailta? Onko kyseessä useamman maan tilanne / kv-kytkentäinen tapaus?
- Onko etuudessa vireillä- tai voimassaolevia maksuvaatimuksia (hyvinvointialue tai toimeentulotuki)?
- Tuleeko asiakirjoista esille perheen heikko taloudellinen tilanne ja mahdollinen toimeentulotuen tarve?
- Onko asiakas kyvykäs hoitamaan itsenäisesti asioitaan?
- Ilmeneekö asiakirjoista tai muista tiedoista perhettä selvästi kuormittavia seikkoja?

Asiakkaan tai perheen kokonaistilanteen perusteella saattaa herätä huoli sosiaalihuollon tarpeesta. Ohjaa asiakas tarvittaessa esimerkiksi sosiaalihuoltoon tai tee tilanteen vaatiessa lastensuojeluilmoitus. Lasta koskevissa asioissa voit tarvittaessa konsultoida kunnan lastensuojelua anonymisesti.

Jos havaitset kokonaistilanteen kartoittamisessa, että asiakkaalla on useita tai isoja ongelmia terveydessä, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta. Lue lisää: Moniammatillinen palvelu.

1.2 Tavoite

Erytishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta alle 16-vuotiaan lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen.

1.3 Oikeus ja edellytykset

Erytishoitorahaan on oikeus edellytysten täytyessä sairausvakuutuslain mukaan vakuutetulla, joka osallistuu lapsensa sairaanhoitoon tai kuntoutukseen. Oman lapsen lisäksi kyseessä voi olla

- aviopuolison lapsi
- rekisteröidyssä parisuhteessa olevan puolison lapsi
- avopuolison lapsi
- ottolapsi
- lapsi, jota hakija tosiasiallisesti vanhemman tavoin hoitaa.

Tosiasiallisesti lasta vanhemman tavoin hoitavana voi tulla kyseeseen esimerkiksi huostaan otetun ja perhehoitoon sijoitetun lapsen sijaisvanhempi tai perhehoitaja taikka henkilö, joka on ottanut lapsen hoitoonsa tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapseksi.

Erytishoitorahaan ei ole oikeutta tilapäisesti lasta hoitavalla henkilöllä kuten isovanhemmalla.

1.3.1 Vakuutetun oikeus

Sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja ovat:

- Suomessa vakinaisesti asuvat ja heihin rinnastettavat, ja
- Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat henkilöt, vaikka he eivät vakinaisesti asuisikaan Suomessa.

Ennen etuushakemuksen ratkaisemista varmista, että vakuuttaminen on selvitetty siltä ajalta, jolle etuutta on haettu.

1.3.1.1 Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat

Suomessa vakinaisesti asuva on vakuutettu sairausvakuutuslain mukaan (SVL 1224/2004 1 luku 2 § 1 mom.). Vakainainen Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan ([AspSotuL 16/2019](#)).

Lue lisää vakinaisesta asumistarkoituksesta.

Suomessa asuviin rinnastetaan enintään 6 kuukauden ajan tilapäisesti ulkomailla oleskelevat henkilöt ([AspSotuL 6 §](#)).

Lisäksi vakuuttamislain 11–13 §:ssä mainittuihin henkilöryhmiin kuuluvat ovat laissa säädetyin edellytyksin edelleen sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja, myös yli 6 kuukautta kestävän ulkomailla oleskelun ajan. Tällaisia henkilöryhmiä ovat mm. valtion palveluksessa ulkomailla työskentelevät, kehitys yhteistyöntekijät, suomalaisella aluksella palvelevat merimiehet, lähetetyt työntekijät, suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottamat työntekijät, sekä päätoimiset opiskelijat ja tutkijat. Myös näihin ryhmiin kuuluvien mukana ulkomailla olevien perheenjäsenten oikeus Suomen sosiaaliturvaan voi säilyä saman ajan.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Huomaa, että työntekijöinä ja yrittäjinä EY-lainsäädäntöä soveltavassa [1] liikkuvien sosiaaliturva määräytyy EY:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella. Esimerkiksi lyhytaikainenkin työskentely muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, voi johtaa Suomen sairausvakuutuksen päättymiseen.

Lue lisää EY:n sosiaaliturva-asetuksesta 883/2004 ja 1408/71.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

1.3.1.2 Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat

Suomessa työskentelevä tai yritystoimintaa harjoittava henkilö voi olla sairausvakuutettu, vaikka häntä ei pidettäisi vakinaisesti Suomessa asuvana (SVL 1224 /2004 1 luku 2 § 1 ja 2 mom.).

Työskentelyyn perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että työntekijä ansaitsee kuukausittain vähintään vakuuttamislain mukaisen rajapalkan verran. Työntekijä voi säilyä sairausvakuutettuna myös työskentelyn vähentyessä, keskeytyessä tai päättyessä, mikäli hän on oikeutettu työntekijän jälkisuojaan.

Lue lisää vakuuttamislain ([AspSotuL 16/2019](#)) mukaisesta työskentelyyn perustuvasta vakuuttamisesta.

Yritystoiminnan harjoittamiseen perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että yrittäjä on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain (Yrittäjän eläkelaki 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain ([Maatalousyrittäjän eläkelaki 1280/2006](#)) mukaisen vakuutuksen. Neljän kuukauden yritystoiminnan harjoittaminen on ehto Suomessa asuvien henkilöiden kuulumiseksi yrittäjän eläkelain soveltamisen piiriin, joten yrittäjän on käytännössä tullut harjoittaa yritystoimintaa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, ennen vakuuttamista koskevan hakemuksen jättämistä. Edellytykset täyttävä yrittäjä vakuutetaan yritystoiminnan aloittamisesta lukien. Lue lisää yrittäjästä.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

Harkitessasi sairausvakuuttamista työskentelyn tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella huomioi, että samat vakuuttamisen edellytykset koskevat sekä EU-lainsäädäntöä soveltavista maista [1] ja sosiaaliturvasopimusmaista, että kaikista muistakin maista tulevia työntekijöitä ja yrittäjiä. Lisäksi edellytetään oleskelulupavaatimuksen täyttymistä ([AspSotuL 4 §](#)). Lue lisää oleskeluluvasta. Sairausvakuutuslain ja vakuuttamislain työntekijän vakuuttamisen säännökset ovat melko yhtenäiset, mutta ne eroavat ns. kolmansista maista tulleiden yrittäjien osalta.

Sairausvakuutettuja eivät kuitenkaan ole Suomessa vieraan valtion edustustossa tai kansainvälisessä järjestössä työskentelevät ulkomaan kansalaiset.

1.3.2 Myöntämisedellytykset

Erityishoitorahassa myöntäminen edellyttää, että

- hakija on ollut estynyt työstään hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen vuoksi (*työstä estyminen*) ja
- hänellä ei ole ollut työtuloja tältä ajalta (*ansionmenetys*).

Erityishoitorahan myöntämisedellytykset riippuvat lisäksi lapsen iästä, hoitopaikasta sekä sairauden vaikeusasteesta ja hoidollisesta vaiheesta. Lue lisää erityishoitorahan lääketieteellisistä myöntämisedellytyksistä.

Oikeus erityishoitorahaan tutkitaan vain sitä hakeneen vanhemman osalta. Jos edellytykset hänen osaltaan täyttyvät, ei toisen vanhemman kotityö estä erityishoitorahan myöntämistä.

Erityishoitorahaa myönnetään 0-15 -vuotiaan lapsen hoitoon osallistumisen perusteella. Erityishoitoraha voidaan myöntää vielä 16-vuotissyntymäpäivältä. Lapsen katsotaan olevan alle 7-vuotias vielä 7-vuotissyntymäpäivänään.

1.3.2.1 Työstä estyminen ja ansionmenetys

Erityishoitorahaan on oikeus vakuutetulla, joka on alle 16-vuotiaan lapsensa sairaanhoitoon liittyvään, nopeasti kehittyvään tai vaativaan hoidolliseen vaiheeseen osallistumisen tai lapsensa kuntoutuksen vuoksi lyhytaikaisesti tai tilapäisesti:

- 1) estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä (*työstä estyminen*) ja
- 2) jolla ei ole tältä ajalta työtuloja (*ansionmenetys*).

Työstä estyminen

Erityishoitorahaa voidaan myöntää hakijalle, joka on lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen vuoksi estynyt tekemästä omaa työtään tai ansiotyötään.

Hakijan tulee olla estynyt työstään kokoaikaisesti tai lähes kokoaikaisesti. Kokoaikaisesti työskentelevän tulee olla työstä estyneenä vähintään kuusi tuntia matkoineen. Osa-aikatyöntekijän tulee olla estynyt osa-aikatyöstään vastaavassa suhteessa. Jos hakija ilmoittaa työskentelyn estyvän osittain ja tekevänsä joitakin työhönsä kuuluvia tehtäviä, arvioi onko työstä estyminen lähes kokoaikaista.

Huomioi, että vähäistä suurempi työskentely estää erityishoitorahaoikeuden.

Työ on joko palkkatyötä tai omaa työtä. Omalla työllä tarkoitetaan

- työtä, joka suoritetaan omassa tai perheenjäsenen yrityksessä, liikkeessä tai ammatissa
- työtä, joka suoritetaan maa-, metsä-, kotitaloudessa tai muussa taloudessa
- itsenäistä tieteellistä tai taiteellista työtä
- päätoimista opiskelua.

Jos hakijalla ei ole palkkatyötä tai omaa työtä tai hän on muusta syystä kuin lapsen sairauden vuoksi palkattomalla vapaalla työstään (hoitovapaa, vuorotteluvapaa tms.), katsotaan hänen omaksi työkseen tältä ajalta oman talouden hoitaminen. Myös omaishoitajan katsotaan hoitavan omaa talouttaan, jos hänellä ei ole ansiotyötä tai muuta omaa työtä. Hakijan katsotaan estyvän oman talouden hoitamisesta silloin, kun hän osallistuu lapsen sairaanhoitoon tai kuntoutukseen kokopäiväisesti.

Osa-aikatyö

Jos hakija työskentelee työsopimuksensa mukaisesti osa-aikaisesti, hakijan tulee olla estynyt osa-aikatyöstään vastaavassa suhteessa kuin kokopäivätyötä tekevä.

Tavanomaisesta osa-aikatyöskentelystä on erotettava lapsen sairauden vuoksi tehdyt osa-aikatyöjärjestelyt. Jos siis hakija on siirtynyt kokoaikatyöstään väliaikaisesti osa-aikatyöhön sairaan lapsen hoidon vuoksi, työstä estymisen arvioinnissa hakijan normaalina työaikana pidetään edelleen kokoaikaista työtä.

Huomaa, että myös kuukausipalkkaliselle voi syntyä oikeus erityishoitorahaan työstäpoissaolopäiviltä. Edellytyksenä on, että kuukausipalkkaa on osa-aikaisuuden takia pienennetty. Pienennetty kuukausipalkka voidaan katsoa ansaituksi työssäolopäivinä tehtyjen työtuntien ajalta.

Luotettava tieto hakijan kuukausipalkan pienemisestä riittää. Kuukausipalkkalaisen hakijan ei tarvitse erikseen osoittaa poissaolopäivien palkattomuutta. Käytännössä palkanlaskijan voi olla vaikea todentaa kuukausipalkkalaisen palkatonta poissaoloa päivää kohden.

Esimerkki

Hakija on jäänyt kokoaikatyöstään pois lapsen sairauden vuoksi niin, että hän työskentelee joka toinen viikko täydellä työajalla ja on joka toisen viikon poissa työstään. Hakijalla voi olla oikeus erityishoitorahaan poissaolopäiviltä, vaikka hän olisi kuukausipalkkainen. Edellytyksenä on, että kuukausipalkkaa on pienennetty.

Esimerkki

Hakija on jäänyt kokoaikatyöstään lapsen sairauden vuoksi pois niin, että hän työskentelee vain kolmena päivänä viikossa aikaisemman viiden päivän sijaan. Hakijalla voi olla oikeus erityishoitorahaan, vaikka hän olisi kuukausipalkkalainen. Edellytyksenä on, että kuukausipalkkaa on pienennetty.

Ansionmenetys

Erityishoitorahaoikeutta ei ole siltä ajalta, jolta hakija saa palkkaa tai muuta työtuloa.

Erityishoitorahan myöntämisen ja maksamisen estävää työtuloa on

- työ- tai virkasuhteesta saatu palkka
 - myös vuosiloma-ajan palkka
- omasta yrityksestä tai maataloudesta nostettu palkka
- yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus
- elinkeinotoiminnasta saatu ansiotulo
- vakuutuslasku.

Erityishoitorahan myöntämistä ja maksamista ei estä

- vähäinen kokouspalkkio tai muu vähäisen työskentelyn (1–2 h / viikko) perusteella maksettava kertakorvaus
- omaishoidon tuen hoitopalkkio
- perhehoitajan hoitopalkkio
- kotihoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä
- pääomatulot
- metsän puhdas tuotto ja metsän myynnistä saatu myyntitulo
- osingot, jotka eivät perustu työpanokseen
- rojalit
- tekijänoikeuskorvaukset
- apuraha
- työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettava korvaus tai muu vahingonkorvaus
- voitonjako
- optiot
- verovapaat kustannusten korvaukset
 - verohallinnon päätöksen mukaiset verovapaat korvaukset kuten matkakustannusten korvaus, päiväraha ja ateriakorvaus
- työ- ja elinkeinotoimiston maksama starttiraha

Lue lisää muiden etuuksien ja korvausten vaikutuksesta erityishoitorahaan: [Suhde muihin etuuksiin](#).

Asiakas ilmoittaa hakemuksessa, saako palkkaa tai muuta ansiotuloa haetulta ajalta. Palkkatyöstä estyminen selvitetään lisäksi työnantajan todistuksella (Lomake Y17 Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta tai muun työnantajan selvitys) siitä, ettei sairaanhoitoon / kuntoutukseen osallistumisen ajalta makseta palkkaa. Jos hakijalla on useampi työnantaja, todistus tarvitaan kaikilta. Palkattomuuden voi varmistaa työnantajalta myös puhelimitse.

Lääkärien aktiivivapaa

Lääkärien päivystysvapaa, ns. aktiivivapaa, ei ole palkatonta.

Terveyskeskuksen ja sairaalan lääkärille ja hammaslääkärille maksetaan työnantajan määräämältä säännöllisen työajan lisäksi tehdyltä työpaikkapäivystyksen tunnilta ja kultakin vapaamuotoisen päivystyksen ja poikkeavan työpaikkapäivystyksen aktiiviyötunnilta

- korotettu varsinaisesta palkasta laskettu tuntipalkka tai
- annetaan korvaus vapaa-aikana (ns. aktiivivapaa).

Työnantajan on huolehdittava siitä, että lääkärille jää riittävä lepoaika päivystysvuoron päättymisen ja seuraavan päivän työajan alkamisen väliin. Työpaikkapäivystyksen korvaus pyritään antamaan vapaa-ajan muodossa välittömästi kyseistä päivystäystä seuraavana lääkärin työpäivänä.

Päivystyksestä kertyy usein enemmän vapaata kuin pelkkä päivystyksen jälkeinen päivä, joten vapaatunteja kertyy talteen myöhemmin pidettäviksi. Aktiivivapaan korvaus on jo aiemmin maksettu rahallisesti päivystyskorvauksena, ja kun lääkäri pitää päivystyksestä kertyneen vapaan, vapaatunnit vähennetään palkasta. Tämän vuoksi lääkärin palkka saattaa näyttäytyä pienempänä aktiivivapaan aikana. Aktiivivapaa ei kuitenkaan ole palkatonta.

Maatalousyrittäjän lomitus

Maatalouslomituspalveluja voivat käyttää pakollisesti MYEL-vakuutetut maatalousyrittäjät, joilla on kotieläimiä. Jos kotieläimiä pitävä maatalousyrittäjä on hankkinut poissaolonsa ajalle maksullista sijaisapua tai maksullista lomitusta, ansionmenetyksedellytys täyttyy.

Jos kotieläimiä pitävä maatalousyrittäjä on saanut maksutonta lomitusta vuosilomansa ajalta, hänellä ei ole oikeutta erityishoitorahaan vuosilomapäiviltä. Maatalousyrittäjän vuosilomaan suhtaudutaan siis samoin kuin palkansaajan vuosilomaan.

1.3.2.2 Lääketieteelliset myöntämisedellytykset

Erityishoitorahan myöntäminen edellyttää, että

- lapsen sairaus on nopeasti kehittyvässä ja vaativassa hoidollisessa vaiheessa ja
- vanhemman osallistuminen sairaanhoitoon, sairaudesta johtuvaan varallaoloon tai kuntoutukseen on tarpeellista.

Erityishoitorahan myöntämisedellytykset riippuvat lisäksi lapsen iästä, hoitopaikasta sekä sairauden vaikeusasteesta ja hoidollisesta vaiheesta.

Lääketieteelliset myöntämisedellytykset

Sairaala- ja poliklinikkahoidon ajalta (oikeus voi olla molemmilla vanhemmilla samanaikaisesti)		Kotihoidon ajalta (vain toiselle vanhemmalle kerrallaan)	Kuntoutukse ajalta (mahdollista molemmille vanhemmille)	Koulu- tai päivähoitokokeilun ajalta (vain toiselle vanhemmalle kerrallaan)
Alle 7-vuotias lapsi	7–15-vuotias lapsi	0–15-vuotias lapsi	0–15-vuotias lapsi	0–15-vuotias lapsi
D-todistuksessa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan osallistumisen tarpeellisuus Lapsen sairauden ei tarvitse olla vaikea, hoito katsotaan vaativaksi hoidolliseksi vaiheeksi.	D-todistuksessa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan osallistumisen tarpeellisuus Lapsella on vaikea sairaus vaativassa hoidollisessa vaiheessa Poliklinikkakäynnillä jos on vaativia hoitotoimenpiteitä tai hoidon tehostamisen tarve	D-todistuksessa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan osallistumisen tarpeellisuus Lapsella on vaikea sairaus vaativassa hoidollisessa vaiheessa Saattohoidon ajalta voidaan maksaa molemmille vanhemmille samanaikaisesti. (Kotona tapahtuvaan saattohoitoon rinnastetaan myös palvelukeskuksessa annettu hoito.)	D-todistuksessa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan osallistumisen tarpeellisuus Kuntoutuksessa olevan lapsen sairauden ei tarvitse olla vaikea	D-todistuksessa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan varallaolon tarpeellisuus Lapsella on vaikea sairaus vaativassa hoidollisessa vaiheessa Kokeilun ja varallaolon tulee perustua hoitavan lääkärin arvioon Mahdollista myös kokopäiväisen kokeilun ajalle.

1.3.2.2.1 Vaikea sairaus ja vaativa hoidollinen vaihe

Vaikeita sairauksia ovat sairausvakuutusasetuksen mukaan

- leukemia ja muut pahanlaatuiset kasvaimet
- vaikeat sydänviat
- vaikeat tapaturmat ja palovammat
- vaikeasti tasapainotettava sokeritauti ja sokeritaudin hoidon aloitusvaihe
- vaikeat mielenterveyden häiriöt
- vaikea kehitysvammaisuus
- vaikea keuhkoastma
- vaikea nivelreuma sekä
- muut edellä mainittuihin sairauksiin **vaikeusasteeltaan verrattavat** sairaudet, vammat ja sairaudentilat.

(SVA 1335/2004 1 luku 4 §)

Asetuksen luettelossa mainittuihin vaikeisiin sairauksiin verrattavana sairautena tai sairaudentilana voidaan pitää esimerkiksi

- vaikeaa neurologista sairautta
- sellaista leikkauksen jälkitilaa, joka vaatii erityistä hoitoa ja vanhemman läsnäoloa seuranta-aikana
- kallo- tai aivovamman seurannan aikaa
- elinsiirron jälkitilaa.

Monivammaisen lapsen hoitotilanteissa arvioidaan sairauksien yhteisvaikutusta ja vanhemman hoitoon osallistumisen tarpeellisuutta.

Vaikean sairauden vaativa hoidollinen vaihe

Erityishoitorahan myöntäminen vaikean sairauden perusteella edellyttää lisäksi, että vaikea sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Vaativan hoidollisen vaiheen arviointi edellyttää tietoa hoitotoimenpiteistä tai yksilöllistä perustelua hoitavalta lääkäriltä.

Sairaalahoitoa pidetään aina vaativana hoidollisena vaiheena.

Huomaa, että pelkkä oirediagnoosi ei useimmissa tapauksissa täytä vaikean sairauden ja vaativan hoitovaiheen kriteereitä. Harkitse, tarvitsetko erityishoitorahaoikeuden selvittämiseksi lisäselvityksiä tai asiantuntijalääkärin arvion. Oire on havaittavissa oleva merkki mahdollisesta sairaudesta. Tyypillisiä oirediagnooseja (R-alkuinen ICD-koodistossa) ovat esimerkiksi R50.9 (Määrittämätön kuume) tai R10.4 (Muu tai määrittämätön vatsakipu).

Milloin edellytetään vaikeaa sairautta ja sen vaativaa hoidollista vaihetta?

Sairaala- ja poliklinikkahoito

Lapsi 0–6 v:

- ei tutkita sairauden vaikeutta eikä vaativaa hoidollista vaihetta

Lapsi 7–15 v:

- vaikea sairaus
- poliklinikkahoidossa lisäksi hoitotoimenpiteiden tehostamisen tarve tai hoitotoimenpiteet (vaativa hoidollinen vaihe)
 - ennalta suunniteltu polikliininen kontrollikäynti ei oikeuta erityishoitorahaan, jos sairaus ei edellytä hoitotoimenpiteitä tai hoidon tehostamista .

Kotihoito

Lapsi 0–15 v:

- vaikea sairaus sekä
- vaativa hoidollinen vaihe, joka edellyttää vanhemman osallistumista hoitoon

Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssi ja muu kuntoutus

Lapsi 0–15 v:

- ei tutkita sairauden vaikeutta eikä vaativaa hoidollista vaihetta.

1.3.2.2.2 Esimerkkejä sairausryhmittäin

Tähän osioon on koottu ratkaisutyön tueksi esimerkkejä sairausryhmäkohtaisesti vaikean sairauden arviointiin. Esimerkit ja niiden ikärajat ovat **suuntaa-antavia** ja ratkaisut edellyttävät tapauskohtaista arviointia. Hoitokäytännöt saattavat vaihdella alueittain.

1.3.2.2.2.1 Diabetes

Tyypin 1. diabetes on sairaus, jossa insuliinin puutos aiheuttaa elimistölle haitallisen, pysyvän verensokerin eli glukosin nousun. Hoitamattomana insuliinin puutos johtaa henkeä uhkaavaan happomyrkytykseen ja elimistön kuivumaan.

Milloin diabetes on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

- Vaikeasti tasapainotettava diabetes
- Hoidon aloitusvaiheessa jolloin tehdään muutoksia hoidossa tai haetaan hoitotasapainoa esim. siirryttäessä insuliinipumppuhoitoon
- Hoitotasapainon horjuessa merkittävästi muun sairauden (esim. vaikea ripuli, keuhkokuume tms.) vuoksi
- Aina edellyttäessään sairaalahoitoa

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Hoidon aloitukseen tai insuliinipumppuhoitoon liittyvän sairaalahoidon jälkeen yleensä enintään 2 viikkoa kotihoitoa.
- Siirtymävaiheessa kouluun/päivähoitoon tai koulun/päivähoidon vaihtuessa, kun vanhempi on mukana opettamassa henkilökunnalle diabeteksen hoidon alkeet.
 - Tapauskohtaisesti lääketieteellisen harkinnan mukaan enintään 1 viikko. Tapauskohtaisessa harkinnassa otetaan huomioon mm. lapsen ikä ja lapsen diabeteksen hoitoon liittyvät yksilölliset piirteet.
- Hoitotasapainon saavuttamisen edellyttäessä, lääketieteellisen harkinnan mukaan.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

- Ennalta sovitut [kontrollikäynnit](#) oikeuttavat erityishoitorahaan siihen saakka, kunnes hoitotasapaino on saavutettu
- Hoitotasapainon heikentymisen edellyttäessä hoidon tehostamista

Enimmäisaikojen ylittyminen

Lähtökohtaisesti erityishoitorahaa ei myönnetä yli enimmäisaikojen diabeteksen perusteella.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Suorituspäivien laskeminen alusta ei lähtökohtaisesti tule kyseeseen.

1.3.2.2.2 Elin- ja kantasolusiirrot

Elinsiirrossa potilaan kehoon siirretään kokonainen tai osittainen elin, kun oma elin on lakannut toimimasta (munuaissiirto) tai kun potilaan henki on uhattuna oman elimen toiminnan huononemisen vuoksi. Kantasolusiirtoa käytetään pahanlaatuisia veritauteja tai pahanlaatuisia kiinteitä kasvaimia sairastavien potilaiden hoitoon.

Milloin elin- ja kantasolusiirto ja sen jälkitila on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

- Elin- ja kantasolusiirto ja sen jälkitila on aina vaikea sairaudentila.
- Vaativan hoidollisen vaiheen arviointi riippuu mm. siitä, kuinka kauan siirrosta on sekä kontrollikäynnin sisällöstä.
- Aina edellyttäessään sairaalahoitoa

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Ensimmäinen vuosi siirron jälkeen on lähtökohtaisesti vaativaa hoidollista vaihetta. Vaativa hoidollinen vaihe kestää niin kauan, kuin lapsi ei voi lääketieteellisin perustein mennä päivähoitoon tai kouluun.
- [Päivähoito-/koulukokeilu](#) on mahdollinen siirtymävaiheessa.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

- Kontrollikäynnit ensimmäisen vuoden aikana ovat aina vaativaa hoidollista vaihetta.
- Ensimmäisen vuoden jälkeen tehdyt kontrollikäynnit eivät lähtökohtaisesti täytä vaativan hoidollisen vaiheen kriteeriä ilman erityisperusteluja. Krooninen hylkimisreaktio ei ole automaattisesti riittävä erityisperustelu, jos vointi tai veriarvot eivät ole merkittävästi huonontuneet. Vaativaa hoidollista vaihetta voi esimerkiksi olla Uudessa lastensairaalassa erityisen syyn vuoksi tehty ylimääräinen kontrollikäynti, jonka aikana tehdään laajempia tutkimuksia, muutetaan lääkitystä tai ohjataan vanhempia lapsen hoidossa uudessa tilanteessa.
 - Pyydä asiakkaalta lisäselvityksenä esim. hoitokertomus tai epikriisi, ellei hoidon vaativuus käy selvästi ilmi Kelaan toimitetuista asiakirjoista.
- Katso myös etuosohjeen [kontrollikäyntejä](#) koskeva kohta.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Elin- ja kantasolusiirroissa enimmäisajat useimmiten ylittyvät.

Suorituspäivien laskeminen alusta

- Erityishoitorahan suorituspäivien laskenta alkaa alusta esimerkiksi
 - dialyysihoidon jälkeen tehdyn munuaissiirron yhteydessä
 - lapsen tarvitessa uuden elinsiirron
 - kun pahanlaatuinen verisairaus uusii kantasolusiirron jälkeen
 - lyhytsuolioireyhtymän hoidossa käytettävän suolensiirron yhteydessä
 - kun lapsen sairauden aktiivisen hoidon aikana päädytään kantasolu- tai elinsiirtoon

1.3.2.2.3 Epilepsia

Epilepsia

Epilepsia on pitkäaikainen taipumus saada toistuvia epileptisiä kohtauksia ilman erityisiä altistavia tekijöitä. Lapsuusiän epilepsiat ovat etiologialtaan (=taudin syy), alkamisiältään, oireiltaan ja ennusteeltaan monimuotoisia.

Kaikissa ikäryhmissä epilepsia voi olla lääkityksellä helposti hallittavissa oleva tauti tai vaikea sairaus, jossa lääkityksiä joudutaan muuttamaan kohtausten toistuvuuden vuoksi jatkuvasti

Epilepsian hoito

Lapsen epilepsian diagnostiikka, hoidon aloittaminen, ohjaus ja seuranta on keskitetty erikoissairaanhoidon. Siellä tehdään myös neurologisen, älyllisen ja sosiaalisen kehityksen moniammatillinen seuranta ja tarvittavat kuntoutussuunnitelmat.

Epilepsiaa hoidetaan ensisijaisesti lääkehoidolla. Lääkitys on yleensä pitkäaikainen, vähintään 1-2 vuotta kestävä. Yleensä vaaditaan vähintään kaksi kohtauksetonta vuotta ennen lääkityksen asteittaista purkamista. Hyväennusteisessa epilepsiassa lääkehoito ei ole aina tarpeen. Lääkkeille vastustuskykyistä epilepsiaa voidaan hoitaa dieettihoidolla (ketogeeninen dieetti).

Vaikeassa epilepsiassa voi hoitona on leikkaushoito. Leikkaushoito on keskitetty Helsingin ja Kuopion yliopistollisiin sairaaloihin. Leikkaushoidon yhteydessä lapsi on yleensä sairaalassa 1-2 viikkoa. Leikkausta seuraa n. 2 kk toipilasvaihe, jonka aikana räsitus lisätään vähitellen. Toipilasvaihe saattaa loppua kohden sisältää koulukokeilua.

Milloin epilepsia on vaikea sairaus?

Epilepsia on vaikea sairaus, jos:

- lapsen kotihoito ei onnistu vaikean kohtaustilanteen yhteydessä ja tarvitaan nopeita lääkemutoksia, ensiapuhoitoa tai suonensisäisiä lääkityksiä.
- tarvitaan sairaalahoitoa
- lapselle tehdään video EEG-tutkimus
- epilepsialeikkaus
- vagushermostimulaattorin asennus
- epilepsiakohtaukset jatkuvat, vaikka on kokeiltu vähintään kahta kyseiseen epilepsiatyyppiin tavanomaisesti sopivaa lääkitystä

Yleensä sairaalahoidon kesto on yllä mainituissa tilanteissa muutamia vuorokausia, mutta vaikeassa kohtaustilanteissa hoitoaika osastolla voi olla tätä pidempi.

Milloin sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa poliklinikkahoidon ajalta?

Vaativa hoidollinen vaihe voi olla:

- heti epilepsian alkamisen jälkeen (esim. infantilisiasmi-oireyhtymä = toistuva oireyhtymä alle 1 vuoden ikäisellä lapsella, jolloin lapsella on ACTH-hoito), status epilepticuksella alkava sairaus (esim. FIRES-oireyhtymä) tai
- vuosia jatkuneen epilepsian pahenemisvaiheessa (leikkaushoidon tarvetta ja leikkaushoidon arvio ja sen jälkeinen toipumisvaihe)

- jos lasta joudutaan käyttämään päivystyksenä poliklinikalla vaikean kohtaustilanteen vuoksi.

Milloin sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa kotihoidon ajalta?

Samoin kuin edellä

Enimmäisaika voidaan ylittää

Jos lapsella on vaikea lääkeresistentti kohtaustilanne tai status epilepticus (=pitkittynyt tajuttomuus-kouristuskohtaus, joka on hengenvaarallinen hätätilanne ja vaatii välitöntä hoitoa. Leikkauksen jälkeisten komplikaatioiden yhteydessä (ovat kuitenkin harvinaisia).

Suorituspäivien laskeminen alusta

Lue lisää kohdasta suorituspäivien laskeminen alusta.

1.3.2.2.2.4 Leukemia ja muut syöpätaudit

Leukemia eri muodoissaan on lasten yleisin syöpätauti. Leukemiassa luuytimen valkosolujen esiasteet muuttuvat pahanlaatuisiksi syöpäsoluiksi. Siksi leukemiassa ei muodostu yksittäistä kasvainta, vaan syöpäsoluja on veressä ja luuytimessä. Joskus syöpäsoluja kertyy myös imusolmukkeisiin ja muihin elimiin.

Hoito

Lasten leukemian hoidon tavoitteena on tuhota kaikki leukemiasolut ja saada tauti paranemaan täydellisesti. Leukemiat ovat erityyppisiä ja sen vuoksi niiden hoito vaihtelee.

Akuutin lymfoblastisen leukemian (ALL) hoitokaaviossa on useita hoitovaiheita, joissa sairaalahoitajakso vaihtelevat kotihoitajaksojen välillä. Hoitokokonaisuuden kesto on yleensä noin 2,5 vuotta, enimmillään 3 vuotta edellyttäen, että ei esiinny komplikaatioita, jotka pidentävät hoitoaikaa.

- Hoitokokonaisuuden alussa sairaalassa toteutettava induktiohoito (=suuriannoksinen useampaa solunsalpaajaa sisältävä hoito) kestää 2-4 viikkoa. Tällä hoidolla tuhotaan pahanlaatuiset solut. Tällöin lapsi on infektiöeristyksessä ja infektiöriski on korkea, koska puolustavat sairaut solut tuhotaan hoidolla.
- Hoidon konsolidaatiovaiheessa (=vakiintumisvaiheessa) lapsella on intensiivistä hoitoa noin vuoden ajan. Hoidot toteutetaan toistuvina erilaisina hoitosarjoina pienellä aikavälillä yhteensä noin 3-9 kertaa. Sairaalahoitovaiheet kestävät yleensä 4-10 päivää kerrallaan. Lapsi on tämän hoitovaiheen ajan infektiöherkkä.
- Ylläpitohoitoa toteutetaan seuraavan vuoden ajan ja silloin on tehostushoitajaksoja sairaalassa noin kuukauden välein. Loppuhoito on päivittäistä solunsalpaajahoidoa kotona johon kuuluu 2 viikon välein käyntejä vastaanotolla ja verikokeissa.

Hoitojen aikana ja niiden väliaikoina edellytetään, että vanhempi osallistuu hoitoon. Tänä aikana sairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Infektiöeristys puretaan siinä vaiheessa, kun veriarvot sen sallivat. Veriarvot palautuvat yleensä normaaleiksi noin 4 kuukauden kuluessa immunosuppressiohoitojen (=sytostaattihoidojen aiheuttaman vastustuskyvyn heikkenemisen) päättymisen jälkeen.

Ylläpitohoidon aikana lapsi voi hoitojen salliessa käydä koulua. Vanhemman varallaolo voi olla tarpeen. Varallaolon tarpeellisuudesta tarvitaan hoitavan lääkärin perustelut.

Akuutin myeloblastileukemia (AML) on harvinaisempi leukemian muoto. Sen uusiutumisriski on suurempi 30-40 %. Hoitokaaviossa toteutetaan aluksi 5-7 päivän sairaalahoitojaksoja 4-6 kertaa ja yleensä sairaalahoitoa on vähintään 2-3 kuukauden ajan. Kokonaisuutena hoidon kesto on noin 6 kuukautta, jonka koko ajan lapsi on vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Lapsi käy säännöllisesti kontroleissa ja laboratoriossa.

Krooninen myeloinen leukemia (KML) on lapsilla harvinainen mutta vaatii pitkäaikaista seuranta relapsien (=toistuvuutensa) vuoksi. Induktiovaihe on 1-2 viikkoa jolloin lapsi on aktiivisessa ja vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Sairauden relapsien ajat ovat vaativia hoidollisia vaiheita.

Juveniili myelomonosyyttileukemia (JMML) on harvinainen leukemia muoto. Tämä leukemiamuoto on kriittisessä hoidollisessa vaiheessa 3-4 kuukautta ja vaatii luuydinsiirron. Tämän jälkeen lapsi on vaativassa hoidollisessa vaiheessa luuydinsiirron jälkeen vielä 6-12 kuukautta.

Kiinteiden kasvainten hoidon pituus vaihtelee taudin mukaan 3 kuukaudesta kahteen vuoteen. Sytostaattihoito ja sädehoidot lamaavat puolustuskykyä samoin kuin leukemioissa siten, että lapsella on normaali ja täysin toipunut puolustuskyky vasta vuoden kuluttua hoitojen päättymisestä.

Milloin leukemia tai muu syöpä tai sen jälkitila on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

Leukemian tai muun syövän hoito on vaativassa hoidollisessa vaiheessa intensiivihoidon ajan ja niiden jälkeen siihen saakka, kun infektioeristys on purettu ja lapsen koulunkäynti on palautunut normaaliksi. Intensiivihoidoilla tarkoitetaan esimerkiksi leukemian hoidon induktio- ja konsolidaatiohoitovaiheita, sekä intensiivisesti toteutuvaa ylläpitohoitovaihetta. Vaativa hoidollinen vaihe kestää tapauskohtaisesti sen ajan, jolloin edellytetään vanhemman hoitoon osallistumista ja muut myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Vaativa hoidollinen vaihe koskee sairaalahoitoa, poliklinikkahoitoa ja kotihoitoa. Nopeasti kehittyvä vaihe koskee palliatiivista hoitovaihetta, jolloin tauti etenee ja johtaa kuolevan lapsen erittäin vaativaan kotihoitoon.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

Kotihoidon ajalta sairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa sen ajan, kun intensiivinen hoitovaihe on menossa tai infektioriski estää lapsen koulunkäynnin tai päivähoidon. Kotihoito saattaa olla lapsen heikentyneen vastustuskyvyn vuoksi tarpeen erityisesti infektiokausien aikana.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

Hoitovaiheen aikana sekä sen jälkeen, kun tarvitaan aktiivista seuranta esim. käyntiä verikokeissa, joilla seurataan solusalpaajahoidon vaikutuksia.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Painavat lääketieteelliset syyt enimmäisajan ylittämiseksi ovat intensiivihoidon ajan, sekä intensiivisen hoitovaiheen jälkeen, jos lapsella on puolustuskyvyn heikentymisen johdosta infektioherkkyys ja riski joutua äkillisesti sairaalahoitoon.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Jos sairaus on ollut välillä remissiossa (=leukemian oireet ovat hävinneet eikä sairaita blastisoluja enää havaita), ja lapsi sairastuu uudelleen, on kyse uudesta sairaustilanteesta.

Jos lapsen sairauden aktiivisen hoidon aikana päädytään kantasolu- tai elinsiirtoon, kyseessä on uusi aktiivinen hoitovaihe ja suorituspäivien laskeminen aloitetaan alusta siirtopäivästä alkaen.

1.3.2.2.2.5 Aivokasvaimet

Lasten keskushermoston kasvaimia tavataan noin 50 uutta vuodessa ja ne ovat yleisimpiä lasten kiinteitä kasvaimia. Oireiden perusteella tehdään magneettikuvaus (MRI), jonka avulla voidaan arvioida kasvaimen laatu ja sijainti. Kasvaimia hoidetaan leikkaamalla, sädehoidolla ja sytostaattihoidoilla. Kasvain pyritään ensisijaisesti poistamaan kokonaan. Jos kasvainta ei voida leikata esimerkiksi sen sijainnin tai levinneisyyden vuoksi, otetaan koepala kasvaimen laadun varmistamiseksi. Vaikka kasvain saataisiin poistettua, kasvaimen hoidosta voi seurata merkittäviä neurologisia ja neuropsykologisia sivuvaikutuksia. Keskushermostokasvainten hoito ja seuranta ovat usean eri erikoisalalan yhteistyötä aina aikuisuuteen asti.

Milloin vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

Kun aivokasvain todetaan, leikataan kasvain yleensä melko nopeasti. Leikkausvaiheessa sairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Myös leikkauksen jälkeen säde- ja sytostaattihoidon aikana sairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Milloin erityishoitorahaa kotihoidon ajalta?

Jos hoidoksi riittää pelkästään leikkaus, voidaan erityishoitorahaa maksaa välittömästi leikkauksesta toipumisen ajalle (hoitavan lääkärin tekemän arvion mukaisesti).

Säde- ja/tai sytostaattihoidojaksot kestävät yleensä 5-6 viikkoa. Yleensä sädehoito annetaan ennen sytostaattihoidoa, mutta joskus yhdessä sytostaattihoidon kanssa. Lapsi käy sädehoidossa 5 päivänä viikossa ja laboratoriossa 1 -2 kertaa viikossa. Näiden sairaala-/poliklinikkahoitopäivien välillä tapahtuvan kotihoidon ajalta voidaan maksaa erityishoitorahaa. Sädehoidon jälkeen lapsi saattaa käydä sytostaattihoidossa 3-6 viikon välein, jolloin yksi hoito kestää yleensä muutamia päiviä. Lapsi on näiden intensiivisten hoitajaksojen aikana immuunipuutostilassa, ja tänä aikana erityishoitorahan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Milloin erityishoitorahaa kontrollikäynnin ajalta?

Kasvaimen kirurginen hoito voi riittää hoidoksi. Intensiivinen seuranta kestää noin 5 vuotta hoitojen lopetuksesta. Kaikkia lapsisyytöpotilaita seurataan koko

lapsuusiän ajan ainakin kerran vuodessa. Seurannassa tehdään kontrollikuvauksia ja laboratoriokokeita.

Yli 7-vuotiaan lapsen ennalta suunniteltujen poliklinikalla tapahtuvien kontrollikäyntien ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa silloin kun sairaus edellyttää hoitotoimenpiteitä tai hoidon tehostamista.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Hoidon kokonaiskesto leikkauksesta hoitojen lopetukseen on yleensä noin 10 – 12 kuukautta. Eri tyyppisissä pahanlaatuisissa aivokasvaimissa (esim. pilosyyttinen astrooma) hoidon kesto voi olla huomattavan pitkä, yleensä noin 1,5 vuotta.

Pyydä tarvittavat tiedot hoitotilanteesta ja asiantuntijalääkärin arvio siitä, voidaanko erityishoitoraha maksaa enimmäisajan ylittyessä.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Enimmäisaikaan luettavien suorituspäivien laskeminen alkaa alusta, kun lapsi on sairauden jälkeen todettu terveeksi ja diagnostisesti sama sairaus puhkeaa uudelleen tai kun kyse on saman sairauden aktiivisesta uudesta hoitovaiheesta.

1.3.2.2.2.6 Munuaissairaudet

Lasten munuaissairauksia ovat esimerkiksi nefroottinen syndrooma, jossa munuaisten kautta menetetään virtsaan merkittäviä määriä valkuaista, sekä suomalaistyyppinen synnynnäinen nefroosi. Dialyysihoito korvaa munuaisten toimintaa. Se aloitetaan, kun omien munuaisten toiminta heikkenee niin voimakkaasti, että muut tukihoidot eivät enää riitä elimistön hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Dialyysihoito voidaan toteuttaa joko vatsakalvo- eli peritoneaalidialyysinä (yleisin hoitomuoto lapsilla ja voidaan toteuttaa kotoa) tai hemodialyysinä, joka toteutetaan sairaalaolosuhteissa.

Milloin munuaissairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

- Dialyysihoitoa vaativa munuaissairaus
 - Sairaalahoidon aikana aina, esim. dialyysihoidon aloitusvaihe ja muut osastohoidot, munuaisen siirtoleikkaus, ja [elinsiirron](#) jälkeinen osastohoito.

Muut kuin elinsiirtoa vaativat munuaissairaudet edellyttävät tapauskohtaista harkintaa asiantuntijalääkärin kanssa.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

- Dialyysihoidon aikana, kunnes lapsi voi lääketieteellisin perustein mennä kouluun tai päivähoitoon.
- Muissa tilanteissa kontrollikäynnin sisällöstä riippuen, katso kohta [kontrolli- ja päivystyskäynnit](#).

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Dialyysihoidon aikana, kunnes lapsi voi lääketieteellisin perustein mennä kouluun tai päivähoitoon.
 - Koulu- tai päivähoidon ajalta erityishoitoraha voidaan myöntää erityistilanteessa esim. erityisen raskaan yödialyysihoitovaiheen aikana.
- [Päiväkoti-/koulukokeilu](#) on mahdollinen.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Dialyysihoito voi kestää pitkään ja enimmäisajat voivat ylittyä. Jos sairaus edellyttää vanhemman jatkuvaa valvontaa ja läsnäoloa esim. infektoriskin, sairauden epävakaan vaiheen tai liikkumisrajoitusten (lapsi ei osaa esim. nuoren ikänsä vuoksi varoa letkuja ym.) vuoksi, [painavat lääketieteelliset](#) syyt täytyvät.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Vanhan munuaisen poisto- ja uuden munuaisen siirtoleikkauksen jälkeen erityishoitorahan suorituspäivien laskenta alkaa alusta. Munuaisensiirron jälkeen katso etuosohjeen kohta ”Elin- ja kantasolusiirrot”.

1.3.2.2.2.7 Murtumat ja muut tapaturmat

Vaikean tapaturman vaativa hoidollinen vaihe oikeuttaa erityishoitorahaan. Tapaturman jälkitilan vaikeutta arvioitaessa on huomioitava tapaturmasta aiheutunut kokonaisuhaista ja vaikutukset toimintakykyyn. Useat samanaikaiset vammat, vaikkeivät ne itsessään olisikaan vaikeita, voivat kokonaisuutena arvioiden aiheuttaa vaikean tapaturman vaativan hoidollisen vaiheen.

Murtumat

Milloin murtuma on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea vamma?

Murtuman vaikeusasteen ja vaativan hoidollisen vaiheen arviointi edellyttää tapauskohtaista harkintaa.

Vaikeusaste riippuu mm.:

- murtuman sijainnista
- akuuttihoitoon ja/tai kotihoidon vaativuudesta
- murtuman mahdollisesta komplisoitumisesta, esim. jos on:
 - tarve tavallista pidemmälle sairaala- ja/tai kotihoidolle
 - tarve uusinta- tai lisätoimenpiteille tai
 - korkea pysyvän toiminnallisen haitan riski.

Vaativaa hoidollista vaihetta kuvastavia seikkoja ovat esimerkiksi lapsen nuori ikä, vamman ja sen hoidon aiheuttama kipu ja liikkumisrajoitukset sekä niihin liittyvä hoidon ja valvonnan tarve.

Ainoastaan erikoissairaanhoidon tasoinen hoito oikeuttaa erityishoitorahaan, esimerkiksi murtuman kipsaus ilman asennon korjausta hoidetaan yleensä terveyskeskuksessa.

Lantio- ja alaraajamurtumat

Lantion ja alaraajan isojen luiden (sääri- ja reisiluu) murtumat ovat lähtökohtaisesti vaikeita vammoja.

Alaraajan muiden luiden (nilkka, jalkapöytä) leikkaushoitoa vaativat murtumat ovat lähtökohtaisesti vaikeita. Muulla tavoin erikoissairaanhoidossa hoidettu murtuma voi tapauskohtaisesti arvioiden olla vaikea.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Alle 7-vuotiaat
 - siihen asti, kunnes liikkuminen ilman jatkuvaa valvontaa onnistuu eli kun lapsi voi täysin varata jalalle
- Yli 7-vuotiaat
 - siihen asti, kunnes liikkuminen (apuvälineen kanssa) ilman jatkuvaa valvontaa onnistuu, enintään kuitenkin siihen saakka, kun jalalle saa alkaa varaamaan (ns. hipaisuvaraus) tuetusti esim. kyynärsauvojen kanssa. Lapsen iästä, murtuman laajuudesta ja hoidosta (leikkaushoito, asennon korjauksen tarve, kipsihoito) riippuen tämä kestää yleensä:
 - 1-14 vrk alaraajan isojen luiden murtumat
 - 1-2 vrk muut alaraajamurtumat

Erityishoitorahan myöntäminen seuraavaan kontrollikäyntiin asti saattaa olla perusteltua, jos kuntoutumisen aikataulua ei voida arvioida.

Jos lapsella on lantio-alaraajan kipsaus, erityishoitorahaa voidaan myöntää koko kipsihoidon ajalle. Kipsin poistamisen jälkeen arvio tehdään toipumisen perusteella.

Yläraajamurtumat

Leikkaushoitoa vaativat yläraajamurtumat ovat lähtökohtaisesti vaikeita. Muulla tavoin erikoissairaanhoidossa hoidettu murtuma voi tapauskohtaisesti arvioiden olla vaikea. Sormien ja kämmenen luiden murtumat eivät komplisoitumattomana ole vaikeita.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Alle 7-vuotiaat
 - niin kauan, kun kipu edellyttää vanhemman jatkuvaa läsnäoloa (yleensä 0-5 vrk)
- Yli 7-vuotiaat
 - niin kauan, kun kipu edellyttää vanhemman jatkuvaa läsnäoloa (yleensä 0-2 vrk)

Muut traumat

Rankamurtumat, jotka vaativat leikkaushoitoa ja/tai joihin liittyy neurologinen puutosoire, ovat vaikeita.

Komplisoitumattomat solis- ja kylkiluun murtumat eivät ole vaikeita.

Päävammat, sisäelinvammat, palovammat ja silmävammat ovat sairaalahoidon ajalta yleensä vaikeita. Niiden jälkeinen kotihoito voi oikeuttaa erityishoitorahaan tapauskohtaisesti hoidon vaativuuden mukaan.

1.3.2.2.8 Psykiatriset sairaudet

Lasten ja nuorten psykiatrisia sairauksia ovat esimerkiksi erilaiset tunne-elämän häiriöt, tarkkaavaisuus-, käytös- ja syömishäiriöt sekä masennus. Tavallista on, että samanaikaisesti esiintyy useampia häiriöitä.

Milloin psykiatrinen sairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

Olennaista sairauden vaikeuden arvioinnissa on häiriön/häiriöiden aste sekä oirekuva. Diagnoosi yksinään ei kerro sairauden vaikeudesta ja tilanteet ovat hyvin yksilöllisiä samankin sairauden sisällä.

Milloin erityishoitorahaa voidaan myöntää?

- vanhemman lääketieteellisesti perusteltu osallistuminen:
 - lapsen sairaalahoitoon tai
 - siihen rinnastettavaan (esimerkiksi avohoidon aikainen hoidollinen työskentely erityisesti pienten lasten kohdalla) hoitoon
 - hoitoneuvotteluihin, edellyttäen että [työstä estymisen](#) kriteeri täyttyy
- akuutisti oireilevan lapsen odottaessa sairaalan osastopaikkaa
 - tällöin edellytetään tietoa osastohoidon alkamisen ajankohdasta sekä avohoidon aikaisista hoidollisista toimenpiteistä
- osastohoidon päättyessä, jos selviytyminen avohoidossa on epävarmaa
- sairauden edellyttäessä vanhemman valvontaa, esim. epävakaa tilanteessa oleva syömishäiriö, akuutti itsetuhoisuus, vaikea neuropsykiatrinen oireilu

Pyydä sairaalahoitoon osallistumisesta selvitys osastolta. Jos osastolta saadun ja hakijan esittämän selvityksen välillä on ristiriitaa, asiakasta on kuultava osastolta saadusta selvityksestä ennen ratkaisun tekemistä. Lue lisää: Milloin asiakasta on kuultava.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Psykiatrisen sairauden hoito voi kestää pitkään ja enimmäisajat voivat ylittyä. Jos sairaus edellyttää vanhemman jatkuvaa valvontaa ja läsnäoloa esim. sairauden hyvin epävakaaan vaiheeseen vuoksi, [painavat lääketieteelliset](#) syyt täytyvät.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Suorituspäivien laskeminen alusta ei lähtökohtaisesti tule kyseeseen.

1.3.2.2.9 Päiväkirurgiset toimenpiteet

Päiväkirurgisilla toimenpiteillä hoidetaan sairauksia, jotka eivät yleensä ole vaikeita eivätkä yli 7-vuotiaiden lasten osalta lähtökohtaisesti oikeuta erityishoitorahaan. Päiväkirurgiset toimenpiteet ovat yleensä pieniä polikliinisiä toimenpiteitä, joihin kuuluu esilääkitys ja nukutuksessa tehdyn toimenpiteen jälkeen valvonta heräämössä.

Vaikka päiväkirurgisella toimenpiteellä hoidettava sairaus ei itsessään olisi vaikea, päiväkirurgisen toimenpiteen seurauksena voi joskus aiheutua erityishoitorahaan oikeuttava vaikea sairaudentila.

Milloin erityishoitoraha voidaan maksaa sairaala- tai poliklinikkahoitoon?

Alle 7-vuotiaan lapsen osalta erityishoitoraha voidaan myöntää toimenpidepäivälle, jos työstä estymisen edellytys täyttyy.

Yli 7-vuotiaan lapsen osalta erityishoitorahaa voidaan myöntää toimenpidepäivän ajalle, jos lapsella on sairautena vaikea sairaus tai toimenpiteestä seuraa vaikeaan sairauteen verrattavissa oleva vaikea sairaudentila, joka edellyttää erityistä valvontaa ja hoitoa. Vaikea sairaudentila voi olla silloin, kun nukutuksen tai muun rauhoittamisen lisäksi toimenpiteen yhteydessä esiintyy komplikaatioita (esimerkiksi poikkeuksellinen verenvuoto, voimakas allerginen reaktio) tai kyseessä on monisairas lapsi.

Vaikeita sairauksia ovat leukemia ja muut pahanlaatuiset kasvaimet, vaikeat sydänviat, vaikeat tapaturmat ja palovammat, sokeritauti hoidon aloitusvaiheessa ja vaikeasti tasapainotettava sokeritauti, vaikeat mielenterveyden häiriöt, vaikea kehitysvammaisuus, vaikea keuhkoastma ja vaikea nivelreuma sekä muut edellä mainittuihin sairauksiin vaikeusasteeltaan verrattavat sairaudet, vammat ja sairaudentilat.

Milloin erityishoitoraha voidaan maksaa kotihoitoon?

Kotihoidon ajalta erityishoitorahan myöntöedellytyksenä on, että sairaus tai sairaudentila on vaikea ja vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Erityishoitoraha voi tulla tapauskohtaisesti kyseeseen lähinnä pienillä, esimerkiksi alle 3-vuotiailla lapsilla tai esimerkiksi kehitysvammaisilla lapsilla. Myös lapsen mahdolliset muut sairaudet voivat vaikuttaa valvonnan tarvetta lisäävästi.

Vaikea sairaudentila voi yleensä kestää korkeintaan muutamia päiviä. Huomaa, että vaikka toimenpiteessä käynti sairaalassa/poliklinikalla ei matkoineen kestäisikään 6 tuntia, erityishoitorahaan saattaa olla oikeus toimenpidepäivältä vaikean sairaudentilan ja vaativan hoidollisen vaiheen perusteella, koska kotona on tarvittu erityistä valvontaa. Vaativan hoidollisen vaiheen aikana tarvittava erityinen valvonta voi tarkoittaa esimerkiksi vuotoriskin valvontaa, mahdollisen infektion kehittymisen seurantaa, haavan hoitoa, kipulääkityksen annostelua tai asentohoitoa.

1.3.2.2.2.10 Reuma

Lastenreuma käsittää joukon useaan alatyyppiin jaettavia sairauksia, joiden pääoireena on yhden tai useamman nivelen tulehdus. Taudin kulku on hyvin yksilöllinen, eikä pelkkä diagnoosi kuvaa sairauden vaikeusastetta ja luonnetta.

Milloin lastenreuma on vaikea sairaus?

- Nivel tulehdus (artriitti) esiintyy useissa nivelissä
- Nivel tulehdus esiintyy isossa kantavassa nivelessä
- Biologisen lääkkeen käyttö hoitona on yleensä merkki vaikeasta reumasta. Erityisesti jos biologinen lääke annetaan infuusiona, on se merkki vaikeasta reumasta.
- Muissa tilanteissa tapauskohtaisen harkinnan mukaan
 - mm Stillin tauti, joka on harvinainen lastenreuma. Siinä lapsella on niveltulehduksen lisäksi voimakkaita yleisoireita mm. yli kaksi viikkoa

kestävä, sahaava kuume, tulehdus yhdessä tai useammassa nivelessä ja ainakin yksi seuraavista oireista: ihottuma, suurentunut maksa tai perna, imusolmukesuurentuma.

Lastenreuman biologisten hoitojen toteutus

Lastenreumaan on käytössä useita lääkkeitä, joiden antoajat poikkeavat toisistaan. Lyhin infuusiohoito kestää puoli tuntia ja seuranta-aikoinen yhteensä noin kaksi tuntia. Pisin, harvoin käytetty infuusiohoito kestää kuusi tuntia. Lääkehoidoista Rituximabi – infuusio on vaativin ja kestoltaan 6 tuntia. Sitä käytetään vaikea-asteiseen reumaan ja yleensä erityishoitorahan myöntämisen edellytykset ko. hoitopäivältä täyttyvät.

Lääkeinfuusiohoidot toteutetaan yleensä 2 – 4 viikon välein, osa kuuden ja osa kahdeksan viikon välein. Hoitovaste toteutuneesta hoidosta tulee sen aloittamisen jälkeen alle kolmen kuukauden kuluessa. Hoitovasteen saavuttamisen jälkeen tilanne on vakiintunut. Tilanteen vakiinnuttua lääkahoitoa jatketaan kahden vuoden ajan.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

Vaikea lastenreuma (yli 7-vuotiaiden osalta) on vaativassa hoidollisessa vaiheessa kontrollikäynneillä:

- hoidon aloitusvaiheessa, kunnes hoitovaste on saavutettu.
 - jos lääke ja infuusioväli pysyvät samana tai harvenevat (tilanne vakiintunut), pyydä vuoden jälkeen lääketieteellistä lisäselvitystä taudin aktiivisuudesta.
- hoitovasteen saavuttamisen jälkeen sairauden aktivoituessa ja edellyttäessä hoitotoimenpiteitä (esim. nivelensisäinen kortisonipistos tai lääkityksen muuttaminen). Aktiivista vaihetta voi ilmentää esim. nivelarkuus ja -turvotus sekä tulehdusarvot. Katso myös kohta [kontrolli- ja päivystyskäynnit](#).

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

- Jos vanhemman jatkuva läsnäolo on hoitavan lääkärin mukaan hoitotuloksen kannalta tarpeen, erityishoitoraha voidaan myöntää lapsen iästä riippumatta niveleen annettavien kortisonipistosten antamispäivältä tai sen jälkeiseltä päivältä (pistetyn nivelen liikuttamista on vältettävä).

Enimmäisaikojen ylittyminen

Lähtökohtaisesti erityishoitorahaa ei myönnetä yli enimmäisaikojen reuman perusteella.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Yleensä reuman katsotaan parantuneen, kun paikallishoitoja/aktiivisia niveliä ei ole ollut 6 kk-1 vuoden aikana.

1.3.2.2.2.11 Sydänsairaudet, -leikkaukset ja katetritoimenpiteet

Sydänsairas lapsi voi tarvita sydämen rytmihäiriön, vajaatoiminnan tai infektion vuoksi akuutisti sairaalahoitoa ja lääkityksen tehostamista. Sairaalahoidon tarpeen voi aiheuttaa myös synnynnäisen rakennevian suunniteltu korjaus sydänleikkauksella.

Sydämen rakennevikoja voidaan korjata myös verisuonen kautta tehtävällä katetrihoidolla. Katetrihoimenpitein voidaan myös tutkia ja hoitaa sydämen rytmihäiriöitä, sekä tarvittaessa asentaa sydämentahdistin.

Milloin on kyseessä vaikea sairaus?

Asetuksen mukaan vaikea sydänvika on vaikea sairaus. Kyseessä on vaikea sairaus ja vaativa hoidollinen vaihe, jos esim. rytmihäiriöiden tai sydämen vajaatoiminnan vuoksi tarvitaan sairaalahoitoa, tai jos sairautta on akuutisti tai suunnitellusti tarve hoitaa leikkaus- tai katetrihoidoin.

Sydänleikkaukseen liittyen lapsi on tyypillisesti hoidossa teho-osastolla 1-2 päivää, ja vuodeosastolla 4-8 päivää. Kotona lapsi tarvitsee sydänleikkauksen jälkeen erityistä hoitoa ja valvontaa usein muutaman viikon ajan (haavanhoito, kipu- ja muut lääkitykset, valvonta mahdollisten komplikaatioiden, kaatumisten ym. varalta). Päiväkotiin tai kouluun lapsi pääsee yleensä palaamaan noin 4 viikon kuluttua leikkauksesta.

Katetrihoidon jälkeen lapsi pääsee usein kotiutumaan jo toimenpidettä seuraavana päivänä ja voi palata kouluun tai päivähoitoon, kun nivustaipen laskimopistopaikka on kunnossa.

Tahdistimen laitton jälkeen isot lapset voivat mennä kouluun noin viikon tai kahden kuluttua. Pienille lapsille tahdistinjohdot kiinnitetään sydämen pinnalle. Heillä toimenpide vastaa sydänleikkausta, ja päiväkotiin on mahdollista palata noin 1 kk kuluttua.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

Kotihoito leikkaushoidon jälkeen voi olla vaativaa hoidollista vaihetta yleensä ensimmäisen kuukauden ajan, ja katetrihoitotoimenpiteiden jälkeen muutaman päivän ajan. Myös mm. sydämen rytmihäiriöt, vajaatoiminta ja siirtosydämen odottaminen voivat aiheuttaa vaativan hoidollisen vaiheen kotihoidon ajalle. Näissä tilanteissa vaativan hoidollisen vaiheen kesto arvioitava yksilöllisesti.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Enimmäisajat voivat ylittyä esimerkiksi siirtosydäntä odottavan lapsen hoidossa, jos lapsella on vaikeita oireita, tai lasta on suojattava infektioilta sydänsiirtoa edeltävästi tai sen jälkeen. Enimmäisajat voivat ylittyä myös lapsilla, joilla on vaikeita sydämen rakennevikoja, joiden hoitamiseksi tarvitaan pitkiä sairaalahoitoja ja/tai toistuvia leikkauksia.

Suorituspäivien laskeminen alusta

Enimmäisaikaan luettavien suorituspäivien laskeminen alkaa alusta sydämensiirron jälkeen. Sydämensiirron jälkeen katso etuusohjeen kohta "[Elin- ja kantasolusiirrot](#)".

1.3.2.2.2.12 Tulehdukselliset suolistosairaudet

Tulehduksellisella suolistosairaudella (IBD) tarkoitetaan ruoansulatuskanavan tulehdussairautta, jonka syy on tuntematon. Tavallisimmat tautimuodot ovat haavainen paksusuolitulehdus eli colitis ulcerosa ja Crohnin tauti. Tavallisimpia oireita ovat pitkittynyt ripuli, tihentynyt ulostustarve, veriripuli ja ulostuspakko. Sairaus voi aiheuttaa myös anemiaa, kasvun hidastumista ja murrosiän kehityksen viivästymistä. Tyypillistä on rauhallisten ja aktiivisten vaiheiden vuorottelu. IBD-sairauksia hoidetaan lääkkeillä,

sekä ravitsemus- ja leikkaushoidoin. Tavoitteena on oireettomuus ja suoliston tulehduksen sammuttaminen.

Milloin tulehduksellinen suolistosairaus on vaativassa hoidollisessa vaiheessa oleva vaikea sairaus?

Esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- **Sairauden diagnostiikka-/alkuvaiheessa.** Osastohoitoa tarvitaan tuolloin usein muutamia päiviä. Diagnostiikan asettaminen vaatii ruoansulatuskanavan tähystystutkimuksia ja joskus myös muita vaativia tutkimuksia. Hoitona voidaan käyttää ravitsemushoitoa, jolloin lapsi saa ainoana ravitsemuksena nestemäisiä ravintoliuoksia.
- **Osastohoitoa vaativien pahenemisvaiheiden aikana.** Pahenemisvaiheen merkinä on usein runsas veriripuli ja laihtuminen. Suonensisäinen ravitsemus voi olla tarpeen.
- **Biologisten lääkkeiden aloitusvaiheessa.** Biologisen lääkkeen aloitus on yleensä merkki vaikeasta tautimuodosta. Biologisia lääkkeitä annostellaan joko suonensisäisesti tai pistoksina ihon alle.
- **Leikkaushoitoon liittyen.** Leikkaushoidon tarve liittyy yleensä vaikeaan tautimuotoon. Leikkaushoito voi tarkoittaa esimerkiksi suolen osittaista poistoa tai suoliavanteen tekoa.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kotihoidon ajalta?

Sairaalahoitoa jälkeisessä kotihoidossa voi olla kyse vaativasta hoidollisesta vaiheesta noin viikon ajan esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Leikkaushoidosta toipuessa
- Hoidon opettelussa avanneleikkauksen jälkeen
- Ravintoliuoksilla toteutetun ravitsemushoidon aloitusvaiheessa
- Pahenemisvaiheiden jälkeisessä kotihoidossa.

Milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa kontrollikäynnin ajalta?

Yli 7-vuotiaiden osalta on vaativassa hoidollisessa vaiheessa kontrollikäynneillä:

- Hoidon aloitusta seuraavalle ensimmäiselle kontrollikäynnille
- Jos sairaus edellyttää kontrollitähystyksiä tai hoidon tehostamista.
 - Mahalaukuntähystyskontrolliin liittyen voidaan myöntää toimenpidepäivälle.
 - Paksusuolen tähystykseen liittyen tutkimuksen vaatimasta suolen tyhjennyksestä johtuen voidaan myöntää myös tähystystä edeltävälle päivälle.

Enimmäisaikojen ylittyminen

Lähtökohtaisesti erityishoitorahaa ei myönnetä yli enimmäisaikojen.

1.3.2.2.13 Monisairaat lapset

Monisairaalla tarkoitetaan lasta, jolla on kaksi tai useampi pitkäaikaissairaus. Pitkäaikaissairaudella tarkoitetaan yli 6 kk kestänyttä sairautta tai vammaa. Tällä ei tarkoiteta tilannetta, jossa lapsella on kaksi parantuvaa sairautta, esimerkiksi sääriluun murtuma ja keuhkokuume.

Erityishoitoraharatkaisun diagnoosi määräytyy sen perusteella, mihin sairauteen hoito kohdistuu. Enimmäisaika kertyy vain erityishoitorahaan oikeuttavan sairauden diagnoosin perusteella.

Hoitava lääkäri kirjaa D-todistukseen diagnoosit lapsen hoidon kannalta tärkeysjärjestyksessä niin, että merkittävin diagnoosi on ylimpänä. Konsultoi tarvittaessa asiantuntijalääkäreitä siitä, minkä diagnoosin perusteella oikeus erityishoitorahaan syntyy.

Esimerkki

VATER-oireyhtymässä lapsella voi olla ruokatorven ja munuaisten synnynnäinen poikkeavuus, synnynnäinen sydänvika, raajojen kehitykselliset poikkeavuudet ja peräaukon puhkeamattomuus. VATER-oireyhtymää sairastavalle lapselle tehdään oireyhtymään liittyvän sydänvian vuoksi sydänleikkaus. Diagnoosiksi laitetaan synnynnäisen sydänvian diagnoosi, eikä oireyhtymän diagnoosia. Sydänleikkauksen yhteydessä muita lapsen rakennepoikkeavuuksia ei oteta huomioon erityishoitorahaoikeutta arvioitaessa.

1.3.2.2.14 Muut

Astma, ahdistava keuhkoputkentulehdus ja keuhkokuume

Astmaa, joka oireilee runsaasti säännöllisestä lääkehoidosta huolimatta, voidaan pitää vaikeana sairautena. Astma on vaativassa hoidollisessa vaiheessa, kun hoitosuosituksen mukaisen hoidon aikana tulee sairaalahoitoa vaativa astman pahenemisvaihe. Jos kotihoito sairaalahoidon jälkeen vaatii lähes sairaalahoitoon verrattavaa tiheää avaavan lääkkeen annostelua, astman katsotaan olevan vaativassa hoidollisessa vaiheessa ja erityishoitorahaa voidaan myöntää muutamien päivien ajan.

Pienten lasten sairaalahoitoa vaativan ahdistavan keuhkoputkentulehduksen (obstruktiivinen bronkiitti) jälkeen lapsi voi kotihoidossa tarvita säännöllistä avaavan lääkkeen annostelua. Tällöin voi olla oikeus erityishoitorahaan muutamien päivien ajan.

Yli 7-vuotiaiden poliklinikkakäyntien osalta arvioi erityishoitorahaoikeus [kontrollikäyntejä](#) koskevan ohjeen avulla.

Sairaalahoitoa vaativa **keuhkokuume** on vaikea sairaus. Sairalahoidon jälkeen, alle 7-vuotiaan lapsen keuhkokuume voi olla vaativassa hoidollisessa vaiheessa kotihoidon ajalta 1-2 päivää. Mikäli sairaalahoito ja siihen liittyvä suonensisäinen lääkitys jatkuu kotisairaalahoitona, voi erityishoitoraha olla myönnettävissä myös yli 7-vuotiaalle.

Suulakihalkio

Suulakihalkion ja sen korjausleikkauksen vaikeus riippuu halkion laajuudesta. Erityishoitoraha voi korjausleikkauksen jälkeen kehityshäiriön vaikeusasteesta riippuen tulla kyseeseen kotihoidon ajalta noin 2-3 viikon ajalta leikkauksen jälkeisen hoidon vaatimustason mukaisesti (kivunhoito, leikkaushaavan suojeleminen, ruokailu).

Yli 7-vuotiaana tehtyä korjausleikkausta ja sen jälkitilaa voidaan pitää vaikeana sairautena ja vaativana hoidollisena vaiheena. Ota huomioon arvioinnissa lapsen ikä, vamman ja sen hoidon aiheuttama kipu ja mahdolliset toimintarajoitukset (esim. infektioiden ja haavapintojen aukeamisen välttäminen) sekä niihin liittyvä vanhemman läsnäolon ja valvonnan tarve.

Kalloseikkaukset

Kallo- ja muiden kraniofakiaalileikkausten jälkeen lapsen tilanne vaatii leikkaustuloksen saavuttamiseksi vanhemman tiivistä valvontaa ja hoitoa kotihoidossa yleensä yhden kuukauden ajan.

Lyhytsuolioireyhtymä

Painava lääketieteellinen syy on kyseessä ainakin niin kauan, kuin suonensisäinen ravitsemus (parenteraalinen nutritio) jatkuu. Perusruokailuun eli suun kautta tapahtuvaan ruokailuun siirtyminen merkitsee usein akuuttivaiheen loppumista.

Umpilisäketulehdus

Akuutin umpilisäketulehduksen voidaan tulkita olevan vaikeaa sairautta vastaava sairautentila. Sairaalassaoloajan kyseessä on vaativa hoidollinen vaihe.

Kotihoidon ajalta kyseessä voi noin 1-5 päivän ajan olla vaativa hoidollinen vaihe esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- pieni lapsi (yksilöllinen arvio ikä- ja kehitystaso huomioiden)
- leikkaukseen tai sairauden alkuvaiheeseen on liittynyt komplikaatioita (esimerkiksi vatsakalvon tulehdus, leikkauskomplikaatiot)
- hoitona laskimonsisäinen antibiootti (alkuvaiheen seurantarave)

Ohje on sovellettavissa muihin vastaaviin akuuttitiloihin, kuten esim. kiveksen kiertyminen (testistorsio) tai kureutunut (inkarseroitunut) tyrä.

Palliatiivinen hoito ja saattohoito

Palliatiivisella hoidolla eli oireita lievittävällä hoidolla tarkoitetaan parantumattomaa, etenevää sairautta sairastavan potilaan ja hänen läheistensä aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa silloin, kun sairaus aiheuttaa potilaalle ja hänen läheisilleen kärsimystä ja heikentää elämänlaatua. Palliatiivinen hoito voidaan aloittaa jo varhain tautiin kohdistuvan hoidon rinnalla. Saattohoito on osa palliatiivista hoitoa. Saattohoito tarkoittaa hoitoa ja tukea sairauden viime vaiheissa, ennen kuolemaa.

Saattohoidon ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa molemmille vanhemmille samanaikaisesti. Koska palliatiivinen hoito voi parantumattomissa etenevissä sairauksissa alkaa jo vuosia ennen lapsen kuolemaa, on sen osalta erikseen arvioitava

täyttääkö tilanne nopeasti kehittyvän tai vaativan hoidollisen vaiheen edellytykset. D-todistuksessa ja sairauskertomuksissa termejä palliatiivinen hoito ja saattohoito saatetaan joskus käyttää vaihtelevasti, vaikka määritelmällisesti kyse on eri asioista.

Yleensä lapsen saattohoitovaiheen kesto voi olla muutamia kuukausia.

1.3.2.2.3 Sairaanhoidon ja kuntoutukseen osallistuminen

Erityishoitorahaa voidaan myöntää vanhemmalle, joka osallistuu lapsensa sairaanhoidon tai kuntoutukseen. Edellytyksenä sairaanhoidon osallistumisen osalta on, että

- lapsen sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa
- hoito on erikoissairaanhoidon tasoista
- lasta hoitava lääkäri katsoo vanhemman hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi.

Erityishoitorahaan oikeuttavan kuntoutuksen tulee perustua lapsen sairauteen tai vammaan. Sairauden ei tarvitse olla vaikea taikka nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

1.3.2.2.3.1 Sairaalahoido

Erityishoitorahaa voidaan myöntää vanhemman osallistuessa erikoissairaanhoidon tasoiseen hoitoon sairaalassa, jos hoitava lääkäri on katsonut vanhemman hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi.

Myös yksityissairaalassa annettu erikoissairaanhoidon tasoinen ja ympärivuorokautinen hoito oikeuttaa erityishoitorahaan.

Lain vaatimusta erikoissairaanhoidon tasoisesta toimintayksiköstä eivät täytä

- terveyskeskuksessa tai muussa perusterveydenhuollon yksikössä annettu hoito
- yksityislääkärin vastaanotolla annettu hoito
- erityishuoltopiirin laitospaikka.

Jos terveyskeskuksen tiloissa toimii erikoissairaanhoidon yksikkö, siellä annettu hoito oikeuttaa erityishoitorahaan.

Jos lasta hoidetaan kotona mutta hän on samaan aikaan sisäänkirjoitettuna sairaalaan (kotisairaala), arvioidaan erityishoitorahaoikeus kuten sairaalahoidossa.

Alle 7-vuotias lapsi

Erityishoitoraha voidaan myöntää alle 7-vuotiaan lapsen sairaalahoidon ajalle, vaikka lapsen sairaus ei olisi vaikea. Sairalahoidon katsotaan aina olevan vaativa hoidollinen vaihe.

7-15-vuotias lapsi

Erityishoitorahan myöntäminen yli 7-vuotiaan lapsen sairaalahoidon ajalle edellyttää, että lapsella on [vaikea sairaus](#). Sairalahoidon katsotaan aina olevan vaativa hoidollinen vaihe.

Molemmille vanhemmille

Erytishoitorahaa voidaan myöntää sairaalahoidon ajalta molemmille vanhemmille, jos hoitava lääkäri katsoo molempien vanhempien hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi.

1.3.2.2.3.2 Poliklinikkahoito

Erytishoitorahaa voidaan myöntää vanhemman osallistuessa erikoissairaanhoidon tasoiseen hoitoon sairaalan tai kehitysvammanneuvolan poliklinikalla.

Edellytyksenä on lisäksi, että hoitava lääkäri on katsonut vanhemman hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi.

Jos yksityisen palveluntuottajan toimintayksikössä tehtävä toimenpide edellyttää erikoissairaanhoidon tasoista varustelua ja henkilöstöä, rinnastetaan se sairaalan poliklinikalla annettuun hoitoon.

Poliklinikkahoitoon osallistumisen tulee estää hakijaa tekemästä työtään lähes koko työpäivän ajan. Lue lisää: [Työstä estyminen ja ansionmenetykset](#).

Alle 7-vuotias lapsi

Erytishoitoraha voidaan myöntää alle 7-vuotiaan lapsen poliklinikkahoidon ajalle, vaikka lapsen sairaus ei olisi vaikea. Alle 7-vuotiaan osalta poliklinikalla annettu hoito katsotaan vaativaksi hoidolliseksi vaiheeksi.

7-15-vuotias lapsi

Erytishoitorahan myöntäminen yli 7-vuotiaan lapsen poliklinikkahoidon ajalle edellyttää, että lapsen vaikea sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Arvioi erityishoitorahaoikeus tapauskohtaisesti. Erytishoitorahaan oikeuttavaa poliklinikkahoitoa voi olla esimerkiksi

- nopeasti kehittyvän sairauden hoito päivystyksenä
- leikkaus tai muu vaativa hoitotoimenpide
- vaativassa hoitovaiheessa olevan sairauden kontrollikäynti.
- lapsella aisti- tai kehitysvamma ja sen lisäksi muu sairaus, joka edellyttää hoitotoimenpiteitä ja kokonaistilanne hoidossa on vaativampi.

Pelkästään rauhallisessa vaiheessa olevaan sairauteen tai vammaan liittyvän leikkauksen suunnittelu ei ole erityishoitorahaan oikeuttavaa poliklinikkahoitoa.

Erytishoitoraha voidaan myöntää kontrollikäynnin ajalle esimerkiksi, kun kyseessä on

- hoidon aloitusvaihe tai sairauden hyvin epävakaa tilanne
 - esim. [diabetes](#), [reuma](#), tulehdukselliset suolistosairaudet, epilepsia
 - kunnes hoitotasapaino tai hoitovaste on saavutettu tai kun hoitoon ei enää tehdä merkittäviä muutoksia
- hoidon tehostamisen tarpeen toteaminen tai toteuttaminen, kuten
 - löydöksiin tai oireisiin perustuva kuvantaminen tai tähystystutkimus
 - jatkotoimenpiteisiin johtava kuvantaminen leikkauksen jälkeen
 - merkittävä lääkityksen muutos
 - injektio pistos niveleen
 - näytteenotto (biopsia) diagnostiikkaa varten

Hoidon tehostaminen tai hoidon onnistumisen edellyttämä toimenpide tulee olla kirjattu D-todistukseen tai muuhun selvitykseen, kuten hoitotiivistelmään (epikriisi).

Molemmille vanhemmille

Erityishoitorahaa voidaan myöntää sairaalahoidon ajalta molemmille vanhemmille, jos hoitava lääkäri katsoo molempien vanhempien hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi.

1.3.2.2.3.3 Kotihoito

Erityishoitorahaa voidaan myöntää erikoissairaanhoidon liittyvään, sitä yleensä välittömästi edeltävään tai sitä seuraavaan kotihoitoon.

Erityishoitorahan myöntäminen kotihoidon ajalta edellyttää, että

- sairaus on vaikea
- sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa
- hoitava lääkäri katsoo vanhemman osallistumisen tarpeelliseksi ja
- vanhempi hoitaa lasta kotona kokopäiväisesti.

Selvitys siitä, että koulu tai päiväkotiki ei suostu sairastumisen johdosta ottamaan lasta vastaan, ei riitä erityishoitorahan myöntämisen perusteeksi. Arvioi erityishoitorahaoikeus sen perusteella, onko lapsen vaikea sairaus vaativassa hoidollisessa vaiheessa. Lue lisää [Vaikea sairaus ja vaativa hoidollinen vaihe](#).

Erityishoitorahaa ei myönnetä sellaiselta päivältä, jona lapsi on päivähoitossa tai osallistuu kouluopetukseen kodin ulkopuolella, eikä vanhempi siten hoida lasta kotona. Poikkeuksena on

- vaihe, jossa vanhempi on koulussa tai päivähoitossa mukana opastamassa henkilökuntaa, lähinnä [diabetes](#)
- hoitavan lääkärin arvioon perustuva koulu- tai päivähoitokokeilu ja sen aikainen vanhemman varallaolo, lue lisää [Päivähoito- ja koulukokeilu](#).

Jos lasta hoidetaan kotona ns. kotisairaalahoidossa niin että lapsi on uloskirjattuna sairaalasta, arvioidaan erityishoitorahaoikeus kuten kotihoidossa.

Yhdelle vanhemmalle kerrallaan

Kotihoidon ajalta erityishoitorahaa voidaan yleensä myöntää samalta ajalta samasta lapsesta vain yhdelle vanhemmalle kerrallaan. Poikkeuksena on saattohoito. Saattohoidon ajalta erityishoitorahaa voidaan myöntää molemmille vanhemmille samalta ajalta. Kotona tapahtuvaan saattohoitoon rinnastetaan myös palvelukeskuksessa annettu hoito.

1.3.2.2.3.4 Varallaolo koulu- tai päivähoitokokeilun ajalla

Erityishoitorahaa voidaan myöntää, kun vaikeasti sairas lapsi kokeilee koulussa tai päivähoitossa käymistä ja vanhemman varallaolo on perusteltu hoidollisilla syillä. Varallaolo tarkoittaa järjestelyä, jossa vanhempi on valmiina reagoimaan nopeasti lapsen voinnin äkillisesti huonontuessa tai lapsen tarvitessa vanhemman antamaa

hoitoa ja seurantaa koulu- tai päivähoitopäivän aikana. Vanhempi ei ole koulussa tai päivähoitossa läsnä, mutta varallaolo edellyttää työstä poissaoloa.

Hoitava lääkäri kuvaa lääkärintodistuksessa D sairauden hoitovaiheen, ja arvioi kokeilun keston sekä vanhemman varallaolon tarpeen.

Kokeilu voi tapahtua sairauden hoidon ollessa vielä kesken tai hoidon jo päätyttyä, kun täysipainoinen koulunkäynti ei vielä ole mahdollista. Erityishoitorahaan oikeuttavalle koulu- tai päivähoitokokeilulle on tyypillistä, että lapsen terveydentila ja jaksaminen vaihtelevat sen aikana, ja että täysipainoinen ja säännöllinen koulussa tai päivähoitossa käyminen on epävarmaa. Yleensä 1-2 kuukauden kokeilujakson aikana selviää, onko kouluun tai päivähoitoon palaaminen täysipainoisesti mahdollista. Erityishoitorahan tarkoituksena on tukea lyhytaikaista ja tilapäistä kokeilujaksoa.

Huomaa, että jos lapsen kokopäiväinen koulussa olo ei ole mahdollinen ja koulupäivän pituutta on pidempiaikaisesti lyhennetty osana lapsen hoitoa ja kuntoutusta, ei kyseessä ole koulukokeilu, jota voitaisiin tukea erityishoitorahalla.

Erityishoitorahan myöntäminen koulu- tai päivähoitokokeilun ajalle edellyttää, että:

- kotihoidon kriteerit täytyvät (vaikea sairaus, nopeasti kehittyvä tai vaativa hoidollinen vaihe)
- kokeilu ja sen kesto sekä vanhemman varallaolon tarve perustuu hoitavan lääkärin arvioon.

Kokeilu ja vanhemman varallaolo voi toteutua myös enimmäisajat ylittävissä tilanteissa, jos painavat lääketieteelliset syyt täyttyvät. Esimerkiksi syöpää sairastavilla lapsilla intensiivihoidon päättymisen jälkeiseltä ajalta erityishoitorahan myöntäminen edellyttää, että hoitava lääkäri perustelee yksilöllisesti, miksi vanhemman varallaolo on sairaudesta johtuen edelleen tarpeen.

1.3.2.2.3.5 Kuntoutus

Erityishoitorahaan oikeuttavan kuntoutuksen tulee perustua lapsen sairauteen tai vammaan. Sairauden ei tarvitse olla vaikea tai nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Kuntoutus voi olla

- sairaalajakson aikana annettavaa lääkinnällistä kuntoutusta
- lakisääteinen kuntoutus- tai sopeutumisvalmennuskurssi
- muu lakiin perustuva kuntoutus, kuten
 - kuntoutusarvion tai -suunnitelman tekeminen
 - proteesin, apuvälineen tai vastaavan haittaa kompensoivan välineen hankkiminen tai näiden seurantaan liittyvä käynti. Esimerkiksi sisäkorvaistutteen eli kuuloimplantin jälkeinen kontrollikäynti voidaan lukea kuntoutukseksi.

Kuntoutuksen tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöiden järjestämää ja toteuttamaa ja olla hyvän kuntoutuskäytännön mukaista. Esimerkiksi pelkkä vertaisryhmätapaaminen ei riitä. Vanhemmalla voi olla oikeus erityishoitorahaan sopeutumisvalmennuskurssin ajalta vaikka lapsi itse ei osallistuisikaan kurssille.

Suhde kuntoutusrahan

Lapsen kuntoutuksen ajalta vanhemmalla voi olla oikeus myös kuntoutusrahan. Voit ohjata asiakkaan hakemaan kuntoutusrahaa, jos erityishoitorahan suorituspäiviä on runsaasti tai arvioit niitä jatkossa kertyvän runsaasti. Huomaa kuitenkin, että erityishoitoraha ja kuntoutusraha määräytyvät eri laskukaavan mukaan ja kuntoutusrahan määrä voi olla työtuloista riippuen erityishoitorahan määrää pienempi. Lue lisää kuntoutusrahan ja erityishoitorahan eroista.

Tarvittavat selvitykset

Lääkäri toteaa tarpeen vanhemman osallistumiselle sairauden tai vamman vuoksi annettavaan kuntoutukseen lääkärintodistuksella D. Kuntoutuksen ajalta D-todistuksen voi laatia myös muu kuin erikoissairaanhoidossa toimiva lääkäri.

Jos Kelaan toimitetusta D-todistuksesta ei selviä, onko kuntoutus lakiin perustuvaa, terveydenhuollon ammattihenkilöiden järjestämää ja toteuttamaa ja täyttääkö kuntoutus terveydenhuollolliset kriteerit, voi asiakkaalta pyytää kuntoutuspäätöksen tai esimerkiksi kurssiohjelman.

Molemmille vanhemmille?

Sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssin ajalta erityishoitoraha voidaan myöntää molemmille vanhemmille, jos kurssi on tarkoitettu molemmille vanhemmille (ns. perhekurssi).

1.3.3 Enimmäisajat ja niiden ylittäminen

Tällä sivulla kerrotaan erityishoitorahan enimmäisajoista. Lue alisivuilta

- missä tilanteissa enimmäisajat voivat ylittyä [painavasta lääketieteellisestä syystä](#)
- missä tilanteissa suosituspäivien laskenta alkaa alusta

Enimmäisajat

Erityishoitorahapäivät lasketaan yhteen lapsikohtaisesti. Enimmäisaikaan lasketaan molempien vanhempien saamat erityishoitorahapäivät, myös silloin kun vanhemmat ovat saaneet etuutta samanaikaisesti.

Kotihoidolla on oma enimmäisaikansa ja muulla hoidolla (sairaala- ja poliklinikkahoito, sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssit, muu kuntoutustoiminta) oma enimmäisaikansa.

Erityishoitorahan enimmäisaika on lasta kohden saman sairauden perustella:

- yhteensä 60 arkipäivää
 - sairaala- ja poliklinikkahoidon
 - sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssin sekä
 - muun lakisääteisen kuntoutustoiminnan ajalta
- yhteensä 60 arkipäivää ja erityisestä hoidollisesta syystä vielä enintään 30 lisäarkipäivää
 - kotihoidon ja varallaolon ajalta

Erityinen hoidollinen syy kotihoidossa

Enimmäisajan ylittämisen syynä voidaan pitää tilannetta, jossa sairauden hoito on aloitettu ja hoidon jatkumisen turvaaminen edellyttää vanhemman jatkuvaa osallistumista hoitoon kotona. Hoitavan lääkärin tulee esittää yksilölliset perustelut enimmäisajan ylittymiselle kotihoidossa.

1.3.3.1 Suorituspäivien laskeminen alusta

Enimmäisajan laskenta alkaa alusta

Erityishoitorahan enimmäisaikaan huomioitavien suorituspäivien laskeminen alkaa alusta, kun

- lapsi on sairauden jälkeen tullut terveeksi ja diagnostisesti sama sairaus puhkeaa uudelleen tai
- on kyse saman sairauden aktiivisesta uudesta hoitovaiheesta.

Uusi aktiivinen hoitovaihe

Aktiivisella uudella hoitovaiheella tarkoitetaan selkeästi aiemmasta hoidosta poikkeavaa vaativaa hoitoa. Uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi voidaan katsoa esimerkiksi korjaavat leikkaustoimenpiteet

- vaikeiden tapaturmien (esim. palovammat)
- sydänsairauksien
- reumasairauksien yhteydessä.

Esimerkki

Lapsella on synnynnäinen sydänsairaus, jonka vuoksi hänelle on asennettu sydämeen katetri, jolla laajennetaan verisuonta. Lapsen vointia seurataan ja myöhemmin päädytään leikkaushoitoon. Leikkaushoito katsotaan sairauden uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi ja suorituspäivien laskeminen alkaa alusta.

Esimerkki

Lapsi sairastaa vaikeaa, hoitoresistenttiä epilepsiaa. Lääkehoidosta ja muista ”ei-kajoavista” hoidoista ei ole riittävää hoitovastetta ja lapselle päädytään tekemään epilepsiakirurginen leikkaus. Leikkaus katsotaan uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi ja suorituspäivien laskeminen alkaa alusta.

Esimerkki

Lapsi sairastui leukemiaan ja hänelle aloitettiin normaali leukemian hoito. Hoitovaste oli puutteellinen, minkä vuoksi siirryttiin korkean riskin hoitoon. Hoidon tehostamisesta huolimatta sairaus uusiutui 8 kuukauden kuluttua toteamisesta ja lapsen hoidossa päädyttiin lopulta kantasolusiirtoon. Kantasolusiirto katsotaan saman sairauden uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi. Suorituspäivien laskeminen alkaa alusta kantasolusiirrosta lukien.

Enimmäisajan laskenta ei ala alusta

Saman sairauden eri hoitoja ei katsota uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi ja enimmäisaikojen laskemista ei aloiteta uudelleen. Enimmäisajan laskenta ei yleensä ala alusta esimerkiksi silloin, kun lapsen lääkehoitoa muutetaan.

Esimerkki

Lapsi sairastaa diabetesta. Siirtymistä monipistoshoitosta insuliinipumppuhoitoon ei katsota uudeksi aktiiviseksi hoitovaiheeksi eikä enimmäisajan laskemista aloiteta uudelleen.

Esimerkki

Lapsi sairastaa vaikeaa epilepsiaa, ja hänelle joudutaan tekemään useita lääkemutoksia lyhyen ajan sisään. Näitä lääkehoidon muutoksia ei katsota sairauden uudeksi hoitovaiheeksi eikä enimmäisajan laskemista aloiteta uudelleen.

Lue lisää Sairausryhmäkohtaisista esimerkeistä.

Useita sairauksia

Jos erityishoitorahaa maksetaan yhden sairauden perusteella ja lapsi sairastuu tämän sairauden aikana uuteen erityishoitorahaan oikeuttavaan sairauteen, suorituspäivien laskenta alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun oikeus erityishoitorahaan on ensimmäisen sairauden osalta päättynyt.

Esimerkki

Lapsella on raajamurtuma, jonka vuoksi erityishoitorahaan on oikeus 3 viikon ajalta kotihoitoon. Tuon kolmen viikon aikana lapsi sairastuu keuhkokuumeeseen. Suorituspäivien laskenta keuhkokuumeen vuoksi alkaa vasta kun murtuman vuoksi myönnetty kotihoito päättyy.

1.3.3.2 Painavat lääketieteelliset syyt

Erityishoitorahaa myönnetään enimmäisajat ylittävälle ajalle painavien lääketieteellisten syiden perusteella. Tällöin lapsen vaikeaan sairauteen liittyvä hoito ja sen toteuttaminen tai sairauden odottamaton paheneminen edellyttää edelleen vanhemman jatkuvaa läsnäoloa. Enimmäisaikojen ylittäminen painavien lääketieteellisten syiden perusteella edellyttää aina kirjallista yksilöllistä perustelua hoitavalta lääkäriltä.

Painavia lääketieteellisiä syitä ovat

- hengenvaarallinen tila, joka edellyttää lapsen jatkuvaa valvontaa
- vaikeiden tapaturmien ja palovammojen jälkihoito
- kuolevan lapsen hoito
- dialyysihoitoa vaativan lapsen hoito, kun se edellyttää lapsen jatkuvaa valvontaa ja vanhemman läsnäoloa; sekä
- muu vastaava painava lääketieteellinen syy.

(SVA 1335/2004 1 luku 5 §)

Perusteluna enimmäisaikojen ylittämiseksi voi olla esimerkiksi

- leukemiaa tai muuta syöpää sairastavan lapsen nuori ikä
- vaikean sairauden lisäksi aisti- tai kehitysvamma, minkä vuoksi lapsen hoito ilman sairauttakin olisi ikäryhmään nähden tavallista vaativampaa
- diabeteksen, astman ja epilepsian pahenemisvaihe ja tarve vanhemman jatkuvaan valvontaan ja läsnäoloon.
- intensiivinen hoitovaihe kotihoidossa, esimerkiksi infektiokierre taikka leukemian tai muun syövän intensiivihoidon välittömästi liittyvässä kotihoitovaiheessa oleva lapsi, jota ei infektioriskin vuoksi voida viedä kodin ulkopuolelle

Lue lisää sairauskohtaisista ohjeista.

Päivähoito ja koulunkäynti

Erityishoitorahaa ei myönnetä sellaiselta päivältä, jona lapsi on päivähoitossa tai osallistuu kouluopetukseen kodin ulkopuolella, eikä vanhempi siten hoida lasta kotona.

Poikkeuksena on hoitavan lääkärin arvioon perustuva koulu- tai päivähoitokokeilu ja sen aikainen vanhemman varallaolo, lue lisää Päivähoito- ja koulukokeilu.

1.3.4 Ulkomailla annettu hoito ja kuntoutus

Erityishoitorahaa voidaan myöntää myös ulkomailla annettuun hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen perusteella. Ratkaisussa menetellään samoin kuin myönnettäessä erityishoitorahaa Suomessa tapahtuvan hoidon perusteella.

1.3.5 Kv-säännökset

Kelan etuuksien saaminen edellyttää Suomen sosiaaliturvaan kuulumista. Yleensä kaikki Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan. Jos henkilö muuttaa ulkomaille tilapäisesti eli alle 6 kuukaudeksi, hänellä on pääsääntöisesti oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin. EU- tai ETA-maihin ja Sveitsiin töihin muuttavien kohdalla kuitenkin lyhytkin työskentely riittää yleensä siirtämään henkilön työskentelymaan sosiaaliturvan piiriin.

1.3.5.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet

Asetusta 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetusta 987/2009 sovelletaan 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden välillä liikkuviin EU-kansalaisiin. ETA-maat Norja, Islanti ja Liechtenstein soveltavat asetusta 1.6.2012 lukien ja Sveitsi 1.4.2012 alkaen. Asetusta sovelletaan eräin poikkeuksin lisäksi muiden maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU:n jäsenmaiden välillä. Edellytyksenä jäsenmaiden välillä liikkumisen lisäksi on, että kolmannen maan kansalainen on asunut laillisesti jossain jäsenvaltiossa ennen liikkumistaan.

EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71 sovelletaan 1.5.2010 jälkeenkin toistaiseksi tilanteissa, joissa asetus 883/2004 ei sovellu EU/ETA-alueella (ml. Sveitsi) liikkuvaan henkilöön.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Asetuksissa tarkoitettuja rahaetuuksia Suomen etuuksista ovat sairausvakuutuslain mukaiset sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha, luovutuspäiväraha ja erityishoitoraha sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha.

Asetuksissa säädetään, miten rahaetus annetaan ja mikä EY-lainsäädäntöä soveltava valtio vastaa kustannuksista, kun asetusten piiriin kuuluva henkilö siirtyy maasta toiseen tai kun hän oleskelee tai asuu muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Rahaetuuksia koskevat tiedot välitetään maasta toiseen E 100 -sarjan lomakkeilla. Sovellettaessa asetusta 883/2004 E-lomakkeeseen liitetään kansilehti, joka on tulostettavissa Windowsin tehtäväpalkin Käynnistä-valikosta kohdasta Etuuskäsittely > E-lomakkeiden täyttäminen ja tulostaminen (KiTu).

1.3.5.1.1 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin

[Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat](#)

[Eläkkeensaajat](#)

[Työttömät](#)

[Opiskelijat](#)

[Perheenjäsenet](#)

[Virkamiehet](#)

[Rajatyöntekijät](#)

Pääsääntö

Rahaetuuksista vastaa aina toimivaltainen valtio tai seuraavassa esitettyjen sääntöjen perusteella määräytyvä vastuussa oleva valtio (eläkkeensaajat, työttömät). Rahaetuuksia voidaan maksaa myös muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuville tai oleskeleville (eksportointiperiaate).

Asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksillä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädännön piiriin asetuksen tarkoittama henkilö kuuluu. Valtio, jonka piiriin henkilö kuuluu, on henkilön toimivaltainen valtio.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

Asetusten lainvalintamääräyksissä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädäntöä työntekijään on sovellettava. Jäsenmaa, jonka lainsäädäntöä työntekijään sovelletaan, on työntekijän toimivaltainen valtio. Työntekijän rahaetudet maksetaan toimivaltaisesta maasta myös silloin, kun henkilö oleskelee tai asuu muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Eläkkeensaajat

Sovellettaessa asetusta 883/2004 ja eläkkeensaaja on oikeutettu sairauspäivärahaan tai kuntoutusrahaan, hänen rahaetuuksistaan vastaa työskentelyvaltio. Jos

eläkkeensaaja ei työskentele, hänen kuntoutusrahaetuksistaan vastaa kuitenkin luontoisetuuksien kustannuksista vastuussa oleva valtio.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa eläkkeensaajien ja heidän perheenjäsentensä osalta, vastuu kuuluu jollekin heidän aikaisemmasta työskentelymaastaan.

1. Jos eläkkeensaajalla on oikeus asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä asuinmaasta: Asuinmaa vastaa etuuksista (27 art.)
- eläkkeensaaja ei saa eläkettä asuinmaastaan: Etuuksista vastaa kohdassa 2 selostetun järjestyksen mukaan määräytyvä maa. Jos vastuussa olevaa maata ei näin löydy, jää vastuu etuuksista asuinmaalle. (28 a art.)

2. Eläkkeensaajalla ei ole oikeutta asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin (28 art.) ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä jäsenmaasta, jossa hänellä olisi oikeus etuuksiin, jos hän asuisi siellä: Tämä maa vastaa etuuksista.
- jos edellisessä kohdassa mainittuja maita on useampia, vastaa etuuksista se maa, jonka vakuutuskaudet ovat pitemmät.
- jos em. tapauksessa vakuutuskaudet ovat yhtä pitkät, vastaa etuuksista se näistä maista, jossa hän on ollut viimeksi vakuutettu.
- jos ei löydy eläkettä maksavaa maata, jossa eläkeläinen olisi oikeutettu etuuksiin, jos asuisi siellä, hän ei saa etuuksia mistään.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa Suomi vastaa myös muussa jäsenmaassa asuvan vastuullaan olevan eläkeläisen rahaetuksista riippumatta siitä, pidetäänkö eläkeläistä Suomessa vakuutettuna. Kysymykseen voi tulla käytännössä kuntoutusraha ja vanhempainpäivärahat.

Työttömät

Työttömien ja heidän perheenjäseniensä etuuksista vastaa työttömyysturvaa maksava maa. Työttömän hakiessa työtä toisesta jäsenmaasta, rahaetuksista vastaa se maa, joka vastaa työttömyysetuuden kustannuksista (lähtömaa) siltä ajalta, jolta etuuksia maksetaan.

Lue lisää työttömyysturvan säilyttämisestä haettaessa työtä EY-lainsäädäntöä soveltavasta maasta.

Opiskelijat

Opiskelijoiden etuuksista vastaa asuinvaltio. Opiskeluvaltio vastaa etuuksista, jos opiskelija täyttää opiskeluvaltion kansallisessa lainsäädännössä asetetut vakuuttamisen edellytykset.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Perheenjäsenet

Pelkkä perheenjäsenyys Suomessa vakuutettuun työntekijään, opiskelijaan, eläkeläiseen tai työttömään ei tuo oikeutta sairausvakuutuslain perusteella maksettaviin rahaetuksiin Suomesta, vaan aina edellytetään henkilön joko asumisen (soveltamisalalaki) tai työskentelyn (asetukset) perusteella olevan henkilökohtaisesti vakuutettu Suomessa.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Virkamiehet

Virkamiehiin ja heidän perheenjäseniinsä sovelletaan asetuksia ja vastuu heille annetuista etuuksista kuuluu jäsenmaalle, jonka palveluksessa he ovat tai ovat olleet.

Rajatyöntekijä

Suomessa työskentelevä rajatyöntekijä saa rahaetuudet Suomesta. Suomessa asuva, mutta muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa työskentelevä rajatyöntekijä, saa rahaetuudet työskentelymaasta.

Lue lisää rajan yli työskentelystä.

1.3.5.1.2 Vuositulo (Työtulot)

Vuositulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu. Jos asiakkaalle on määritetty vakuutusmaksu, ei ulkomaantuloa oteta huomioon vuositulossa.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää palkkatulon ajalta, jolloin hän ei ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa.

Lue lisää [ulkomaantulosta](#).

Työtulo (Vuonna 2019 alkaneissa päivärahaetuuksissa)

Rahaetuuden perusteena olevina työtuloina otetaan huomioon vain Suomessa vakuutettuna olon ajalta ansaitut tulot (883/2004, 21 artikla ja 1408/71, 23 artikla). Vakuutusmaksu ja ulkomaan työtulot eivät välttämättä näy verotiedoissa. Ota yhteyttä Maksujenhallintaryhmään / Työtulo- ja verotustiedot -työjonon kautta, jos henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa.

Jos henkilö muuttaa ulkomailta Suomeen ja tulee samalla Suomessa vakuutetuksi, etuuden perusteena voidaan käyttää SVL 11 luvun 4 §:n 4 momentin perusteella arvioituja Suomessa ansaittuja työtuloja. Ulkomailta muuttoa ja Suomen vakuutukseen siirtymistä voidaan pitää ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä.

Päivärahaetuus voi poikkeuksellisesti määräytyä ulkomaan työtulon perusteella edellyttäen, että kysymyksessä on henkilö,

- joka on aiemmin ollut Suomessa vakuutettu ja palaa takaisin Suomen vakuutukseen ja
- on ollut palkkatyössä ja ansainnut tulot työskennellessään EU:n jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä ja
- jolla ei ole Suomessa verotuksessa todettua työtuloa eikä Suomessa ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Jos etuuden saajan palkka maksetaan muuna valuuttana kuin euroina ja etuuden perusteena käytetään kuuden kuukauden työtuloja, työtulot muunnetaan euroiksi käyttäen kuuden kuukauden ajanjakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.3.5.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen

Työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenilleen maksetaan rahaetuudet lähtömaasta sairaus- ja vanhempainpäivärahakauden loppuun, myös heidän muuttaessaan toiseen jäsenmaahan.

Suomesta

Sairauspäivärahakaudella muuttavalle maksetaan päivärahaa niin pitkään kuin työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena, korkeintaan sairauspäivärahakauden enimmäisaika.

Kuntoutusrahaa maksetaan niin kauan kuin päätöksessä on mainittu, edellyttäen, että kuntoutus jatkuu kuntoutuspäätöksen tai -suunnitelman mukaisesti toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Erityishoitorahaa asiakkaalle maksetaan niin kauan kuin erityishoitorahan myöntämisedellytykset täyttyvät (vanhemman läsnäolo välttämätön, vaikea sairaus, painavat lääketieteelliset syyt).

Jos muu jäsenvaltio alkaa maksaa vastaavaa päivärahaetuutta omien säännöstensä mukaan, tämä etuus voidaan vähentää Suomen etuudesta (SVL 12 luku 10 §, KKRL 36 §).

1.1.2020 alkaen

Suomesta muuhun EU-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon kesken päivärahan maksukauden muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, jos hän on työskennellyt tai saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päivärahaetuuden alkamista (enintään 1 kuukauden katkos voidaan hyväksyä).

Henkilön päivärahan perusteena olevalla vuosituloilla tai päivärahan määrällä ei ole merkitystä vakuuttamisen kannalta. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa (A883 art 11.2).

Jos henkilö ei ole työskennellyt eikä saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päivärahaoikeuden alkamista, ei hän pysy muuttotilanteessa vakuutettuna, mutta päiväraha maksetaan kuitenkin päivärahan maksukauden loppuun saakka.

Kansainvälisten asioiden keskuksen asiantuntijat ratkaisevat Suomen sairausvakuutukseen kuulumisen.

31.12.2019 asti

Muuttajalle maksetaan sairausvakuutuslakiin sekä Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettuun lakiin perustuvia päivärahaetuuksia Suomesta riippumatta siitä, perustuuko etuuden määrä edeltäviin työtuloihin, vai onko kyseessä vähimmäismääräisenä maksettava päiväraha.

Suomesta muuhun EY-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, kun etuuden määrä perustuu edeltäviin työtuloihin. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Suomeen

Edellisen toimivaltaisen valtion tulee maksaa etuuskausi loppuun työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenelleen heidän muuttaessaan Suomeen.

Jos on epäselvää, minkä jäsenvaltion vastuulle asetuksen 883/2004 mukaan etuuden maksaminen kuuluu, ota yhteyttä Kansainvälisten asioiden osaamiskeskukseen (sähköpostiosoite KV-ASIAT).

Päivärahaetuuden maksamista voidaan jatkaa Suomesta, jos henkilö palaa Suomeen toisesta jäsenmaasta sen jälkeen, kun päivärahaetuuden maksaminen toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaan on päätynyt. Edellytyksenä on, että päivärahakautta Suomen lainsäädännön mukaan on jäljellä ja että päivärahaetuuden saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

1.3.5.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen

Päivärahaetuutta voi hakea suoraan toimivaltaisesta laitoksesta tai asuin- tai oleskelumaan laitos voi välittää hakemuksen toimivaltaiselle laitokselle.

Lue lisää E-lomakkeiden käytöstä (E 115–E 119 täyttöohjeet)

Muussa jäsenvaltiossa asuva vakuutettu

Käsittele toisessa jäsenmaassa asuvan Suomessa vakuutetun rahaetuushakemus samalla tavoin kuin myöntäessäsi päivärahaetuutta Suomessa asuvalle. Hanki puuttuvat tiedot vakuutetulle lähetettävällä hakemuslomakkeella. Jos asuin- tai oleskelupaikan laitos on toimittanut lomakkeen E 115, lomake katsotaan hakemukseksi. Ilmoita tekemästäsi etuuspäätöksestä asuinpaikan laitokselle lomakkeella E 117 ja hylkäävästä etuuspäätöksestä lisäksi lomakkeella E 118. Jos työkyvyttömyysaika on lomakkeella E 115 tai sen liitteenä olevassa lääkärintodistuksessa alle sairauspäivärahan omavastuuajan, voit tehdä hylkäävän päätöksen ilman, että pyydät vakuutettua täyttämään kansallisen hakemuslomakkeen.

Muussa jäsenvaltiossa vakuutettu Suomessa

Jos muussa EU-maassa vakuutettu, mutta Suomessa asuva tai oleskeleva hakee täällä rahaetuuksia, toimita toimivaltaiselle laitokselle lomake E 115.

1.3.5.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa

Asetuksen 987/2009 artiklassa 27 säädetään menettelyistä, joita vakuutetun, asuinjäsenvaltion laitoksen ja toimivaltaisen laitoksen on noudatettava silloin, kun työhön kykenemättömyyteen liittyviä rahaetuuksia haettaessa oleskelu- tai asuinjäsenvaltio on muu kuin toimivaltainen jäsenvaltio. Menettelyjä sovelletaan tarvittavin muutoksin, jos vakuutettu oleskelee muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Kun Suomi on toimivaltainen valtio ja etuuden hakija asuu muussa jäsenmaassa, pyydä sairauspäiväraha- ja kuntoutusraha hakemuksissa tarvittavat lääketieteelliset lisäselvitykset pääsääntöisesti etuuden hakijalta. Huomaa, että lisäselvitysten pyytäminen suoraan asuin- tai oleskelupaikan laitokselta oikeuttaa laitoksen perimään lääkärinlausuntojen ja tutkimusten kustannukset.

Menettely, jota vakuutetun on noudatettava

Jos toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädäntö edellyttää lääkärintodistuksen esittämistä rahaetuuden saamiseksi, vakuutetun on pyydettävä asuinjäsenvaltion lääkäriä, joka määritteli hänen terveydentilansa, todistamaan työkyvyttömyyden ja sen keston. Vakuutetun on lähetettävä todistus toimivaltaiselle laitokselle toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn ajan kuluessa.

Jos asuinjäsenvaltiossa hoitoa antavat lääkärit eivät anna työkyvyttömyydestä todistuksia ja niitä vaaditaan toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä, asianomaisen henkilön on käännyttävä asuinpaikan laitoksen puoleen. Asuinpaikan laitoksen on heti järjestettävä henkilön työkyvyttömyyden lääketieteellinen arviointi ja todistuksen laatiminen. Todistus toimitetaan toimivaltaiselle laitokselle viipymättä.

Työkyvyttömyystodistuksen toimittaminen ei vapauta vakuutettua täyttämästä kaikkia sovellettavassa lainsäädännössä säädettyjä veloitteita, erityisesti työnantajaansa nähden. Työnantaja ja/tai toimivaltainen laitos voi tarvittaessa kehottaa työntekijää osallistumaan toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea hänen paluutaan työelämään. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta A)

Menettely, jota asuinjäsenvaltion on noudatettava

Jos toimivaltainen laitos pyytää, asuinpaikan laitos suorittaa tarpeelliset asianomaisen henkilön hallinnolliset tarkastukset tai lääkärintarkastukset soveltamansa lainsäädännön mukaisesti.

Asuinpaikan laitos toimittaa tarkastuksen tehneen lääkärin lausunnon erityisesti työhön kykenemättömyyden todennäköisestä kestosta viipymättä toimivaltaiselle laitokselle. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta B)

Menettely, jota toimivaltaisen valtion on noudatettava

Toimivaltaisella laitoksella säilyy oikeus teettää valitsemallaan lääkärillä vakuutetun lääkärintarkastus.

Toimivaltainen laitos maksaa rahaetudet suoraan asianomaiselle henkilölle ja ilmoittaa tästä tarvittaessa asuinpaikan laitokselle. Jos toimivaltainen laitos epäilee rahaetuudet,

sen on ilmoitettava päätöksestään vakuutetulle ja samanaikaisesti myös asuinpaikan laitokselle.

Tarkastuksen tehneen lääkärin tai laitoksen lääketieteellisten havaintojen perusteella toisessa jäsenvaltiossa laaditussa vakuutetun työkyvyttömyyttä koskevassa todistuksessa olevat merkinnät ovat oikeudellisesti yhtä päteviä kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa laadittu todistus. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta C)

Vastuu kustannuksista

Jos toimivaltainen laitos pyytää asuin- tai oleskelupaikan laitosta toimittamaan rahaetuuden ratkaisemisessa tarvittavat vakuutetun lääkärintutkimukset, asuin- tai oleskelupaikan laitos voi laskuttaa lääkärinlausunnosta ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset toimivaltaiselta laitokselta.

Jos toisessa jäsenvaltiossa asuva tai oleskeleva vakuutettu pyydetään tutkimuksiin toimivaltaiseen jäsenvaltioon, edellytyksenä on, ettei matkustaminen vaaranna vakuutetun terveyttä. Toimivaltainen valtio vastaa vakuutetun matka- ja asumiskustannuksista. (Asetus 987/2009, 87 artikla)

1.3.5.2 Sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa olevat sosiaaliturvasopimukset Chilen, Israelin, Kanadan (Quebec), Saksan, USA:n, Viron ja Australian kanssa. Lisäksi Pohjoismaiden kesken on solmittu sosiaaliturvasopimus.

Suhde EY-asetuksiin 883/2004 ja 1408/71

Jos kahden tai useamman EY-lainsäädäntöä soveltavan maan välillä solmittu sosiaaliturvasopimus koskee samoja henkilöitä ja samoja etuuksia kuin asetukset 883/2004 ja 1408/71, asetuksen määräykset syrjäyttävät sopimuksen määräykset. Tämän vuoksi Saksan ja Pohjoismaiden kanssa solmitut sopimukset ovat merkitykseltään hyvin rajoitettuja.

Lue lisää Suomen solmimista sosiaaliturvasopimuksista.

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Asiakkaan saamat muut etuudet ja korvaukset voivat vaikuttaa erityishoitorahaan. Muu etuus tai korvaus voi joko estää erityishoitorahan myöntämisen tai se voidaan vähentää erityishoitorahasta.

Asiakkaan puolison saamat muut etuudet tai korvaukset eivät vaikuta erityishoitorahaan.

Samalla perusteella myönnettävä lakiin perustuva korvaus ansionmenetyksestä vähennetään erityishoitorahasta. Lisäksi tietyt asiakkaan oman työkyvyttömyyden perusteella maksettavat korvaukset vähennetään erityishoitorahasta, niissä erityishoitorahaoikeuksissa, jotka alkavat vuonna 2020 tai sen jälkeen.

Erytyishoitorahaoikeus syntyy silloin, kun työstä estyminen ja ansionmenetykset johtavat ensisijaisesti lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisesta. Huomioi tämä, jos asiakkaalle on myönnetty täyden työkyvyttömyyden johdosta maksettu korvaus.

Erityishoitorahaa ei myönnetä muun lain mukaisen etuuden tai korvauksen viivästyessä.

Jos erityishoitorahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahaista vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa (SVL 1224/2004 12 luku 12 §).

1.4.1 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet

Asiakkaalle maksetaan kerralla vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Erityishoitorahaa ei makseta samalta ajalta, jolta asiakkaalla on oikeus:

- vanhempainpäivärahaan
- sairauspäivärahaan
- osasairauspäivärahaan
- luovutuspäivärahaan
- tartuntatautipäivärahaan.

Jos asiakkaalle myönnetään takautuvasti samalle ajalle muuta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, Kelalla on oikeus periä muu etuus maksettua erityishoitorahaa vastaavalta osalta.

Mahdollinen perintä tapahtuu normaalina takaisinperintänä asiakkaalta. Järjestelmä ei mahdollista regressimenettelyä.

Edellä mainitut päivärahaetuudet otetaan huomioon vuositulossa [etuusperusteisena tulona](#). Poikkeuksen muodostaa tartuntatautipäiväraha, joka otetaan huomioon vuositulossa [ansionmenetykskorvauksena](#).

1.4.2 Tietty täyden työkyvyttömyyden johdosta maksetut etuudet

Alla mainitut vähentämissäännöt koskevat vain vuonna 2020 ja sen jälkeen alkaneita erityishoitorahaoikeuksia.

Oikeus erityishoitorahaan arvioidaan sen mukaan, onko asiakas ensisijaisesti ollut estynyt työstään lapsen hoitoon osallistumisen vuoksi. Jos erityishoitorahan myöntöedellytykset täyttyvät samalle ajalle myönnetystä täyden työkyvyttömyyden johdosta maksetusta etuudesta huolimatta, täyden työkyvyttömyyden johdosta maksettu etuus vähennetään erityishoitorahasta. Vähentämiseen ei vaikuta se, minkä perusteella asiakas saa muun lain mukaista etuutta.

Erityishoitorahasta vähennetään työeläkelakien mukainen työuraeläke sekä seuraavat täyden työkyvyttömyyden johdosta maksetut etuudet (SVL 1224/2004 12 luku 2 §):

- kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke lukuun ottamatta pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle myönnettyä eläkettä
- työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen maatalousyrittäjän ansionmenetykskorvaus

- opiskeluun liittyvässä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke
- sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä sotilasvammalain mukainen elinkorko
- liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetyskorvaus ja työkyvyttömyyseläke

Jos asiakkaalle on myönnetty edellä mainittujen lakien nojalla kuntoutusajan ansionmenetyskorvausta erityishoitorahan myöntäjälle, ota yhteyttä osaamiskeskukseen.

1.4.3 Osatyökyvyttömyyseläke ja osittaiset ansionmenetyskorvaukset

Alla mainitut vähentämissäännöt koskevat vain vuonna 2020 ja sen jälkeen alkaneita erityishoitorahaoikeuksia.

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan työntekijän eläkelain 35 §:n mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai sitä vastaavaa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä.

Osittaisella ansionmenetyskorvauksella tarkoitetaan muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettua

- työtapaturman tai ammattitaudin perusteella saatua työtapaturmaa koskevien eri lakien mukaista ansionmenetyskorvausta
- liikennevakuutuslakiin perustuvaa ansionmenetyskorvausta
- potilasvahinkolakiin perustuvaa ansionmenetyskorvausta sekä
- sotilastapaturmaa koskeviin lakeihin perustuvaa ansionmenetyskorvausta.

Osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus vuositulon tarkastelujaksolla: katso yhteinen ohjeen kohta [ansionmenetyskorvaukset](#) ja [etuusperusteinen tulo](#).

Samalle ajalle myönnetty osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus

Osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus vähennetään erityishoitorahasta silloin, kun osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus alkaa vuositulon tarkastelujakson jälkeen ja se myönnetään erityishoitorahan kanssa samalle ajalle.

Jos osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus myönnetään takautuvasti ajalle, jolta on maksettu erityishoitorahaa, osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus vähennetään erityishoitorahasta. (SVL 1224/2004 12 luku 9 § 3 mom ja 4 § 2 mom)

Osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen ansionmenetyskorvaus vuositulon tarkastelujaksolla

Jos asiakkaalle on vuositulon tarkastelujaksolla maksettu osatyökyvyttömyyseläkettä tai osittaista ansionmenetyskorvausta, jonka maksaminen jatkuu erityishoitorahan kanssa samanaikaisesti, osatyökyvyttömyyseläkettä tai osittaista ansionmenetyskorvausta

ei vähennetä erityishoitorahasta. Kyseistä korvausta ei myöskään oteta huomioon vuositulossa.

Jos asiakkaalle on vuositulon tarkastelujaksolla maksettu osatyökyvyttömyyseläkettä tai osittaista ansionmenetykskorvausta, mutta korvauksen maksaminen on päättynyt ennen erityishoitorahaoikeuden alkamista, kyseinen korvaus otetaan huomioon vuositulossa. (SVL 1224/2004 12 luku 9 § 3 mom ja 12 luku 4 § 2 mom)

Kun osatyökyvyttömyyseläkkeen tai osittaisen ansionmenetykskorvauksen maksaminen jatkuu päivärahakaudelle, järjestelmä nostaa tiedon muut etuudet -näytölle Huomautusvaikutuksella (HUO). Lue lisää teknisestä ohjeesta.

1.4.4 Työttömyysetuus

Työttömällä voi olla oikeus erityishoitorahaan, mutta erityishoitorahan saajalla ei ole oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan, työmarkkinatukeen tai liikkuvuusavustukseen. Jos erityishoitoraha myönnetään takautuvasti näiden etuuksien päälle, on liikamaksu perittävä asiakkaalta itseltään normaalina takaisinperintänä. Työttömyysetuuden ja erityishoitorahan välillä ei ole regressimenettelyä.

Yllä mainitut työttömyysetuudet otetaan huomioon vuositulossa [etuusperusteisena tulona](#).

1.4.5 Vuorottelukorvaus

Vuorotteluvapaa katsotaan päättyneeksi, jos vuorotteluvapaalla oleva alkaa saada erityishoitorahaa. Jos erityishoitorahaoikeus kestää enintään 18 arkipäivää, katsotaan vuorotteluvapaan olevan keskeytyneenä tämän ajan.

Vuorottelukorvaus otetaan huomioon vuositulossa [etuusperusteisena tulona](#).

1.4.6 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus

Vahingonkorvauslain mukainen korvaus vähennetään erityishoitorahasta, jos se on maksettu samalla perusteella kuin erityishoitoraha, eli lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen johdosta.

1.4.7 Kuntoutusraha lapsen kuntoutuksen vuoksi

Lapsen kuntoutuksen ajalta vanhemmalla voi olla oikeus myös Kelan kuntoutusrahaan. Voit ohjata asiakkaan hakemaan kuntoutusrahaa, jos erityishoitorahan suorituspäiviä on runsaasti tai arvioit niitä jatkossa kertyvän runsaasti. Huomaa kuitenkin, että vuoden 2016 alusta lähtien erityishoitoraha ja kuntoutusraha määräytyvät eri laskukaavan mukaan ja kuntoutusrahan määrä voi olla tötuloista riippuen erityishoitorahan määrää pienempi. Lue lisää: kuntoutusrahan ja erityishoitorahan eroista.

Erityishoitorahasta vähennetään samalla perusteella myönnetty kuntoutusraha (SVL 1224/2004 12 luku 9 § 1 mom).

Kuntoutusraha otetaan huomioon vuositulossa etuusperusteisena tulona.

1.4.8 Opiskelu

Päätoimisen opiskelijan oikeus erityishoitorahaan edellyttää, että vakuutettu on estynyt opiskelusta. Selvitä opintotukea saavan opiskelusta estyminen.

Opintoraha otetaan huomioon vuositulossa [etuusperusteisena tulona](#).

1.4.9 Lasten kotihoidon tuki, omaishoidon tuki ja perhehoidosta maksettava hoitopalkkio

Samalta ajalta maksettava lasten kotihoidon tuki, omaishoidon tuki tai perhehoidosta maksettava hoitopalkkio ei estä erityishoitorahan myöntämistä. Tuen saajalle voidaan myöntää erityishoitoraha, jos hän on haettuna aikana estynyt työstään ja/tai oman taloutensa hoitamisesta.

Katso lisää yhteisestä ohjeen kohdasta: [hoitopalkkion saajan vuositulo](#).

1.4.10 Tartuntatautipäiväraha

- Tartuntatautipäivärahaa ei voida maksaa erityishoitorahan kanssa samaan aikaan.
- Tartuntatautipäivärahan myöntöedellytys lapsen huoltajalle täyttyy, silloin kun lapsi on **määrätty kotona pidettäväksi**. Sairaalahoidon ajalta tartuntatautipäivärahaan ei ole oikeutta.
- Kun lapsi on sairastunut yleisvaaralliseksi luokiteltuun tartuntatautiin ja hän on joutunut sairauden vuoksi sairaalahoitoon, tutki syntykö lapsen vanhemmalle oikeus erityishoitorahaan etuuden myöntämisedellytysten pohjalta.
- Katso täältä tarkemmin tartuntatautipäivärahan myöntöedellytyksistä.

1.4.11 Vanhuuseläke

Eläkkeensaajan oikeus erityishoitorahaan arvioidaan hänen tosiasiallista työstä estymistään tarkastellen. Oikeus erityishoitorahaan arvioidaan sen mukaan, onko asiakas ensisijaisesti ollut estynyt työstään lapsen hoitoon osallistumisen vuoksi. Vanhuuseläkettä ei vähennetä erityishoitorahasta.

Vanhuuseläkettä saavan vuositulo määräytyy normaaliin vuositulojen määräytymissääntöjen mukaan. Vanhuuseläkettä saavalla erityishoitorahan hakijalla voi siis tarkastelujaksolla olla muutakin kuin eläkkeellöoloaikana ansaittua vuosituloon huomioitavaa tuloa.

1.4.12 Työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä saavan oikeus erityishoitorahaan arvioidaan hänen tosiasiallista työstä estymistään tarkastellen. Oikeus erityishoitorahaan arvioidaan sen mukaan, onko asiakas ensisijaisesti ollut estynyt työstään lapsen hoitoon osallistumisen vuoksi. Työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä

erityishoitorahasta. Sairausvakuutuslaissa ei ole erikseen säädetty erityishoitorahan suhteesta työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke otetaan huomioon vuositulossa [etuusperusteisena tulona](#).

1.4.13 Potilasvahinkolain mukainen ansionmenetykskorvaus

Vahingoittuneen lapsen vanhemmalla voi olla oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä, joka aiheutuu vahingonkärsineen lapsen hoitamisesta ja muista toimenpiteistä. Lapsen potilasvahingon perusteella myönnetty potilasvahinkolain mukainen läheisen ansionmenetykskorvaus vähennetään erityishoitorahasta. Tämä johtuu siitä, että erityishoitorahaa ei makseta siltä osin kuin vakuutetulla on lakiin perustuva oikeus saada samalla perusteella erityishoitorahaa vastaavaa korvausta ansionmenetyksestä. (SVL 12 luku 9 § 1 mom).

Asiakkaan oman työkyvyttömyyden johdosta myönnettyä potilasvahinkolain mukaista täyttä ansionmenetykskorvausta ei vähennetä erityishoitorahasta. Oikeus erityishoitorahaan arvioidaan sen mukaan, onko asiakas ensisijaisesti ollut estynyt työstään lapsen hoitoon osallistumisen vuoksi. Sairausvakuutuslaissa ei ole erikseen säädetty erityishoitorahan suhteesta täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyyn potilasvahinkolain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen.

Muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettu potilasvahinkolain mukainen ansionmenetykskorvaus vähennetään erityishoitorahasta silloin, kun osittainen ansionmenetykskorvaus alkaa vuositulon tarkastelujakson jälkeen ja se myönnetään erityishoitorahan kanssa samalle ajalle. Jos asiakkaalle on vuositulon tarkastelujaksolla maksettu potilasvahinkolain mukaista osittaista ansionmenetykskorvausta ja maksaminen taas jatkuu erityishoitorahan kanssa samanaikaisesti, osittaista ansionmenetykskorvausta ei vähennetä erityishoitorahasta. Kyseistä korvausta ei myöskään oteta huomioon vuositulossa. (SVL 12 luku 9 § 3 mom, SVL 12 luku 4 § 2 mom).

1.4.14 Liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus

Vahingoittuneen lapsen vanhemmalla voi olla oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä, joka aiheutuu vahingonkärsineen lapsen hoitamisesta ja muista toimenpiteistä. Lapsen liikennevahingon perusteella myönnetty läheisen ansionmenetykskorvaus vähennetään erityishoitorahasta. Tämä johtuu siitä, että erityishoitorahaa ei makseta siltä osin kuin vakuutetulla on lakiin perustuva oikeus saada samalla perusteella erityishoitorahaa vastaavaa korvausta ansionmenetyksestä. (SVL 12 luku 9 § 1 mom).

Myös asiakkaan oman työkyvyttömyyden johdosta maksettu liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työkyvyttömyyseläke vähennetään erityishoitorahasta. Katso ohjeenkohta: [Tiettyt täyden työkyvyttömyyden johdosta maksetut etuudet](#).

1.5 Hakeminen

Erityishoitorahaa voi hakea [asiointipalvelussa](#) tai käyttämällä SV89 -hakemusta. Asiakkaan hakemus voidaan ottaa vastaan myös suullisesti asiakaspalvelun palvelutilanteessa tai ratkaisuasiantuntijan soittaessa asiakkaalle. Suullinen hakemus tehdään, jos se on asiakkaan ja kokonaisprosessin sujuvuuden kannalta järkevää.

Liitteet

- Todistus työstä poissaolosta ja palkattomuudesta
 - lomake Y17 tai muu työnantajan selvitys
 - hyödynnä tulorekisterin tietoja: tarkista onko työnantaja ilmoittanut sinne poissaolotiedot haetulta ajalta.
- Lääkärintodistus D tai muu lääkärintodistus, jos siitä käy ilmi vastaavat tiedot

Myös etävastaanotolla tapahtuneen tutkimustilanteen perusteella laadittu lääkärintodistus voidaan hyväksyä. Lausuntoja laativia lääkäreitä velvoittaa Valviran ohjeistus lääkärintodistuksen kirjoittamisesta. Ohjeissa korostetaan muun muassa sitä, että todistuksen/lausunnon tulee perustua sellaisiin tietoihin, joiden paikkansapitävyydestä lääkäri itse on vakuuttunut. Vastaanotosta tulee aina laatia ja arkistoida asianmukaiset sairauskertomukset. Voit tarvittaessa pyytää todistuksen/lausunnon täydentämiseksi sairauskertomuskopion riippumatta siitä, miten tutkimustilanne on toteutettu. Lue lisää: [Valviran ohjeistus lääkärintodistuksen kirjoittamisesta](#).

Vireilletulo

Erityishoitorahahakemus voi tulla vireille hakemuslomakkeen lisäksi

- lääkärintodistuksella D
- muulla asiakirjalla, josta ilmenee lähettäjän tiedot ja että sillä haetaan erityishoitorahaa.

Jatkohakemus

Erityishoitorahan jatkohakemukseksi riittää lääkärintodistus. Lääkärintodistuksen lisäksi voidaan tarvita esimerkiksi uusi palkattomuustodistus. Jos D-todistuksen ja palkattomuustodistuksen välillä on ristiriitaa, varmista tiedot asiakkaalta viestillä tai soittamalla.

Jos kyseessä on esimerkiksi työtön tai lasta kotona hoitava henkilö, tarkista tieto hoitoon osallistumisesta tarvittaessa soittamalla tai viestillä.

Hakemuksen peruuttaminen

Vakuutettu voi peruuttaa hakemuksen ennen kuin päätös on annettu. Peruutuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti.

Hakemuksen voi peruuttaa myös päätöksen antamisen jälkeen siihen saakka kunnes päätös tulee lainvoimaiseksi. Tällöin peruutus on tehtävä kirjallisesti.

1.5.1 Vireilletulo

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Asian vireillepanotavat.

1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuka voi hakea etuutta.

1.5.3 Hakuaika

Erityishoitorahaa on haettava neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen sitä halutaan saada. Myös jatkohakemus on tehtävä neljän kuukauden määräajassa.

Esimerkki

Hakemus on jätetty 3.12.2018. Ensimmäinen päivä, jolta erityishoitorahaa voidaan myöntää, on 3.8.2018.

Kun määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, erityishoitorahaa koskevan hakemuksen saa jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää sekä joului- ja juhannusaattoja.

Esimerkki

Jos erityishoitorahaoikeus on alkanut 8.8., on erityishoitorahahakemuksen saanut jättää vielä maanantaina 10.12., jos 8.12. oli arkilauantai.

Erityishoitoraha voidaan myöntää, vaikka sitä ei olisi haettu määräajassa, jos epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. Jos etuushakemus on myöhästynyt, pyydä hakijalta selvitys myöhästymisen syystä (asiakaskirje ERL06).

Erityishoitorahan epääminen voi olla kohtuutonta esimerkiksi silloin, kun myöhästymisen on johtunut hakijasta riippumattomasta syystä tai muusta pätevästä perusteesta.

Erityisenä syynä etuuden myöntämiselle myöhästymisestä huolimatta ei pidetä tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden valvomisessa.

1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Etuuksille yhteinen Lisäselvitysten pyytäminen -ohje.

1.5.4.1 Lisäselvitykset erityishoitorahassa

Kelan tulee huolehtia erityishoitoraha-asian riittävästä selvittämisestä: ratkaisua ei saa tehdä puutteellisin selvityksin. Erityishoitorahan hakija on velvollinen antamaan Kelalle erityishoitorahan myöntämiseksi ja maksamiseksi tarpeelliset tiedot.

Jos Kelaan toimitetuista asiakirjoista ei selviä, perustuuko kuntoutus lakiin, pyydä hakijalta esimerkiksi terveydenhuollon kuntoutuspäätöstä, maksusitoumusta tai lähetettä.

Jos esitetystä lääkärintodistuksesta ei ilmene riittäviä tietoja erityishoitorahan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi, pyydä lisäselvitystä hakijalta itseltään. Erityishoitorahan hakija on lapsen vanhempi, mutta terveydentilaselvityksissä on kyse lapsen terveydentilatiedoista. Tämän vuoksi terveydentilaselvitykset tulee pyytää erityishoitorahan hakijalta ei terveydenhuollosta. Konsultoi tarvittaessa asiantuntijalääkärinä lisäselvityksen tarpeesta.

Laadi lisäselvityspyyntö huolellisesti, jotta saat hakemuksen ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot. Ratkaisun kannalta tarpeetonta tietoa ei saa pyytää, ettei lain edellyttämä tietosuoja vaarannu. Esimerkiksi sairauskertomustietoja ei saa pyytää lapsen koko sairaushistorian ajalta, vaan vain käsiteltävänä olevan erityishoitorahajakson ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

Jos saat lisäselvityksen muualta kuin hakijalta itseltään ja selvitys johtaisi erityishoitorahan hylkäämiseen kokonaan tai osittain, kuule hakijaa ennen asian ratkaisemista (HallintoL 434/2003 6 luku 34–36 §).

1.6 Määrä

Sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja erityishoitorahan, luovutuspäivärahan sekä kuntoutusrahan määrä lasketaan vuositulon perusteella.

Vuositulon määrää koskeva ohje on yhteinen kaikille edellä mainituille päivärahoille. Yhteisen ohjeen lisäksi jokaisella päivärahalla on omia, etuuskohtaisia ohjeita määräytymisestä. Ohjeita sovelletaan rinnakkain.

Etuuskohtaiset ohjeet:

- Sairauspäiväraha
- Vanhempainpäivärahat
- Vanhempainpäivärahat 1.8.2022 lainmuutos
- Erityishoitoraha
- Kuntoutusraha

Jos etuus oikeus tai työkyvyttömyys alkaa ennen vuotta 2020, noudatetaan vanhoja määräytymisen ohjeita. Vanhat määräytymisen ohjeet löytyvät Etuusohjearkistosta.

1.6.1 Vuositulo

Päiväraha määräytyy vuositulon perusteella. Vuositulo lasketaan [12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolta](#), joka edeltää työkyvyttömyyden tai etuus oikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta. Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta

eri tulosta (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan [laissa määrätty tarkastelujakson aikaiset tulot](#). [Erityistilanteissa](#) vuositulo voidaan laskea myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.).

Tarkastelujakson ja etuuden alkamisajankohdan väliin jää 1 kalenterikuukausi, jonka aikana saatuja tuloja ei oteta huomioon.

Huomautus

Tammikuussa 2020 alkavissa päivärahoissa vuositulon tarkastelujakso on poikkeuksellisesti työkyvyttömyyttä tai etuusioikeutta välittömästi edeltävät 12 kalenterikuukautta (1.1. - 31.12.2019).

1.6.1.1 Vuositulon tarkastelujakso

Tarkastelujaksolla tarkoitetaan työkyvyttömyyden tai etuusioikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävää 12 kalenterikuukauden aikaa. Työkyvyttömyyttä tai etuusioikeuden alkamista välittömästi edeltävä kalenterikuukausi ei siis kuulu vuositulon tarkastelujaksoon eikä sen aikaisia tuloja huomioida vuositulon laskennassa. Vuositulon tarkastelujakso on aina 12 kalenterikuukautta eikä sitä voi liu'uttaa, laventaa tai muuttaa. Päivärahaetuudelta toiselle siirryttäessä määritellään alkavalle etuudelle aina itsenäinen tarkastelujakso. Järjestelmä määrittelee tarkastelujakson automaattisesti.

Asiakkaan hakemuksesta vuositulo voidaan tietyissä laissa määrättyissä [erityistilanteissa](#) laskea myös tarkastelujakson kolmen viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Asiakas on hakenut päivärahaa 4.10.2020-15.12.2020 väliselle ajalle. Vuositulon tarkastelujakso on 1.9.2019-31.8.2020. Etuusoikeuden alkamista edeltävä syyskuu ei kuulu vuositulon tarkastelujaksoon.

1.6.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla

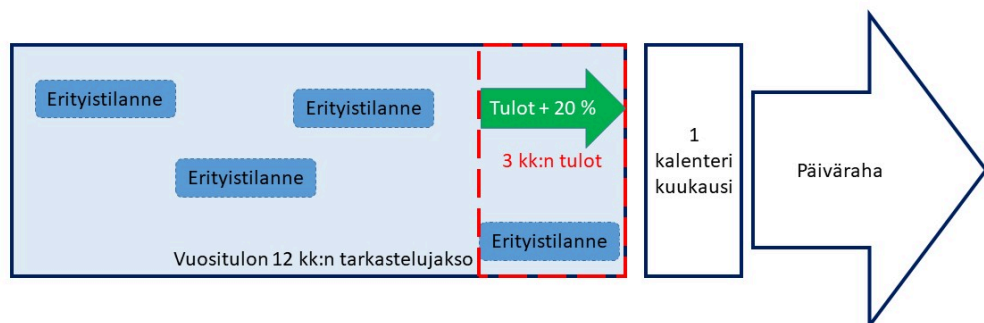
Vuositulon voi laskea myös 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.), kun seuraavat ehdot täyttyvät:

1. asiakas **hakee** päivärahaa 3 kalenterikuukauden tuloilla,
2. **vähintään 1** alla kuvatuista **erityistilanteista on toteutunut 12** kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana ja
3. tarkastelujakson **3** viimeisen kalenterikuukauden tulot ovat 4:llä kerrottuna ja vuosituloksi muutettuna vähintään **20 prosenttia suuremmat** kuin tarkastelujakson vuositulo.

Myös 3 kalenterikuukauden tulo voi koostua useista vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Tuloa ei tarvitse olla koko 3 kalenterikuukauden ajalta.

Päivärahan määräytymistä 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella tutkitaan vain, jos asiakas hakee päivärahaa näillä tuloilla. Hakemuksen käsittelyssä ei ole velvollisuutta tutkia, olisiko asiakkaalla vuositulon tarkastelujaksolla erityistilannetta.

Asiakas voi hakea oikaisua päivärahasa määräytymiseen 3 kalenterikuukauden tuloilla ilman määräaikaa.

Erityistilanteet

Erityistilanteesta on kyse, jos asiakas on 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana

- valmistunut ammattiin ja suorittanut tutkinnon
- ollut ase- tai siviilipalveluksessa
- ollut vanhempainpäiväraha-kauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoidon vuoksi
- ollut vanhempainpäiväraha-kauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä adoptiolapsensa kotihoidon vuoksi
- ollut poissa työstä alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsensa sairaanhoitoon osallistumisen vuoksi
- muuttanut ulkomailta Suomeen, eikä ole ulkomailla ollessaan ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Jos mikään yllä mainituista erityistilanteista ei ole toteutunut tarkastelujaksolla, ei päivärahan määrää voida laskea poikkeussäännön perusteella. Esimerkiksi työttömyys tai pitkä sairausloma eivät ole erityistilanteita. Myöskään asiakkaan tulojen nousu ilman erityistilannetta ei riitä perusteeksi käyttää poikkeussääntöä.

Selvitä erityistilanne ensisijaisesti Kelassa olevista tiedoista. Jos asia ei selviä Kelan tiedoista, selvitä se tarkemmin asiakkaalta. Silloin kun näet, että 3kk tulot eivät ole 20% suuremmat kuin 12kk vuositulo, sinun ei tarvitse selvittää erityistilannetta. Muista lisätä päätökseen perustelufraksi (KRCDE, ERCDE, PRCDE tai 1000006377). Kts. myös tekninen ohje.

Huomaa, että erityistilanne on voinut tapahtua milloin tahansa 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana. Jos erityistilanne ajoittuu vasta tarkastelujakson jälkeiselle kuukaudelle, ei sitä huomioida.

Esimerkki

Merin äitiysvapaa/työkyvyttömyys alkaa 2.4.2020. Merin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.3.2019 – 29.2.2020. Meri on vuositulon tarkastelujakson aikana ollut suorittamassa asepalvelusta 1.- 20.3.2019 ja tämän jälkeen hän on ollut työttömänä ajan 21.3.2019 – 30.11.2019 ja aloittanut vakituisessa työssä 1.12.2019. Koska Merillä on ollut tarkastelujakson alussa erityistilanne, voi hän hakea päivärahan laskemista 3 kalenterikuukauden tulojen 1.12.2019 – 29.2.2020 mukaan. Pelkkä työllistyminen työttömyyden jälkeen ei olisi yksinään riittävä peruste laskea päivärahan määrää 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Sinin työkyvyttömyys alkaa 15.12.2020. Sinin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.11.2019 – 31.10.2020. Sini oli ollut kokoaikatyössä koko syksyn, koska opinnot olivat loppusuoralla. Opintorekisteriin ilmoitettu valmistuspäivä on 20.11.2020. Sinin kohdalla ei täyty edellytys laskea vuositulo poikkeuksellisesti 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella, koska erityistilanne ei kohdistu vuositulon tarkastelujaksoon.

Erityistilanteen muutos

Erityistilanne voi poistua, jos vuositulon tarkastelujakso muuttuu. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi äitiysrahassa, jos lapsi syntyy ennenaikaisesti, tai kuntoutusrahassa, jos kuntoutuksen aloitus siirtyy seuraavalle kuukaudelle. Tutki tällöin päätöksen oikaisutarve.

1.6.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen

Ammattiin valmistumisesta on kysymys silloin, kun opiskelija on suorittanut opintoihin kuuluvan tutkinnon Suomessa tai ulkomailla (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) Kyseessä voi olla esimerkiksi

- ammatillinen perustutkinto
- ammattitutkinto
- erikoisammattitutkinto
- alempi korkeakoulututkinto
- ylempi korkeakoulututkinto
- jatkotutkinto: lisensiaatin ja tohtorin tutkinto

Edellytyksenä on, että tutkinto on kokonaan suoritettu ja asiakas on saanut todistuksen suoritettusta tutkinnosta. Säännöstä ei voida soveltaa, jos opiskelija ei ole saanut tutkinnosta todistusta, vaikka tutkintoon liittyvät opintosuoritukset olisivat jo koossa. Tiedossa tulee olla tutkinnon suorituspäivä, mikä on merkittynä asiakkaan tutkintotodistukseen ja jonka oppilaitos ilmoittaa rekistereihin opiskelijan valmistuspäiväksi. Tämän valmistuspäivän tulee kohdistua vuositulon 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolle.

Säännöksen soveltamiseksi ei edellytetä, että opiskelija olisi tutkinnon suoritettuaan siirtynyt kokonaan työelämään.

Esimerkki

Isä hakee vanhempainpäivärahaa 1.9.2022 syntyneestä lapsesta 1.11.2022 alkaen. Vuositulon tarkastelujakso on siten 1.10.2021 - 30.9.2022. Isä on suorittanut oikeusnotaarin tutkinnon 15.5.2022 ja ollut asianajotoimistossa harjoittelijana 2.5.- 31.8.2022. Isä voi hakea vuositulon laskemista tarkastelujakson 3 viimeisimmän kalenterikuukauden eli 1.7.-30.9.2022 tulojen perusteella, vaikka tuloa ei olisi koko 3 kuukaudelta tai osa tuloista on muuta kuin palkkatuloa.

Tutkinnon suorittamisena ei pidetä

- ylioppilastutkintoa
- ammatilliseen perustutkintoon valmentavaa koulutusta (VALMA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)
- työpaikkakoulutusta
- vapaan sivistystyön koulutusta
- ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta
- korkeakoulututkinnon jo suorittaneille järjestettyä ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtäävää koulutusta (esim. opettajan pedagogiset opinnot, erikoistumisopinnot terveydenhoitoalalla)
- osatutkinnon suorittamista

Huomautus

Jos et ole aivan varma, onko koulutus ollut tutkinto-opiskelua vai ei, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä (yhteystiedot koosteessa). Voit käyttää apunasi myös yksityiskohtaisempaa koostetta siitä, miten selvität ammattiin valmistumista ja tutkinnon suorittamista.

Korkeakoulututkinto

Korkeakouluopintojen valmistumistiedot näkyvät Kelassa aina järjestelmässä HEKY > Opintotukeen liittyvät tiedot. Valmistumistiedoista näkyy, onko kyseessä korkeakoulututkinto vai muu tutkintoon johtava koulutus. Korkeakouluissa järjestetään myös muita kuin tutkintoon tähtääviä koulutuksia. Jos olet epävarma, onko asiakkaan kohdalla ollut kyse tutkintoon johtavasta koulutuksesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Toisen asteen opinnot

Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistumistiedot saadaan Kelaan vain, jos asiakkaalla on ollut maksussa opintotuki tai koulumatkatuki. Vaikka tuki olisi ollut maksussa, ei valmistumistietoa saada, jos koulutus on muun viranomaisen kuin opetusviranomaisen valvomaan ammatillista opetusta (ks. lista) tai muuta kuin julkisen valvonnan alaista koulutusta (ks. lista). Pyydä tutkintotodistus asiakkaalta, ellei tutkinto ilmene Kelan tiedoista.

Järjestelmän valmistumistiedoista ei aina voi myöskään päätellä, onko suoritettu koulutus ollut tutkintokoulutusta vai muuta koulutusta. Tutki tällöin opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä, mihin opintoihin opintotuki on ollut maksussa. Voit pyytää tarvittaessa apua opintotuen neuvontaringistä.

Ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa

Jos asiakas on suorittanut ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa, ei niitä lähtökohtaisesti pidetä ammatillisena koulutuksena, vaikka koulutus olisi nimeltään tutkintokoulutusta. Poikkeuksena on kuitenkin tilanne, jossa opiskelija on opintojen jälkeen suorittanut näyttötutkinnon ja saanut osaamisestaan virallisen tutkintotodistuksen.

Jos ammatilliset opinnot on suoritettu näyttötutkintona, tutkintotieto löytyy KOSKI-tietovarannosta. Jos sinulla ei ole omassa etuudessasi käyttöoikeuksia KOSKI-tietovarantoon tai et ole käytettävissä olevien tietojen perusteella varma, onko kyse ammatillisen tutkinnon suorittamisesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Muut viranomaisen valvomat tutkintokoulutukset

Tutkintokoulutusta järjestetään lisäksi oppilaitoksissa, jotka ovat oman alansa viranomaisen valvomia. Tällaisia oppilaitoksia ovat

- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
- Raja- ja merivartiokoulu
- Pelastusopisto
- Helsingin kaupungin pelastuskoulu
- Ålands Yrkesgymnasium

Pyydä näiden tutkintojen osalta tutkintotodistus opiskelijalta itseltään. Opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä saatat nähdä, onko opintotuki ollut maksussa tutkintokoulutukseen.

Vapaan sivistystystön koulutus

Vapaan sivistystystön koulutus ei ole milloinkaan ammatillista tutkintokoulutusta. Tällaista on esimerkiksi kansanopistoissa tai työväenopistoissa annettava koulutus.

Ulkomailla suoritettu tutkinto

Kun koko tutkinto on suoritettu ulkomailla ja opiskelija on saanut siihen opintotukea, häneltä pyydetään aina valmistumisen jälkeen tutkintotodistus ja tutkintotieto kirjataan Kelassa. Samoin tutkintotodistus pyydetään ja tutkinto kirjataan, jos opiskelija hakee opintotukea Suomessa suoritettaviin korkeakouluopintoihin ja hän ilmoittaa opintotukihakemuksessa, että hän on aiemmin suorittanut tutkinnon ulkomailla. Jos tietoja ei ole kirjattu rekisteriin ja asiakas toimittaa kopion tutkintotodistuksesta päivärahaa varten, ilmoita siitä myös opintotukeen tekemällä Toimeksiantotyö, jonka liitteenä on tutkintotodistus. Valitse etuudeksi Opintotuki ja työtyypiksi Maksuedellytysten selvittäminen. Ohjaa työ manuaalisesti käsiteltäväksi työjonoon Ot Ulkom.oppilaitos 31100.

Jos asiakas ei ole saanut opintotukea opintoihin ja kyseessä on ulkomailla suoritettu tutkinto, pyydä asiakasta toimittamaan kopio tutkintotodistuksesta. Ole yhteydessä opintotukiratkaisijaan neuvontaringin kautta sen arvioimiseksi, onko kyse ammattiin valmistumiseen liittyvästä tutkinnosta. Tällaisessa tilanteessa saattaa tulla erityisperusteena kyseeseen myös ulkomailta muutto Suomeen, jos asiakas ei ulkomailla opiskelunsa aikana ole ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Muut opinnot ulkomailla

Opiskelija on voinut suorittaa ulkomailla myös muita kuin tutkinto-opintoja, kuten:

- Vapaata sivistystyötä vastaavia kansanopisto-opintoja
- Ammatillista lisäkoulutusta toisella asteella ja korkeakouluissa
- Korkeakoulututkintoja, jotka eivät ole suoraan verrattavissa suomalaiseen tutkintorakenteeseen

Näiden opintojen suorittamista ei katsota erityistilanteeksi tarkastelujaksolla.

1.6.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen

Oman lapsen hoitamisella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) tarkoitetaan jotain seuraavista tarkastelujakson aikaisista tilanteista.

Alle 3-vuotiaan lapsen kotihoito vanhempainpäivärahakauden jälkeen

- työsuhteessa oleva vanhempi on vanhempainpäivärahakauden tai vanhempainrahajakson jälkeen jäänyt työstään hoitovapaalle tai osittaiselle hoitovapaalle alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, hoitaa päätoimisesti lastaan eikä ole samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- vanhempi, joka on osa-aikatyössä alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi, eikä hän ole ollut samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija

- yrittäjänä toimiva vanhempi, jos hän on ollut alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoidon vuoksi kokonaan tai osittain pois yritystoimintaan liittyvästä työskentelystään.

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla alle 3-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Erityistilanteen voi todeta, jos asiakkaalle on tarkastelujakson aikana ollut myönnettynä lasten kotihoidon tuki, jossa hoitajatietona on Vanhempi. Voit tarkistaa tämän etuuden valmistelutietojen kautta. Valitse perhetiedot ja etuuteen vaikuttavista henkilöistä lapsen tiedot. Tieto näkyy lapsen hoitojaksoissa. Myös asiakkaalle myönnetty joustava hoitoraha kertoo erityistilanteesta.

Jos vanhempi on kuitenkin ollut lasten kotihoidon tuen tai joustavan hoitorahan kanssa koko ajan samanaikaisesti työttömänä kokoaikatyön hakijana tai päätoimisena opiskelijana, pidetään työstä poissaolon syynä ensisijaisesti työttömyyttä tai opiskelua, ei lapsen hoitamista.

Opiskelijan tilanteen arvioiminen voi olla hankalaa, koska opiskelun päätoimisuutta ei voida arvioida pelkän opintotukioikeuden perusteella. Jos opiskelija esim. kesäkuukausien aikana ei opiskele tai työskentele, voi työelämästä poissaolon syy olla tosiasiaa oman lapsen hoitaminen, eikä päätoiminen opiskelu. Jos opiskelija kuitenkin työskentelee myös opintojen ohella, voidaan lapsen hoidon vuoksi työskentelyn vähenemistä arvioida kuten muidenkin työskentelevien vanhempien kohdalla.

Jos asiakkaalla ei ole ollut maksussa lasten kotihoidon tukea tai joustavaa hoitorahaa, tarkista onko tulorekisterin palvelussuhdetiedoissa tieto työskentelyn vähentämisestä kotihoidon ajalla. Jos et saa tietoa tulorekisteristä, pyydä asiakkaalta selvitys työn vähentämisestä lapsen kotihoidon vuoksi tarkastelujaksolla.

Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Adoptiolapsen kotihoito

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla adoptiolapsi tai adoptiotarkoituksessa otettu lapsi. Adoptiolapsen iällä ei ole merkitystä, mutta yleensä adoptiovanhempi on oikeutettu hoitovapaaseen siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut 2 vuotta tai enintään siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun.

Adoptiolapsen kohdalla sovelletaan samaa mitä on edellä kirjoitettu alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidosta.

Alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen sairaanhoito (kotihoito tai sairaalahoito, johon vanhempi osallistuu)

- työsuhteessa oleva vanhempi on jäänyt työstään vapaalle alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen hoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, on estynyt työmarkkinoilta tai opinnoistaan sairaan tai vammaisen lapsensa hoidon vuoksi

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla ollut tarkastelujaksolla alle 16-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Lapsen hoitamisesta on kyse silloin, kun työelämässä oleva vanhempi on joutunut jäämään pois työstään hoitaakseen alle 16-vuotiasta sairasta tai vammaista lastaan kotona tai sairaalassa. Työstä poissaolon pituutta ei ole määritelty, kyseessä on voinut olla esim. tilapäinen palkallinen poissaolo sairaan lapsen vuoksi. Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Jos vanhempi on kuitenkin saanut koko ajan työttömyysetuutta, ei työelämästä poissaolon syy ole ollut sairaan tai vammaisen lapsen hoitaminen, vaan työttömyys.

Esimerkki

Asiakkaan vuositulon tarkastelujakso on 1.5.2019 – 30.4.2020. Tästä ajasta asiakas on saanut ansiosidonnaista työttömyysetuutta ajalla 1.5.2019 – 31.12.2019 ja aloittanut työssä 1.1.2020. Asiakkaan alakouluikäinen lapsi on tarkastelujaksolla ollut elokuussa sairaalahoidossa viikon ja asiakas on osallistunut lapsen hoitoon. Asiakkaan kohdalla ei täyty edellytys laskea vuosituloa 3 kalenterikuukauden tuloilla, koska asiakas on ollut poissa työstä työttömyyden vuoksi.

Jos lapsi olisi joutunut sairaalahoitoon helmikuussa ja asiakas olisi ollut pois työstään, voitaisiin vuositulo laskea 3 kalenterikuukauden tuloilla.

1.6.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen

Ase- tai siviilipalveluksessa olosta on kyse, kun asiakkaalla on tarkoituksena suorittaa asevelvollisuus tai täyttää siviilipalvelusvelvollisuus. Asepalveluksessa oloon lasketaan mukaan myös naisten vapaaehtoinen asepalvelus (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 5. mom.).

Säännöksen soveltaminen ei edellytä, että palvelus olisi suoritettu kokonaan. Palvelus on voitu keskeyttää tai se voi olla vielä kesken. Riittää, että asiakas on tarkastelujaksolla ollut palveluksessa.

Erytistilanteesta kertoo, jos tarkastelujaksolle on kohdistunut sotilasavustusta tai asiakkaan tiedoissa on nähtävissä asevelvollisen palvelutietoja. Myös asiakkaan puoliso on voinut saada sotilasavustusta. Ase- tai siviilipalveluksessa olosta voi näkyä tieto esimerkiksi työvoimapolitiittisesta lausunnosta. Jos tietoa palveluksesta olosta ei ole nähtävissä Kelan tiedoista, pyydä asiakkaalta selvitys palveluksessa olosta. Jos palvelus on suoritettu kokonaan, asiakas voi toimittaa kopion sotilaspassista. Jos palvelus on keskeytynyt, ei asiakas ole välttämättä saanut palveluksen keskeyttämisestä päätöstä. Asiakkaan selvitykseksi käy myös kopio tiliotteesta, josta käy ilmi, että palveluksen ajalla on maksettu päivärahaa.

1.6.1.2.4 Suomeen muutto

Suomeen muutosta on kyse silloin, kun asiakas on tarkastelujakson aikana muuttanut Suomeen ja tullut Suomessa sairausvakuutetuksi (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 6. mom.). Säännöksen soveltaminen edellyttää, että sekä muutto että sairausvakuutetuksi tuleminen ovat tapahtuneet tarkastelujakson aikana. Säännöstä ei voida soveltaa, jos asiakas on tullut sairausvakuutetuksi, mutta ei ole muuttanut Suomeen.

Jos asiakas on asunut Suomessa jo pidempään, mutta on tullut vasta tarkastelujaksolla sairausvakuutetuksi, erityistilanteen ehdot eivät täyty. Jos asiakas on tarkastelujaksolla tullut työskentelyn perusteella sairausvakuutetuksi Suomessa, mutta ei ole muuttanut

tarkastelujaksolla Suomeen, säännöstä ei voida soveltaa. Erityistilanteen ehdot voivat kuitenkin täytyä myös työskentelyn perusteella vakuutetulla.

Suomeen muuton ei tarvitse olla vakinainen eikä asiakkaalla tarvitse olla kotikuntaa Suomessa.

Tarkista asiakkaan vakuuttamistiedoista, onko asiakas tullut Suomeen vakuutetuksi tarkastelujaksolla. Selvitä, onko asiakkaalle kirjattu osoite Suomeen tarkastelujakson aikana.

1.6.2 Vuosituloon huomioitavat tulot

Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan laissa määrätyt tarkastelujakson

- aikaiset [palkkatulot](#) maksupäivän mukaan
- aikaan kohdistuva [vakuutuspalkka](#)
- aikana voimassa ollut
 - [yrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (YEL)
 - [maatalousyrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (MYEL)
- ajalle myönnetty tietyt
 - [ansionmenetykskorvaukset](#)
 - [etuudet](#)

Järjestelmä hakee tulot automaattisesti eri rekistereistä vuositulon laskentaan. Selvitä tulot ja muokkaa vuosituloa vain poikkeustilanteissa, jotka on kerrottu tulokohtaisissa ohjeissa.

1.6.2.1 Palkkatulot

Vuositulossa huomioidaan asiakkaan saamat sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulot, joiden **maksupäivä** on 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolla (SVL 1224/2004 11. luku 3. §). Vuositulon laskenta-tapahtuma huomioi tulorekisteristä palkkatuloksi vain sellaiset tulot, jotka on määritetty sairausvakuutuslain mukaisiksi palkkatuloiksi. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

SVL:n mukaisena palkkatulona pidetään

- **palkkaa**, joka on maksettu työ- tai virkasuhteen perusteella
- **vakuutuspalkkaa**, joka kohdistuu tarkastelujaksolle
- ennakonpidätyksenalaista **palkkaa, palkkiota tai korvausta** (Ennakkoperintälaki (1118/1996) 13. §)
- työpanokseen perustuvaa osinkoa
- urheilijan palkkiota
- palkkaa, joka on rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4. §:ssä tarkoitettua palkkaa
- esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta (rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3. §:ssä tarkoitettu palkka)
- tuloverolain 77. §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakkoperintälain 13. §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa
- vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa
- työsuhteessa saatuja palvelurahoja

- palkkaa, joka maksettu virtuaalivaluuttana
 - jos tulo on saatu työsuhteessa
 - jos tulo on ennakonpidätyksen alaista.

Vuositulon laskennassa hyödynnetään tulorekisteristä saatavia tulotietoja ja niiden tietosisältöjä. Vuositulossa SVL:n mukaiseksi palkaksi määritellyt tulorekisterin tulolajit löytyvät palkkatuloliitteestä. Liitteessä on maininta, jos kyseisen tulolajin palkkatuloksi huomioimiseen liittyy jokin erityisehto, jonka tulee täyttyä. Palkkatuloon huomioimisessa erityisehtona on joidenkin tulolajien kohdalla esim. mainittu se, että tulosta on maksettu työeläkevakuutusmaksut.

- Alle 17 -vuotiaalle asiakkaalle tarkastelujaksolla maksettu palkkatulo huomioidaan ilman työeläkevakuutusmaksua.

Huomaa, että Kelan vuosituloon huomioimat SVL:n mukaiset palkkatulot saattavat edellä mainitusta syystä poiketa kansallisessa tulorekisterissä asiakkaalle näkyvistä palkkatulotiedoista.

Voit tehdä etuuspäätöksen vuositulolaskelman mukaisilla palkkatulotiedoilla. Jos asiakkaan antamat tiedot ovat ristiriidassa vuositulolaskelmalle saatujen tulotietojen kanssa, niin selvitä asiaa ensin tulorekisteritiedoista. Sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulotiedot saat näkyviin käyttötarkoituksella SV-Vuositulo. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että vuositulon laskenta -tapahtuma ei tutki, onko asiakas ollut tarkastelujakson aikana Suomessa sairausvakuutettuna. Tarkista tarvittaessa onko vuositulon laskennassa huomioitu tuloa ajalta, jolloin asiakas ei vielä ole ollut Suomessa vakuutettuna ja poista tulo tarpeen mukaan.

Jos asiakas ottaa yhteyttä etuuspäätöksen saatuaan ja ilmoittaa, että vuositulon määrässä ei ole huomioitu jotain hänelle maksettua palkkatuloa, niin tutustu ko. tapaukseen ja selvitä asiakkaan kanssa, mikä tulo hänen vuositulolaskelmastaan puuttuu. Tässä kohtaa kannattaa hyödyntää etuusohjeen palkkatuloliitettä vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Jos tulorekisteristä puuttuu työnantajan tarkastelujaksolla maksamia palkkatulotietoja, niin pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä työnantajaansa, jotta työnantaja korjaisi tai täydentäisi tulorekisterin palkkatulotietoja puuttuvien tietojen osalta. Jos työnantaja ei pyynnöistä huolimatta korjaa tai täydennä palkkatulotietoja tulorekisteriin, voit hyväksyä muun luotettavan selvityksen palkkatuloista.

Esimerkkejä vuosituloon huomioitavista palkkatulolajeista:

- aikapalkka (201) (esim. tunti- tai kuukausipalkka) ja siihen liittyvät lisät
- urakkapalkka (227)
- vakuutusmaksu (352)
- omaishoitajan palkkio (319)
- perhehoitajan palkkio (328)
- tulospalkkio (223)
- urheilijarahastosta maksettu palkka (351)

Esimerkkejä tuloista, jotka eivät ole palkkatuloksi huomioitavia:

- vahingonkorvaus työsuhteen päättämisen- ja lomautustilanteessa (229)
- aterikorvaus (303)
- urheilijarahastoon siirretty palkka (350)
- veronalainen kustannusten korvaus (353)
- kaupanvahvistajan palkkio

- verovapaat palkkatulot

Listaus tulolajeista, jotka eivät ole palkkatuloa tai joiden huomioimiseen liittyy ehtoja.

Esimerkkejä tuloista, jotka voidaan huomioida palkkatulona, jos niistä on maksettu TyEL-maksut:

- Kokouspalkkio (210)
- Luentopalkkio (214)
- Luottamustoimipalkkio (215)
- Voittopalkkio (233)
- Hallintoelimen jäsenyydestä maksettu palkkio (308)
- Henkilöstölle annettu rahalahja (310)
- Osakepalkkio (319)

Kansainvälisten järjestöjen maksamia verovapaita palkkatuloja ei voida ottaa huomioon vuositulossa. Koska palkasta ei ole tehty ennakonpidätystä eikä maksettu sairausvakuutusmaksua, ei palkkaa voida pitää sairausvakuutuslain 11. luvun 3. §:n 2. momentin mukaisena palkkatulona. Kansainvälisiä järjestöjä, joiden maksama palkka voi olla verovapaata, ovat esimerkiksi:

- Itämeren suojelukomissio HELCOM
- Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälinen instituutti (UNU-WIDER)
- Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM
- Yhdistyneiden kansakuntien innovaatio- ja teknologialaboratorio (UNTIL)

Lisätietoa kansainvälisten järjestöjen maksamien palkkatulojen verotuksesta www.vero.fi – Ulkomaan edustustot ja kansainväliset järjestöt.

Vähennykset

Vuosituloon huomioidusta palkkatulosta ja vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys, jonka suuruus on sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä 8,95% v. 2024 (10,01 v. 2023, 9,83% v. 2022). Vakuutusmaksuvähennys tehdään etuusosoikeuden alkamisen tai työkyvyttömyyden alkamisajankohdan mukaisesti (SVL 1224/2004 11. luku 7. §).

Omaishoitajan tai perhehoitajan palkkio vuositulossa

Omaishoidon palkkio ja perhehoitajan palkkio ovat vakuutetun vuosituloissa huomioitavia palkkatuloja, jos niitä on maksettu asiakkaalle itselleen tarkastelujakson aikana. Kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai niiden hankkiman yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja tai toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa ja maksettu palkkio on TyEL:n alaiseen palkkatuloon rinnastettavaa tuloa. Palkkatulona huomioidaan tarkastelujakson ajalle tulorekisteriin ilmoitetut omaishoidon - ja perhehoitajan palkkiot maksuajankohdan mukaisesti.

Jos asiakas on jo tarkastelujaksolla alkanut saada omaishoidon palkkiota tai perhehoitajan palkkiota ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä palkkiota huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 6. mom.) . Maksamisen katsotaan jatkuneen päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti silloin, kun palkkion maksupäivä on päivärahajaksolla. Palkkio jätetään vuositulossa huomioimatta maksupäiväkuukaudelta sen määrästä ja ansainta-ajasta riippumatta. Jos asiakkaan

palkkion maksaminen on kuukausittain säännöllistä, ei palkkiota huomioida vuosituloon lainkaan. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota .

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn omaishoidon palkkioon tai perhehoitajan palkkioon **päättyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen palkkio huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas toimii ajoittain isänsä omaishoitajana. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.7.2021**. Asiakas on toiminut isänsä varsinaisen omaishoitajan lomasijaisena. Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen jatkuu.

Maksupäivän mukaan ei ole jatkunut, mutta asiakkaan ilmoituksen mukaan on jatkunut. **Palkkio huomioidaan vuosituloon**. Maksupäivä ei ole myönnettävällä kuntoutusrahaudella.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas on isänsä omaishoitaja. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 450,76 € ajalta 1.7.2021 – 22.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 31.7.2021**.

Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen ei jatku kuntoutusrahan aikana, mutta se on maksettu 31.7. **Omaishoidon palkkiota ei huomioida vuosituloon**. Maksupäivä on myönnettävällä kuntoutusrahaudella ja sen vaikutus ulottuu koko kuntoutusrahakauteen.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty **sairauspäivärahaa ajalle 23.5.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon on huomioitu palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoidon palkkiot. Asiakas on ajoittain isänsä omaishoitajana. Jatkoratkaisun (ajalle 1.8.2021-31.8.2021) yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.8.2021**.

Jatkoratkaisussa ajalle 1.8.-31.8.2021 perhehoitajan palkkio jätetään huomioimatta vuositulosta.

Kunnaneläinlääkäriin vuositulo

Kunnaneläinlääkäriin tulona huomioidaan vuosituloon maksetun palkan lisäksi kunnan tai hyvinvointialueen eläinlääkärille vuosittain vahvistettu laskennallinen toimenpidepalkkion määrä (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 5. mom.). Kunta tai hyvinvointialue ilmoittaa eläkelaitokselle laskennallisen toimenpidepalkkion määrän, joka huomioidaan kunnaneläinlääkäriin eläkkeen karttumisessa. Eläinlääkärille palkkaa maksava kunta määrittää laskennallisen toimenpidepalkkion määrän vuosittain ja ilmoittaa sen myös tulorekisteriin.

Huomaa, että jos kunnaneläinlääkäri toimii kunnaneläinlääkäriin toimen ohella lisäksi myös yrittäjänä yksityisvastaanotolla, yrittäjätulot huomioidaan tästä työstä kuten muillakin yrittäjillä eli tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun YEL-työtulon mukaan.

Järjestelmä hakee kunnaneläinlääkäriin tulot tulorekisteristä automaattisesti.

Urheilijan palkka ja palkkio

Jos urheiluseuran ja urheilijan välillä on työsuhde, niin urheiluseuran maksama palkka ilmoitetaan tulorekisteriin. Urheilijalle maksettu palkka ilmoitetaan tulolajilla **Aikapalkka (201)**. Tämän lisäksi ilmoitetaan tulonsaajan lisätieto **Urheilija**. Urheilijoille maksetusta Aikapalkasta ei makseta TyEL-maksua, koska urheilijoiden eläketurva on järjestetty muulla tavalla.

Urheilijan urheilijarahastosta nostama palkka huomioidaan vuositulossa palkkatulona. Urheilijarahastosta nostettu palkka on usein joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettua rahastoon siirrettyä palkkaa. Vuositulossa huomioidaan myös urheilurahastosta nostettu palkkio, jos palkkio on ilmoitettu tulorekisteriin tulolajilla Työkorvaus ja tulonsaajasta on ilmoitettu lisätieto Urheilija.

Sijaismaksajan maksama palkka

Palkan tai muun suorituksen maksajana voi näkyä myös sijaismaksaja, joka hoitaa lain perusteella tai sopimuksesta tietojen ilmoittamisen tulorekisteriin työnantajan puolesta. Yleensä sijaismaksaja maksaa palkat ja toimittaa ennakonpidätyksen, mutta varsinainen työnantaja maksaa työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Sijaismaksajina toimivat yleensä ulosottolaitos, kunnat, hyvinvointialueet, kaupungit ja Kela sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja konkurssipesät, jotka voivat maksaa sijaismaksajana asiakkaan palkkasaatavia palkkaturvana.

Vuositulon laskenta -tapahtuma huomauttaa, jos vuosituloon nousee sekä sijaismaksajan että varsinaisen työnantajan maksamaa palkkaa samalta ajalta. Huomioi tällöin palkkatulo vain yhden maksajan ilmoituksen perusteella. Joudut tällaisessa tilanteessa käyttämään poikkeuksellista vuosituloa. Kun molempien ilmoittajan palkkasummatiedot vastaavat toisiaan, voit poistaa vuositulosta toisen ilmoittajan (sijaismaksajan tai varsinaisen työnantajan) ilmoittamat palkat. Jos palkkasummat eroavat toisistaan, selvitä miksi ne eroavat toisistaan ja poista väärä summa.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraahakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan

maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 634,72 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 634,72 €. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta varsinaisen työnantajan maksama palkka. Näin palkka ei tule asiakkaan vuosituloon kahteen kertaan.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraahakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 546,15 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 894,72 €, joka on suurempi kuin Kelan maksama yksityisen hoidon tuki. Varsinainen työnantaja maksaa siis enemmän palkkaa kuin mikä Kelan korvauksen suuruus on. Tämän esimerkin tilanteessa sovittu palkan määrän tulisi käydä ilmi lastenhoidon tuen asiakirjoista. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta sijaismaksajan eli Kelan palkka. Näin asiakkaan vuosituloon tulee huomioiduksi todellinen palkan määrä.

Ulkomaantulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 2. mom.). Jos asiakkaalle on määritetty [vakuutuspalkka](#), ei ulkomaantuloa oteta huomioon vuositulossa. Jos vakuutuspalkkaa ei ole määritetty, vuosituloon huomioidaan ulkomaan työskentelystä maksettu ennakonpidätyksenalainen palkka tai rajoitetusti verovelvolliselle maksettu palkka.

Kun asiakas on Suomessa vakuutettu, lähtökohtaisesti myös ulkomaan tulot saadaan tulorekisteristä. Tällöin järjestelmä hakee palkkatiedot tulorekisteristä automaattisesti.

Jos tulot eivät poikkeuksellisesti ole tulorekisteristä saatavissa, voidaan hyväksyä muu selvitys tulosta.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää tarkastelujaksolla ulkomailta maksettua palkkatuloa ajalta, jolloin hän ei ole ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa (= 0 e). Jos tällaisessa tilanteessa ulkomailla ansaitut palkkatulot ovat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, päivärahaetuuden perusteena käytettävät tulot voidaan arvioida vastaavasta työstä Suomessa ansaittavien palkkatulojen mukaan ottaen huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on vakuutettuun verrattava kokemus ja pätevyys (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 7. mom.).

Jos palkka on maksettu muuna valuuttana kuin euroina, palkkatulo muunnetaan euroiksi käyttäen vuositulon tarkastelujakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.6.2.2 Vakuutuspalkka

Vakuutuspalkka on ulkomaan työkomennuksen ajalle määritelty laskennallinen palkka. Vakuutuspalkka vastaa palkkaa, joka olisi maksettava, jos ulkomailla tehtyä työtä vastaava työ tehtäisiin Suomessa. Vakuutuspalkka huomioidaan vuosituloon siltä osin, kun ulkomailla työskentely on tapahtunut vuositulon tarkastelujakson aikana (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.).

Kela saa tiedot vakuutuspalkasta tulorekisteristä ja järjestelmä hakee tiedot laskentaan automaattisesti. Työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin vakuutuspalkan määrän kalenterikuukautta kohden. Jos ulkomaan työskentely on alkanut tai päättynyt kesken kalenterikuukauden, työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin kyseisen kalenterikuukauden vakuutuspalkan määräksi vajaalta kuukaudesta kertyneen vakuutuspalkan määrän.

Vuosituloon sisältyvästä vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

1.6.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot

Yrittäjätulona vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 1. mom.). Vakuutuksen voimassaolo voi perustua joko pakolliseen tai vapaaehtoiseen vakuutukseen. Muita tuloja omasta yritystoiminnasta ei huomioida asiakkaan vuosituloon.

Jos asiakkaalle on YEL/MYEL-vakuutuksen voimassaolon aikana maksettu tarkastelujakson aikana työsuhteeseen perustuvaa palkkaa, myönnetty etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta tai ansionmenetykskorvausta, kyseiset tarkastelujakson tulot huomioidaan YEL/MYEL-työtulon lisäksi asiakkaan vuosituloon.

YEL- ja MYEL-työtulo otetaan vuositulossa huomioon siltä ajalta, kun se on ollut tarkastelujakson aikana voimassa. Jos YEL/MYEL-vakuutuksen mukaista työtuloa on sen voimassaolon aikana muutettu, YEL/MYEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 2. mom.).

Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla ollut samanaikaisesti voimassa sekä YEL- että MYEL-vakuutus, yrittäjätuloa huomioidaan molemmista vakuutuksista niiden voimassaolon mukaisesti.

Koska yrittäjätulojen osalta sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena (SVL 1224/2004 18. luku 15. §) on 1.1.2020 lukien vahvistettu YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulo, ei yrittäjä tai esim. kevytyrittäjä, freelancer tai bloggaaja voi enää esittää päivärahan perusteeksi elinkeinotoiminnan ansiotuloa, omasta yrityksestä saatua palkkatuloa, työkorvausta tai virtuaalivaluuttana maksettua tuloa, vaikka hän ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Myös apuraha huomioidaan vuosituloon vain asiakkaan MYEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella.

Esimerkiksi silloin, kun pienyrittäjä käyttää laskutuspalveluyrityksen palveluja solmimatta työsuhdetta, on pienyrittäjälle laskutuspalveluyrityksen tulorekisteriin ilmoittama työstä maksettu suoritus työkorvausta, eikä työkorvausta huomioida pienyrittäjän yrittäjätulona. Myöskään yrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen kesken vain verotuksellisista syistä tehdyn työsuhteen perusteella maksettua palkkaa ei huomioida asiakkaan vuositulossa, jos maksetusta palkasta ei ole peritty Tyel-maksua.

Kela saa tiedot YEL- ja MYEL-työtuloista vakuutuslaitoksista. Jos asiakas ilmoittaa hakemuksessa tarkastelujaksolla voimassa olleesta YEL/MYEL-vakuutuksesta,

varmistaa, että työtulojen tiedot näkyvät laskennassa. Hae tulot järjestelmään, jos ne puuttuvat.

Kela ei enää selvitä yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Vakuuttamisvelvollisuuden arviointi perustuu eläkevakuutusyhtiön ja yrittäjän yhdessä tekemään arvioon.

1.6.2.4 Ansionmenetykskorvaukset

Ansionmenetykskorvauksena vuosituloon huomioidaan vakuutetun työtapaturman tai ammattitaudin perusteella saama työtapaturmaa koskevien eri lakien mukainen ansionmenetykskorvaus, liikennevakuutuslakiin, potilasvakuutuslakiin tai sotilastapaturmaa koskeviin eri lakeihin perustuva ansionmenetykskorvaus sekä tartuntatautilain mukainen tartuntatautipäiväraha. Ansionmenetykskorvaus huomioidaan vuositulossa myöntöajankohdan mukaisesti. Maksupäivällä ei ole merkitystä (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 1. mom.).

Koska myönnetty ansionmenetykskorvaus vastaa määrältään täysin tai suurelta osin asiakkaalle tapaturmasta tai vahingosta aiheutunutta täyttä tai osittaista ansionmenetystä, se huomioidaan vuositulossa myönnetyn suuruisena (täytenä tai osittaisena) palkkatulon tapaan. Järjestelmä hakee tiedot ansionmenetykskorvauksista laskentaan automaattisesti. Jos korvaustietoja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, muokkaa tietoja teknisen ohjeen mukaisesti.

Ansionmenetykskorvauksina vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalle myönnetty päiväraha, kuntoutusraha, elinkorko ja tapaturmaeläke, kun myönnetyn korvauksen perusteena on:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki (liittyen työtapaturmaan tai ammattitautiin)
 - Huom. etätyössä tapahtuneen tapaturman perusteella myönnetty korvaus huomioidaan vuosituloon vain, jos korvaus on myönnetty työtapaturma- ja ammattitautilain tai valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella. Vakuutussopimukseen perustuvia etätyön perusteella maksettavia tapaturmakorvauksia ei huomioida vuosituloon.
- liikennevakuutuslaki
- potilasvahinkolaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta
- laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta
- laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta
- laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä
- laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta
- tartuntatautilaki.

Tarkastelujakson ajalle myönnetty täysi ansionmenetykskorvaus huomioidaan aina asiakkaan vuosituloon, jos se on maksettu hänelle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle). Jos korvaus on asiakkaan sijaan maksettu hänen työnantajalleen tai palkkaturvan maksajalle, sitä ei huomioida asiakkaan vuositulossa. Kyseiseltä ajalta vuosituloon huomioidaan asiakkaalle maksettu palkkatulo. Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla maksettua palkkatuloa ja ansionmenetykskorvausta samalta ajalta, järjestelmä antaa asiasta huomautuksen. Selvitä maksunsaaja ohjeen mukaan ja muokkaa tarvittaessa vuosituloa teknisen ohjeen mukaisesti.

Jos asiakkaalle on tarkastelujaksolla myönnetty ansionmenetyskorvauksen kanssa samalle ajalle muuta vuosituloon huomioitavaa etuutta tai korvausta, johon nähden ansionmenetyskorvaus on ensisijainen, asiakkaan vuosituloon huomioidaan ensisijainen ansionmenetyskorvaus ja muusta etuudesta tai korvauksesta ansionmenetyskorvauksen vähentämisen jälkeen jäljelle jäänyt etuuden määrä. Järjestelmä tekee tämän automaattisesti.

Osittainen ansiomenetyskorvaus tarkastelujaksolla

Jos asiakas on tarkastelujaksolla tai sitä ennen alkanut saamaan osittaista ansionmenetyskorvausta muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä osittaista korvausta huomioida asiakkaan vuosituloon (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 2. mom.). Osittainen ansionmenetyskorvaus jätetään huomioimatta vuosituloon tarkastelujakson aikaisesta korvaustasosta riippumatta. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetyskorvaus jatkuu päivärahan kanssa samanaikaisesti.

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osittaiseen ansionmenetyskorvaukseen **päätyy** päivärahakaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan osittaisen ansionmenetyskorvauksen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen ansionmenetyskorvaus huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetyskorvaus päättyy päivärahakaudella.

1.6.2.5 Etuusperusteinen tulo

[Etuusperusteisen tulon muodostuminen](#)

[Huomioitavat etuudet](#)

[Etuuden huomioiminen vuosituloon](#)

[Rajoitukset etuuksien huomioimisessa](#)

[Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla](#)

[Tietojen saaminen eri etuuksista](#)

[Muutokset vuositulossa](#)

Vuosituloon huomioidaan tiettyjen, laissa määrättyjen etuuksien perusteella laskettu etuusperusteinen tulo. Etuudet huomioidaan vuosituloon myöntöajan perusteella. Maksupäivällä ei ole merkitystä etuuden huomioimiseen.

Etuusperusteisen tulon on tarkoitus vastata asiakkaan tarkastelujakson aikaisten etuuksien keskimääräistä tulotasoa Kelan päivärahalle siirryttäessä. Asiakkaan vuositulossa huomioitu etuusperusteinen tulo on aina laskennallinen tulo, joka perustuu tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärän ja päivärahopäivien lukumäärän perusteella laskettuun etuuksien keskimääräiseen päiväkohtaiseen määrään (Ks. etuusperusteisen tulon muodostuminen).

Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärä ja vuositulossa huomioitava etuusperusteinen tulo poikkeavat aina toisistaan. Asiakkaan vuositulossa huomioituun etuusperusteiseen tuloon vaikuttavat tarkastelujaksolta huomioitujen etuuksien yhteismäärä ja myöntöjaksoihin sisältyvien päivärahopäivien lukumäärä

sekä näiden perusteella laskettu etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä. Asiakkaan etuuksista laskettu laskennallinen eli teoreettinen etuusperusteinen vuositulo määräytyy aina etuuksien keskimääräisen päiväkohtaisen määrän perusteella ja käsiteltävän etuuden tuloajat ja laskentakaava huomioiden.

Etuusperusteisen tulon muodostuminen

Koska tarkastelujakson ajalta huomioitavat etuudet voivat olla tulotasoiltaan vaihtelevia, edellyttää etuusperusteisen tulon määrittäminen alla lueteltujen asioiden laskemista. Huomaa, että etuusjaksot voivat olla osittain päällekkäisiä, peräkkäisiä tai toisistaan irrallisia jaksoja. Päällekkäisissä tilanteissa etuussummat lasketaan yhteen, mutta etuusjaksoon sisältyvät arkipäivät (sairausvakuutuslain mukaiset suorituspäivät) lasketaan myöntöjakson mukaan.

Etuusperusteinen tulo (SVL 1224/2004 11. luku 6. §) muodostuu seuraavasti:

1. tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto).
2. tarkastelujakson aikaisten etuusjaksoihin sisältyvien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien yhteismäärä
3. etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä, joka on tarkastelujaksolle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto) jaettuna etuuksien myöntöajalle sisältyvien arkipäivien lukumäärällä.
4. laskennallinen etuusperusteinen vuositulo, joka turvaa asiakkaalle yhtä suuren päivärahan kuin etuuksien perusteella laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä (3).
5. lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta (4) huomioidaan asiakkaan vuosituloon osuus, joka on sama kuin tarkastelujaksolla olevien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien osuus koko vuoden arkipäivien (300 pv) määrästä. Saatu etuusperusteisen tulon rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Esimerkki etuusperusteisen tulon laskennasta:

Asiakas hakee sairauspäivärahaa. Asiakkaalle on tarkastelujaksolle myönnetty kolmessa eri jaksossa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Ansiopäivärahan määrä on 58,00 e/pv.

1. Tarkastelujakson ajalle myönnetyn työttömyysturvan yhteissumma on 9 396,00 e.
2. Kolmeen etuusjaksoon sisältyy yhteensä 187 sairausvakuutuslain mukaista arkipäivää.
3. Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä saadaan jakamalla etuuksien yhteissumma 9 396 e sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärällä 187, jolloin keskimääräinen päiväkohtainen määrä on 50,25e/pv.
4. Keskimääräisen päiväkohtaisen määrän 50,25 e/pv perusteella lasketaan etuusperusteinen vuositulo. Päivärahan määräytymisperusteet ja tuloajat huomioiden etuusperusteisen vuositulon määräksi saadaan 21 535,71e (50,25e x 300:0,7). Vuotuisella 21 535,71 euron tulolla asiakas saa saman suuruisen sairauspäivärahan kuin mitä edellä laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä on eli 50,25 e/pv.
5. Asiakkaalle laskettu etuusperusteinen vuositulo on 21 535,71 e. Etuusperusteista vuosituloa ei voida huomioida kokonaisuudessaan asiakkaan vuosituloon, koska kyse on laskennallisesta koko vuoden tulosta. Etuusperusteinen vuositulo huomioidaan asiakkaan vuositulossa asiakkaan saamien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärän suhteessa. Lasketusta etuusperusteisesta

vuositulosta huomioidaan sen kolmasosa tarkastelujakson arkipäivillä kerrottuna eli $21\,535,71:300 \times 187 = 13\,429,93$ euroa.

Huomio! Koska päivärahojen laskukaavat poikkeavat toisistaan, myös laskennallinen etuusperusteinen tulo on poikkeava eri päivärahaetuuksilla. Näin on, vaikka etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä on tarkastelujaksolta saman suuruinen. Laskukaavan vaikutus on esitetty esimerkin kohdassa 4.

Etuusperusteisen vuositulon laskukaava:

$$x = 300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) + (b-c)/c \cdot \max(300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) - x2; 0)$$

Esimerkki

Pekan oikeus päivärahaan alkaa 14.2.2020. Tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Pekka on saanut tältä ajalta ansiosidonnaista työttömyyskorvausta noin 60 e/päivä, 5 päivänä viikossa. Pekka on saanut työttömyyskorvausta noin 1 290 e/kk.

Keskimääräisen ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen perusteella päivärahan määrä on n. 52 e/päivä. Kelan päivärahaa maksetaan 6 päivältä viikossa. Pekka saa Kelan päivärahaa noin 1 300 e/kk.

Esimerkki

Sirpan oikeus päivärahaan alkaa 20.1.2020, jolloin tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Sirpa on saanut koko tarkastelujakson ajan kuntoutusrahaa 87,63 e/pv, yhteensä 26 551,89 euroa. Vuositulossa huomioitavan etuusperusteisen tulon määrä nousee 52 982,08 euroon, jonka perusteella Sirpan päivärahan määrä on 87,98 e/pv. Sirpan tulotaso säilyy suurin piirtein samana kuin edeltävän vuoden aikana.

Järjestelmä on muodostanut etuusperusteisen tulon oikein, kun asiakkaalle myönnetty etuudet ovat laskennassa oikealta ajalta ja oikean suuruisina. Tarkista päätösesitys ja vuositulolaskelma aina päätöstä tehdessäsi.

Vuositulon laskentaa varten tarvittavat etuusperusteisen tulon tiedot haetaan järjestelmästä automaattisesti. Katso poikkeukset kohdasta [Tietojen saaminen eri etuuksista](#).

Huomioitavat etuudet

Alle on lueteltu etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden korotukset (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.). Listan ulkopuolisia etuuksia tai etuuksien osia ei ole mahdollista huomioida vuosituloon edes poikkeustilanteissa.

Kelan etuudet

- peruspäiväraha ja työmarkkinatuki
 - lapsikorotus
 - korotusosa
- vuorottelukorvaus
- opintoraha
 - huoltajakorotus
 - oppimateriaalilisä
- vanhempainpäivärahat
 - erityisraskausraha

- erityisäitiysraha
- isyysraha
- osittainen vanhempainraha
- raskausraha
- vanhempainraha
- äitiysraha
- erityishoitoraha
- kuntoutusraha, osakuntoutusraha
- kuntoutusavustus
- sairauspäiväraha
- osasairauspäiväraha
- YEL-päiväraha
- luovutuspäiväraha
- työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki
- takuueläke, kun se on myönnetty täydentämään työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea

Työttömyyskassojen etuudet

- ansiopäiväraha
 - lapsikorotus
 - perusosa, ansio-osa ja korotettu ansio-osa
- vuorottelukorvaus

Työeläkelaitosten etuudet

- Mela-sairauspäiväraha
- kuntoutusraha
- kuntoutuskorotus
- kuntoutusavustus
- työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke
- kansanedustajan sopeutumiseläke ja sopeutumisraha

Muiden laitosten etuudet

- aikuiskoulutustuki

Ahvenanmaan etuudet

- Peruspäiväraha
 - Peruspäivärahan korotusosa
 - Peruspäivärahan lapsikorotus
- Työmarkkinatuki
- – Työmarkkinatuen korotusosa
- – Työmarkkinatuen lapsikorotus
- Opintoraha
 - Opintorahan huoltajakorotus

Etuuden huomioiminen vuosituloon

Etuudet tai niiden osat huomioidaan etuusperusteisena tulona asiakkaan vuosituloon, jos:

- kysymyksessä on laissa määritelty etuus (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.)
- etuus on myönnetty tarkastelujaksolle
- etuus on maksettu asiakkaalle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle)

– ei työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle

Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan etuuden bruttomäärä. Esimerkiksi työttömyysturvaetus, johon on kohdistunut aktiivimallin mukainen vähennys tai se on maksettu soviteltuna, huomioidaan vähennetyn suuruisena.

Jos asiakkaalle on myönnetty samalle ajalle kahta etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta, joista toinen on ensisijainen, vuositulossa huomioidaan ensisijainen etuus maksetun suuruisena. Toinen etuus huomioidaan vähennettynä ensisijaisella etuudella. Jos samalle ajalle myönnettyissä etuuksissa ei ole ensisijaisuusjärjestystä, vuosituloon huomioidaan molemmat etuudet. Vähimmäismääräisenä maksettu vanhempainpäiväraha huomioidaan aina etuusperusteiseen tuloon.

Järjestelmä huomioi mahdolliset vähennykset ja ensisijaiset etuudet automaattisesti.

Esimerkki

Sirpa on saanut vuositulon tarkastelujaksolla työttömyysetuutta, josta on vähennetty kotihoidontuki. Sirpan etuusperusteiseen tuloon huomioidaan työttömyysetuus vähennetyn suuruisena. Kotihoidontuki on etuus, jota ei huomioida etuusperusteisessa tulossa.

Esimerkki

Pekka on saanut vuositulon tarkastelujakson alussa samanaikaisesti sekä kuntoutusrahaa että osatyökyvyttömyyseläkettä. Kuntoutusrahasta on tällöin vähennetty osatyökyvyttömyyseläke. Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan tarkastelujaksolla päättynyt osatyökyvyttömyyseläke ja se osa kuntoutusrahasta, joka on jäänyt vähennyksen jälkeen maksettavaksi.

Esimerkki

Maija on saanut vuositulon tarkastelujaksolla samanaikaisesti opintorahaa ja vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa. Molemmat etuudet huomioidaan Maijan etuusperusteiseen tuloon.

Rajoitukset etuuksien huomioimisessa

Asiakkaan etuusperusteiseen tuloon ei huomioida sitä osaa etuudesta, joka on maksettu työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle. Jos asiakkaalle on palkan lisäksi maksettu osa etuudesta, niin asiakkaalle maksettu etuuden määrä huomioidaan etuusperusteisessa tulossa.

Etuuksiin liittyviä verottomia kulu- tai ylläpitokorvauksia ei huomioida etuusperusteiseen tuloon.

Jos takautuvasti myönnetystä eläkkeestä on vähennetty samalta ajalta maksettua päivärahaa, niin etuusperusteisessa tulossa huomioidaan vain asiakkaalle maksettu päivärahalla vähennetty eläkkeen määrä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi takautuvan täyden kuntoutustuen ja sairauspäivärahan kohdalla. Etuusperusteisen tulon laskennassa huomioidaan tällöin vähennetyn eläkkeen määrä ja samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha. Järjestelmä antaa huomautuksen, kun vuositulon tarkastelujaksolla on eläkkeen kanssa samalle ajalle toista etuutta.

Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla

Jos asiakkaalle on myönnetty työeläkelakien mukainen osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolle ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei myönnettyä osatyökyvyttömyyseläkettä huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 5. mom.). Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke jatkuu päivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan asiakkaan etuusperusteiseen tuloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen saaminen on päättynyt ennen etuusoikeuden alkamista. Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osatyökyvyttömyyseläkkeeseen **päättyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo muutetaan tai tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke päättyy päivärahaudella.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on osalta tarkastelujakson aikaa ollut työskentelyn johdosta tilapäisesti keskeytyksissä tai korottunut kuntoutuksen ajalta täydeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen ei katsota päättyneen tarkastelujaksolla. Eläkkeen maksaminen katsotaan näissä tilanteissa vain keskeytyneen tai korottuneen tilapäisesti eikä tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä edelleenkään huomioida asiakkaan vuosituloon. Vuosituloon huomioidaan kuitenkin tarkastelujaksolla oleva kuntoutuksen ajalle täydeksi korottunut kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ja eläkkeen aikaisen työskentelyn ajalta maksettu palkka maksupäivän mukaisesti.

Tietojen saaminen eri etuuksista

Etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden myöntöjaksot ja -määrät saadaan vuositulon laskentaa varten eri järjestelmistä. Päivärahojen käsittelyjärjestelmät hakevat etuustuloon hyväksyttävät tiedot laskelmalle automaattisesti. Etuustiedot on ilmoitettu tulorekisteriin vuodesta 2021 lukien. Jos käsittelet hakemusta, jossa vuositulon tarkastelujakso on tätä aiemmalla ajalla, voit joutua pyytämään asiakkaalta lisätietoja. Lue lisää vuositulon teknisestä ohjeesta.

Eläkelaitosten myöntämistä kuntoutusrahoista Kela saa tiedot järjestelmään, mutta maksunsaajatieto puuttuu. Selvitä eläkelaitoksesta, kenelle kuntoutusraha on maksettu. Jos maksunsaaja on työnantaja tai palkkaturvan maksaja, poista niille maksettu osuus eläkelaitoksen maksamasta kuntoutusrahasta vuositulon laskelmalta.

1.6.2.6 Muutokset vuositulossa

Päivärahaetus tulee oikaista pääsääntöisesti aina, kun myöhemmin käy ilmi, että tarkastelujakson aikaisissa, vuosituloon huomioitavissa tuloissa on tapahtunut päivärahan määrään vaikuttava muutos. Kun vuositulossa on tapahtunut muutos, jonka perusteella asiakkaan päiväraha korottuu, asian voi oikaista asiakasta kuulematta. Päivärahan vahingoksi oikaiseminen edellyttää sen sijaan aina asiakkaan suostumusta.

Tarkastelujaksolla tapahtuneista muutoksista ei muodosteta automaattisia ilmoituksia. Vuosituloon vaikuttava muutos voi tulla ilmi esim. asiakkaan aloitteesta, myöhemmässä etuusratkaisutyössä tai asiakaspalvelussa.

Kun asiakas itse ilmoittaa vuositulon määrään vaikuttavasta tulomuutoksesta, varmista, että asiakkaan esittämä muutostieto vastaa järjestelmän tietoja. Jos tiedoissa on ristiriitaa, selvitä asiaa vielä tarkemmin asiakkaalta tai tulon maksajalta.

Huomaa, että aina, kun asiakkaan päätöstä oikaistaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamisesta lukien, Vuositulon laskenta -tapahtuma tunnistaa muuttuneet tulotiedot ja laskee vuositulon ajantasaisilla tiedoilla. Kun päätöstä joudutaan muun syyn johdosta oikaisemaan ja tarkastelujakson tuloissa on tapahtunut myös päivärahan määrään vaikuttava muutos, joudutaan päätös vuositulonkin osalta oikaisemaan.

Esimerkkejä vuositulossa myöhemmin tapahtuneista muutoksista:

Palkkatulojen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. työnantaja korjaa aiemmin tulorekisteriin tekemänsä palkkailmoitusta tai asiakas tai työnantaja toimittaa selvityksen ulkomaantulosta. Vuosituloon huomioitavan palkkatulon määrä voi muuttua myös tilanteessa, jossa hoitopalkkion maksaminen jatkuu päivärahaudella, vaikka aiemmin sen on ilmoitettu päättyneen.

YEL/MYEL-työtulon johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. asiakas myöhemmin lakkauttaa YEL- tai MYEL-vakuutuksensa takautuvasti. Lakkautus voi vaikuttaa päivärahaetuuden määrään, päivärahan jakamiseen työnantajan ja yrittäjän kesken tai YEL-päiväraha-oikeuteen.

Ansionmenetykskorvauksen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. uuden myöhemmin tehdyn päätöksen seurauksena vuositulossa huomioidun osittaisen ansionmenetykskorvauksen maksaminen jatkuukin päivärahaudelle.

Etuuden johdosta vuositulo muuttuu esim. erilaisissa muutoksenhakutilanteessa tai jonkin myöhemmin tarkastelujaksolle myönnetyn etuuden johdosta. Etuuden johdosta vuositulo voi muuttua myös silloin, kun asiakkaalle takautuvasti myönnetty muun lain mukainen korvaus vähentää aiemmin vuositulossa huomioidun etuuden määrää. Vuositulo voi myös muuttua, jos asiakkaan opintotukipäätöstä on vuositulovalvonnan seurauksena tarkistettu tai asiakas on vapaaehtoisesti palauttanut opintotukea, eikä opintotukioikeutta ole enää tietyiltä tarkastelujakson kuukausilta.

Esimerkki

Pekalla on ollut oikeus päivärahaan ajalla 14.2.-28.2.2020 ja tarkastelujakso on 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskennassa on tarkastelujaksolta huomioitu palkkaa ajalta 1.1.-31.5.2019 yhteensä 11 329,63 euroa (vakuutusmaksuvähennys huomioiden) ja Kelan työmarkkinatukea 32,40 e/pv, ajalla 1.6.-31.12.2019. Vuositulon määrä on ollut 18 365,71 euroa ja päiväraha 42,82 e/pv. Myöhemmin asiakkaan tarkastelujakson aikainen työmarkkinatuki evätään TE-toimiston lausunnon perusteella. Asiakas on katsottu yrittäjäksi, eikä oikeutta työmarkkinatukeen ole.

Kun työmarkkinatuki poistuu tarkastelujaksolta, jää asiakkaan vuosituloksi ainoastaan palkkatulo 11 329,63 euroa, josta päivärahan määräksi tulee 28,94 e/pv.

Kun Pekan päivärahapäätöstä joudutaan myöhemmin oikaisemaan muun syyn vuoksi, huomataan samalla, että päivärahan perusteena olleessa vuositulossa on tapahtunut muutos. Asiakkaalta pyydetään suostumus oikaisuun myös vuositulon osalta.

Ei muutosta vuositulossa

Huomaa, että tarkastelujakson aikaisesta tulomuutoksesta ei vielä ole kyse silloin, kun esim.

- tarkastelujakson aikaiseen etuuspäätökseen on vasta haettu poistoa Samusta,
- tarkastelujakson ajalle myönnettyä opintotukea saatetaan joutua palkkatulojen takia myöhemmin palauttamaan tai
- asiakkaalla on ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen ajalta myös palkkatuloa, jota ei kuitenkaan ole soviteltu työttömyyskassan maksaman työttömyyskorvauksen kanssa.

Edellä mainituissa tilanteissa etuustulot tulee huomioida vuosituloon myöntöajankohdan mukaisesti. Näin ollen vasta tarkastelujakson aikaisen etuustiedon tosiasiallisesti muututtua, voi vuositulon oikaista muuttuneita etuustietoja vastaavaksi. Näissä tilanteissa ratkaistu asia tulee asettaa seurantaan odottamaan mahdollista vuosituloon vaikuttavan etuuden muutosta.

Virhe vuositulossa

Jos vuositulon laskennassa on tapahtunut käsittely- tai tekninen virhe, jonka johdosta vuositulo on muodostunut asiakkaalle virheellisesti, kyseinen päätös tulee oikaista normaalimenettelyin joko asiakkaan suostumuksella tai hakemalla päätöksen poistamista. Kyseisen päätöksen jälkeen annettavasta suorasta jatkopäätöksestä tai esim. saman sairauden johdosta 30 päivän sisällä jatkuneesta työkyvyttömyydestä voidaan antaa itsenäinen päätös oikealla vuositulolla lopullisena heti sen jälkeen, kun edeltäneen päätöksen oikaisuun liittyvän suostumuspyynnön määräaika on kulunut.

Huomaa, että jos asiakas ei anna suostumusta edeltäneen päätöksen vuositulon oikaisemiselle, joudutaan jatkoa koskeva itsenäinen lopullinen päätös antamaan Onni-järjestelmässä käyttämällä poikkeuksellisen vuositulon vaihtoehtoa työkohtainen vuositulo, joka mahdollistaa näissä tilanteissa oikean vuositulon käytön.

Esimerkki

Saaralle on myönnetty päivärahaetus 8.2.-31.3.2020. Hänen vuosituloonsa on huomioitu palkkatulot ajalta 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskenta - tapahtumaan on noussut virheellisesti tieto myönnetystä ansiopäivärahasta ajalta 1.1.-31.12.2019. Todellisuudessa Saaralle ei ole palkan lisäksi maksettu ansiopäivärahaa ko. ajalta. Virhettä ei ole huomattu etuuden valmistelussa, vaan päivärahan vuositulossa on huomioitu sekä palkkatulo että ansiopäiväraha. Virhe on huomattu vasta myöhemmin ja etuus on ehditty jo maksaa. Jos Saara ei anna suostumustaan virheellisen etuuspäätöksen oikaisemiseen, on virheellinen päätös poistettava muutoksenhakuelimessä ennen uuden päätöksen antamista.

[

1.6.3 Muut erityishoitorahan määrät

Erityishoitoraha on aina vähintään vähimmäismäärän suuruinen. Vuonna **2023** ja **2024** vähimmäismäärä on **31,99** euroa / päivä.

1.6.3.1 Erityishoitorahan vähimmäismäärä ja laskukaavat

Vähimmäismäärä

Erityishoitoraha on aina vähintään vähimmäismäärän suuruinen. Vuonna **2023** ja **2024** vähimmäismäärä on **31,99 e / päivä**. Vähimmäismääräistä erityishoitorahaa maksetaan, jos asiakkaalla ei ole oikeutta suurempaan erityishoitorahaan vuositulon perusteella.

(SVL 1224/2004 11 luku 7 § ja 7 luku 3 §)

Erityishoitoraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun erityishoitorahasta vähennetään samalta ajalta maksettu muu etuus.

Erityishoitorahan laskukaavat

Vuositulo, josta tehty mahdolliset vähennykset (euroa / vuosi)	Päiväraha (euroa / arkipäivä)
0 - 13 712*	vähimmäismäärä 31,99 e/pv
13 713 - 43 740	$0,7 \times (\text{vuositulo} / 300)$
43 741 - 67 296	$0,7 \times (\text{vuositulo} / 300) + 0,4 \times ((\text{vuositulo} - 43 740) / 300)$
yli 67 297	$0,7 \times (\text{vuositulo} / 300) + 0,4 \times ((\text{vuositulo} - 43 740) / 300) + 0,25 \times ((\text{vuositulo} - 67 296) / 300)$

* Erityishoitoraha maksetaan vähimmäismääräisenä 13 712 euron vuosituloihin asti.

Päivärahaetuuden määrä päivää kohti lasketaan vähintään neljän desimaalin tarkkuudella laskutoimitusten ajan. Lopputulos muutetaan senteiksi siten, että 01/100–50/100 senttiä pyöristetään lähimpään alempaan senttiin ja 51/100–99/100 senttiä lähimpään ylempään senttiin.

Vuositulorajat ovat laissa vuoden 2010 tasolla ja ne tarkistetaan vuosittain päivärahan maksuvuoden ja edellisen vuoden palkkakertoimen suhteessa. Jos tulorajat nousevat tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

Taulukossa olevat euromäärät ovat vuoden 2024 tasossa. Ne on tarkistettu vuoden 2024 palkkakertoimella (1,637).

1.6.3.2 Erityishoitoraha oikeus uusiutuu 30 päivän kuluessa

Jos erityishoitorahaoikeus uusiutuu 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin vuosituloon perustuvaa erityishoitorahaa, erityishoitoraha on uudella etuusjaksolla vähintään saman suuruinen kuin edellisellä etuusjaksolla (SVL 1224/2004 11 luku 2 § 7 mom). Vertailu tehdään edeltävän etuusjakson perusteena olleen vuositulon ja uuden etuusjakson mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun vuositulon kesken. Huomaa, että uudelle etuusjaksolle muodostuu uusi itsenäinen tarkastelujakso.

Uuden tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Edellä mainitussa tilanteessa erityishoitorahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän etuusjakson vuosituloon, huolimatta siitä, perustuuko uuden etuusjakson vuositulo 12 kalenterikuukauden tai kolmen kalenterikuukauden ajalta laskettuun vuosituloon tai poikkeukselliseen vuosituloon. Järjestelmä vertailee vuosituloja automaattisesti.

Kuukausi vaihtuu erillisten jaksojen välissä

Samalla päätöksellä voidaan myöntää ajallisesti erillisiä erityishoitorahan jaksoja. Kuitenkin jos jaksot alkavat eri kalenterikuukausien aikana, niillä ei ole sama vuositulon tarkastelujakso ja vuositulon määrä voi muuttua. Järjestelmä laskee asiakkaalle samassa asiakokonaisuudessa käsitellyille jaksoille automaattisesti vain yhden vuositulon. Saat huomautuksen, jos ratkaisuun sisältyy jaksoja, joille tulee laskea uusi vuositulo. Varmista, voiko asiakas saada uuden jakson alkaessa suuremman erityishoitorahan. Tarvittaessa anna erillinen päätös uudessa erityishoitorahan asiakokonaisuudessa.

1.6.3.3 Vuodenvaihteen 2019 - 2020 jälkeiset etuusjaksot

Erityishoitoraha jatkuu keskeytyksettä 1.1.2020 jälkeiselle ajalle

Jos erityishoitorahaoikeus on jatkunut yhtäjaksoisesti 1.1.2020 jälkeiselle ajalle, päivärahan määrän perusteena on vuodenvaihteen jälkeen edelleen SVL:n mukainen työtulo. Päivärahan määrä perustuu näissä tilanteissa edelleen aiemman päätöksen mukaisesti joko verotuksessa todettuun työtuloon, esitettyyn työtuloon tai edeltävän etuuden määrään. Vähimmäismääräinen päiväraha kuitenkin muuttuu indeksitarkistuksen johdosta.

Erityishoitoraha katkeaa 31.12.2019 tai myöhemmin

Jos 31.12.2019 saakka myönnettyyn tai vuodenvaihteen yli jatkuneeseen erityishoitorahaan tulee vähintään päivän katkos ja asiakkaalle syntyy erityishoitorahaoikeus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin erityishoitorahaa, ei erityishoitorahan määrän perusteena voi käyttää aiemman etuusjakson mukaista verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 2.1.2020 tai sen jälkeen alkavan erityishoitorahaoikeuden perusteella myönnettävän erityishoitorahan määrä perustuu aina uuden erityishoitorahaoikeuden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Erityishoitoraha muun päivärahaetuuden jälkeen 1.1.2020 lukien tai myöhemmin

Jos vakuutetun erityishoitorahaoikeus alkaa 1.1.2020 tai sen jälkeen ja erityishoitoraha jatkuu keskeytyksettä muun päivärahaetuuden jälkeen (esim. kuntoutusraha), ei erityishoitorahan määrän perusteena voi käyttää edeltävän etuuden verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 1.1.2020 lukien erityishoitorahan määrä perustuu erityishoitorahaoikeuden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

1.7 Ratkaiseminen

Erityishoitoraha-asiassa on annettava kirjallinen päätös. Ota päätöksessä kantaa kaikkiin hakemuksessa esitettyihin vaatimuksiin ja anna päätös koko haetulle ajalle.

Jos asiakkaan erityishoitorahaoikeutta ei voida arvioida koko haetulle ajalle, myönnä etuus sille ajalle jolta myöntöedellytykset täyttyvät ja lisää päätökseen fraasi ERB41. Loppuosa haetusta ajasta tulee käsiteltäväksi uudelleen, kun asiakas toimittaa pyydyt lisäselvitykset.

Erityishoitoraha käsitellään koko haetulta ajalta ja asiakkaan tulee ilmoittaa, jos tilanteeseen tulee muutoksia. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi:

- lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistuminen ei enää estä työntekoa
- lapsen hoito tai kuntoutukseen osallistuminen ei aiheuta enää ansiomenetystä
- lapsen hoitopäiviin tulee muutoksia, esim. sairaalahoidoksi ilmoitetut päivät toteutuvatkin kotihoitona

1.7.1 Esteellisyydestä

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Esteellisyys.

1.7.2 Asiantuntijalääkärin arvio

Lue lisää asiantuntijalääkärin arvion pyytämisestä (Menettelyohjeet > Asiantuntijalääkärin arvio).

1.7.3 Kuuleminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuuleminen.

1.7.4 Päätöksen antaminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Päätöksen antaminen.

1.7.4.1 Päätöksensaajat

Erityishoitorahapäätöksen saajana voi olla

- vakuutettu
- edunvalvoja
- hyvinvointialue

1.8 Maksaminen

Erytishoitoraha maksetaan jälkikäteen ja tarvittaessa maksukausittain. Ensimmäinen maksukausi on kuusi ensimmäistä arkipäivää ja seuraavat kukin 25 arkipäivää.

Jos erytishoitorahakausi tai viimeinen maksujakso on lyhyempi kuin 25 arkipäivää, maksukausi on toteutuneen jakson mittainen.

1.8.1 Maksuosoite

Etuus maksetaan etuuden saajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille.

Tilinumeromuutokset tehdään etuuden saajan ilmoituksen perusteella. Asiakas voi ilmoittaa tilinumeromuutoksen lomakkeella Y 121, verkkoasioinnissa tai tietyissä tilanteissa suullisesti. Tilinumeromuutoksia ei oteta vastaan sähköpostitse. Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiainsa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustetietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos.

Työnantajan tilinumero ja etuuden maksaminen työnantajalle

Etuus maksetaan työnantajan ilmoittamalle pankkitilille. Y-tunnuksellisen työnantajan tilinumeron voi ilmoittaa Työnantajan asiointipalvelussa tai paperilomakkeella Y122. Tilinumero on työnantajakohtainen ja sen ilmoittaa Y-tunnuksen nimenkirjoitusoikeudellinen henkilö. Henkilötyönantajan on ilmoitettava tilinumero aina paperilomakkeella.

Työnantajan asiointipalvelussa ilmoitettu kotimaan tilinumero tallentuu järjestelmään automaattisesti. Muulla tavoin tulleet työnantajan tilinumerotiedot sekä tilinumerotietojen muutokset tallennetaan Maksujenhallintaryhmässä 1-2 päivän kuluessa. Esimerkiksi ulkomaan tilinumerotiedot sekä paperilomakkeilla ilmoitetut tilinumerotiedot tallennetaan käsin. Tilinumeromuutokset tulee ohjata Maksujenhallintaryhmän Etuusmaksut 23410 työjonoon.

Jos työnantajan tilinumero puuttuu, pyydä sitä puhelimitse, sähköpostitse ryhmäpostilaatikosta tai kirjeitse (YHL02). Älä ota tilinumeroa vastaan puhelimesta vaan ohjaa sen ilmoittaminen edellä kuvatuilla vaihtoehdoilla. Käyttäessäsi sähköpostia, lähetä pyyntö ryhmäpostilaatikosta valmiilla viestipohjalla. Ohjeet ryhmäpostilaatikon käytöstä löydät täältä.

Etuuden maksaminen, kun asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai tilinumeroa ei saada

Jos asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai hän ei ilmoita tilinumeroa pyynnöstä huolimatta, päiväraha maksetaan prepaid-kortille.

Huomautus

Kuntoutusrahajärjestelmä ei vaadi asiakkaan tilinumeroa, jos maksuvaatimus näytölle on viety asiakasmaksulain mukainen maksuvaatimus ja kuntoutusraha maksetaan kokonaan hyvinvointialueelle. (AML 734/1992 14 §).

1.8.1.1 Ulkomaan maksuosoite

Jos etuuden saaja haluaa hänelle maksettavan etuuden ulkomaan maksuosoitteeseen, etuus maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla maksuosoitteeksi

- ulkomaan IBAN-tilinnumero ja BIC-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinnumero ja BIC/SWIFT-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinnumero, pankin nimi ja maakoodi.

Etuus voidaan maksaa ulkomaille myös vakuutetun postiosoitteen perusteella edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva ulkomaan osoite.

Lisätietoja etuuksien maksamisesta löydät teknisistä ohjeista.

1.8.2 Maksunsaajat

Erityishoitoraha voidaan maksaa

- vakuutetulle
- edunvalvojalle
- hyvinvointialueen sosiaalihuollon toimielimelle
- ulosottoviranomaiselle.

1.8.2.1 Vakuutettu

Erityishoitoraha maksetaan vakuutetulle itselleen, jos erityishoitorahan myöntämisedellytykset täyttyvät.

1.8.2.2 Kelan toimisto

Kela voi 1.1.2017 alkaen periä ja nostaa henkilölle maksettavan erityishoitorahan ajalta, jolta se on maksanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan. Erityishoitoraha maksetaan ensin Kelalle, jos siihen kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus. Yli jäänyt osa maksetaan kunnan toimielimelle.

1.8.2.3 Palkkaturvan maksaja

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (palkkaturvalaki 16 §) Työstäpoissaolon ajalta maksettua palkkaa vastaava päivärahaetuus maksetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) palkkaturvapäätöksen tai ilmoituksen perusteella. Maksamista varten tarvitaan henkilötiedot vakuutetusta, tiedot työstäpoissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta, maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi sekä maksunsaajan maksuosoitetiedot.

1.8.2.4 Edunvalvoja

Erityishoitoraha voidaan maksaa edunvalvojalle tai vakuutetun laillisesti valtuutetulle asiamiehelle.

1.8.2.5 Hyvinvointialue

Perhe- ja laitoshoidon ajalta asiakasmaksulain perusteella

Jos henkilölle on järjestetty laitoshoittoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, hyvinvointialue voi periä ja nostaa erityishoitorahan siltä ajalta, jonka laitoshoidon- tai perhehoito kestää (AML 734/1992 14 §).

Ennakkona maksettu toimeentulotuki

Hyvinvointialue voi periä ja nostaa vakuutetulle maksettavan erityishoitorahan samalta ajalta, jolta se on maksanut vakuutetulle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan.

(SVL 1224/2004 15 luku 12 § 2 mom.), (TOTUL 1412/1997 23 §)

Aika, jolta maksetaan

Hyvinvointialueella on oikeus saada erityishoitoraha siitä päivästä alkaen, jolta se olisi voitu maksaa vakuutetulle itselleen edellyttäen, että kunta on maksanut hänelle toimeentulotukea samalta ajalta. Hyvinvointialueella on oikeus saada päivärahaetuutta siihen päivään asti, johon se on maksanut toimeentulotukea erityishoitorahapäätöksen antamishetkellä.

Vaatimus hyvinvointialueelle maksamisesta on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Hyvinvointialueen on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti Kelan toimistolle.

Esimerkki

A on hakenut 3.1.2023 erityishoitorahaa ajalle 1.1.23–31.3.23 ja odottaa Kelan päätöstä. Hyvinvointialue on 5.1.2023 antamallaan päätöksellä myöntänyt A:lle toimeentulotukea 1.1.23–31.3.23 odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle erityishoitorahan 23.1.2023 antamallaan päätöksellä ajalle 1.1.23–31.3.23. Saatuaan tiedon erityishoitorahapäätöksen antamisesta, hyvinvointialue poistaa maksuvaatimuksen maaliskuun alusta lukien. Erytyishoitoraha maksetaan hyvinvointialueelle ajalta 1.1.–29.2.2023. Maaliskuun alusta lukien erityishoitoraha maksetaan A:lle itselleen.

Jos hyvinvointialue ei poista maksuvaatimusta maaliskuun alusta lukien, päivärahaetuus maksetaan sille maksuvaatimuksen loppuun asti eli ajalta 1.1.–31.3.2023. Jos hyvinvointialue ei ole enää maaliskuulta maksanut henkilölle ennakkona toimeentulotukea odotettavissa olevaa etuutta vastaan, se suorittaa (TOTUL 1412/1997 23 § 1 mom.):n perusteella aiheettomasti saamansa päivärahaetuuden viipymättä henkilölle itselleen.

Esimerkki

A on 3.1.2023 hakenut erityishoitorahaa ajalle 1.1.23–31.1.23 ja odottaa Kelan päätöstä. Hyvinvointialue on 5.1.2023 antamallaan päätöksellä myöntänyt ja maksanut A:lle toimeentulotukea ajalta 1.1.23–31.1.23 odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle erityishoitorahan 23.1.2023 antamallaan päätöksellä ajalle 1.1.23–31.1.23. A:n erityishoitoraha maksetaan hyvinvointialueelle ajalta 1.1.23–31.1.23.

Päivärahaetuuspäätöksen antamisen jälkeen myönnetty tai maksuunpantu toimeentulotuki ei ole odotettavissa olevaa etuutta vastaan maksettua toimeentulotukea, eikä tällainen toimeentulotuki oikeuta hyvinvointialuetta päivärahaetuuden saamiseen. Koska Kela ei saamansa maksuvaatimuksen perusteella kuitenkaan tiedä, kuinka pitkältä ajalta toimeentulotukea on päivärahaetuuspäätöksen antamishetkellä ehditty maksaa, Kela maksaa päivärahaetuuden maksuvaatimuksen loppuun asti, ellei vaatimusta sitä ennen poisteta. Hyvinvointialueen tehtävänä on huolehtia siitä, että se poistaa tarvittaessa maksuvaatimuksen siitä päivästä alkaen, josta päivärahaetuuden maksamiselle ei enää ole edellytyksiä.

Maksuvaatimus

Etuus voidaan maksaa hyvinvointialueelle vain, jos tämä on ilmoittanut vaatimuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Hyvinvointialueen on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti Kelan toimistolle. Ilmoituksessa on mainittava ajat, joilta toimeentulotukea on maksettu.

1.8.2.6 Ulosottoviranomainen

[Section 1.8.2.6.1](#) Erytyishoitoraha voidaan ulosmitata. Ulosmittaukseen sovelletaan ulosottokaaren 4 luvun palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä (Ulosottokaari 705/2007).

Maksukielto

Ulosottomies ilmoittaa ulosmittauksesta maksukiellolla, jonka voimassa ollessa etuutta ei saa maksaa muulle kuin ulosottomiehelle. Maksukiellossa määrätään, miten ulosottoon menevä määrä lasketaan ja siinä ilmoitetaan muiden tulopohjaan vaikuttavien tulojen ja etuuksien määrä, velallisen suojaosuus ja muut tarpeelliset tiedot.

Maksukieltoa on noudatettava heti, kun se on saapunut Kelaan. Maksukielto on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes ulosottomies kirjallisesti ilmoittaa maksukiellon päättymisestä. Jos maksukiellon perusteena olevat olosuhteet muuttuvat, ulosottomies muuttaa maksukieltoa uudella maksukiellolla. Uusi maksukielto korvaa aiemman maksukiellon.

Ulosmittaus voi keskeytyä velalliselle annettavien vapaakuukausien johdosta. Ulosottomies voi ilmoittaa annetuista vapaakuukausista maksukiellossa tai erikseen antamalla uutta maksukieltoa. Tällöin aiempaa maksukieltoa noudatetaan keskeytyksen jälkeen.

Ulosottoviranomainen vastaa ulosottomenettelyn oikeellisuudesta eikä Kelassa tarvitse tutkia maksukiellon lainmukaisuutta. Kela ei voi oma-aloitteisesti poiketa maksukiellosta. Epäselvässä tilanteessa ulosottoviranomaiselta voi kuitenkin tarkistaa maksukiellon tietojen oikeellisuuden. Ulosottomiehen on myös pyynnöstä tai tarvittaessa annettava neuvoja maksukiellon noudattamisessa.

Maksukiellossa voi olla muita ulosottopidätystä koskevia määräyksiä, joita on noudatettava. Jos ulosmitattavaksi vaadittu määrä on ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmitataan tämä määrä, enintään kuitenkin suojaosuuden ylittävä määrä.

Suojaosuus

Asiakkaan ja hänen perheensä toimeentuloa varten ulosmittaamatta jätetään aina suojaosuus. Suojaosuutta laskettaessa otetaan huomioon vakuutetun elatuksen varassa oleva avio- ja avopuoliso ja samassa taloudessa asuvat omat ja puolison alaikäiset lapset ja ottolapset. Puolisona otetaan huomioon aviopuoliso, toista sukupuolta oleva avopuoliso ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2023 alusta 29,52 euroa (v. 2022 23,20e) päivässä velallisen itsensä osalta ja 8,34 euroa (v. 2022 8,34e) päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta. Suojaosuus lasketaan kuukaudessa 30 päivältä. Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. (Ulosottokaari 705/2007 4 luku 48 §) Yksinäisen velallisen suojaosuus on vuoden 2023 alusta 885,60 euroa (v. 2022 696,00) kuukaudessa. Jos velallisella on yksi huollettava, on suojaosuus 1135,80 euroa (v. 2022 946,20) kuukaudessa.

Ulosmitattava määrä

Ulosmitattava määrä lasketaan velallisen tulojen ja toimeentuloetuuksien yhteenlasketusta nettomäärästä (tulopohja). Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen myönnettyjä avustuksia ja kustannusten korvauksia (esimerkiksi asumistuki, vammaisetuus, lapsilisä) ei lasketa mukaan tulopohjaan.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ylittää suojaosuuden, mutta on enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 2/3 suojaosuuden ylittävästä määrästä (tulorajaulosmittaus).

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin kaksi kertaa suojaosuuden määrä, mutta enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan erillisen asteikon mukaan, enintään kuitenkin puolet tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Lue lisää [Oikeuslaitos – Ulosmittaus](#)

Maksukielto ja muut maksuvaatimukset

Jos hyvinvointialue on vaatinut erityishoitorahaa maksettavaksi sen vuoksi, että se on antanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §) tai sen vuoksi, että se on järjestänyt vakuutetulle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa (Asiakasmaksulaki 14 §), päiväraha maksetaan ensisijaisesti kunnalle.

Maksukiellon palauttaminen

Maksukielto on palautettava myös silloin, kun

- vakuutettu ei saa erityishoitorahaa
- vakuutetun nettotulot eivät ylitä suojaosuutta tai
- toimistolla on siihen muu laillinen syy.

1.8.3 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Etuuksille yhteinen Ennakonpidätys-ohje.

1.8.4 Maksun estäminen

Erityishoitorahan maksaminen voidaan estää maksusteella joko kokonaan tai tietyistä päivämäärästä alkaen. Maksuste voi olla sekä ohjelmallisesti asetettu että käsittelijän asettama. Jos käsittelijä asettaa maksusteen, hänen on kirjoitettava maksusteen syy vapaamuotoisesti.

1.8.5 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9 Ilmoitusvelvollisuus

Erityishoitorahan hakijan on annettava hakemuksen yhteydessä ratkaisussa tarvittavat tiedot. Etuuden saajan on ilmoitettava kaikista etuuden saamiseen vaikuttavista muutoksista.

Kelalla on oikeus saada välttämättömiä tietoja etuuden ratkaisemista varten valtion, kunnan ja muun julkisyhteisön viranomaiselta, eläkelaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta, potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta (SVL 1224/2004 19 luku 1 §).

Kelalla on oikeus yksittäistapauksessa käyttää myös muiden etuuksien hoitamista varten saamia tietoja erityishoitorahaa käsitellessään (SVL 1224/2004 19 luku 9 §).

1.10 Tarkistaminen

Erityishoitoraha määritetään erityishoitorahaoikeuden alkaessa. Erityishoitoraha on tarkistettava ja hakijalle annettava tarkistuspäätös esimerkiksi, jos

- lapsen hoito- tai kuntoutusaika muuttuu
- erityishoitoraha-ajalle myönnetään siihen vaikuttava muu etuus
- vakuutettu palaa työhön
- vakuutettu aloittaa opiskelun
- vakuutettu kuolee
- työnantaja ilmoittaa uudet tai muuttuneet palkanmaksutiedot.

Jos ilmoitus muutoksesta tulee vakuutetulta itseltään, häntä ei tarvitse erikseen kuulla. Muutoin häntä kuullaan joko suullisesti tai kirjallisesti.

1.11 Lakkauttaminen

Erityishoitoraha lakkautetaan, jos

- etuudensaaja tai etuuden perusteena oleva lapsi kuolee
- etuudensaaja aloittaa työnteon tai opiskelun
- etuudensaajalle on myönnetty estävä etuus
- etuudensaaja muuttaa ulkomaille, jonne etuuden maksua ei jatketa.

Erityishoitorahapäivien laskenta päätetään lakkautusta edeltäneeseen päivään. Jos vakuutetulle on jo myönnetty lakkautuksen jälkeiselle ajalle seuraava asiakokonaisuus, on se tarvittaessa tarkistettava, koska ratkaisulla saattaa olla vaikutusta enimmäisaikoihin tai etuuden määrään.

1.12 Liikamaksu

Liikamaksua voi aiheutua, jos etuutta on maksettu väärin perustein aiheetta tai liian suurena. Liikamaksu tai liikamaksun lisäystä voi syntyä etuuden tarkistusratkaisussa ja lakkautuksessa.

Erityishoitorahassa liikamaksua voi syntyä vain vakuutetulle.

Jos vakuutettua ei ole aiemmin kuultu liikamaksusta, lähtee päätöksen liitteenä ohjelmallisesti liikamaksua koskeva kuulemiskirje.

1.12.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Sairauspäivärahassa noudatetaan kaikille etuuksille yhteisiä Päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjetta ja Oikaisu- ja poistoprosessia.

Päivärahapäätöksen oikaiseminen eduksi

Jos hakija toimittaa Kelaan uutta selvitystä joka ulottuu takautuvalle ajalle, tulee aina tutkia, voidaanko aiemmin annettu etuuspäätös oikaista hakijan eduksi. Myös lainvoimainen etuuspäätös voidaan oikaista hakijan eduksi.

Oikaiseminen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun ratkaisun tekemiseksi tarvittavia tietoja ei pyynnöstä huolimatta ole toimitettu (esimerkiksi hakemus tai lääkärinlausunto on puuttunut) ja hakemus on hylätty sillä perusteella. Asia käsitellään uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti, jos hakija toimittaa myöhemmin puuttuvan selvityksen. Oikaisemisella ei ole määräaikaa.

1.14 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.